

D 32

Dr. Gregor Jožef Plohel

imeniten humanist ali dobrotnik slovenski

njegova domačija in rod

v

Ivanjkovcih

spisala

Jakob Meško

in

Dr. Franc Simonič

župnik pri sv. Lovrenci v Slo-
venskih goricah

skriptor c. kr. vseučilške knjiž-
nice v Beči.

Z 8 slikami in 2 rodoslovnicama.

V Beči 1888.

Založil Dr. Fr. Simonič.

Tiskal Rudolf Brzezowsky & sini.

Gregorius Josephus Plochl
Archiparsch, Decan' loci

92 Kahl. G. J.
908 (497. 12. Kuy)

Dr. Gregor Jožef Plohel

imeniten humanist ali dobrotnik slovenski

njegova domačija in rod

v

Ivanjkovcih

spisala

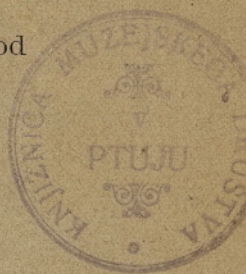
Jakob Meško

in

Dr. Franc Simonič

župnik pri sv. Lovrenci v Slo-
venskih goricah

skriptor c. kr. vseučiliške knjiž-
nice v Beči.

Z 8 slikami in 2 rodoslovnicama.

—#—
V Beči 1888.

Založil Dr. Fr. Simonič.

Tiskal Rudolf Brzezowsky & sini.

1377

S 879-4.8.49

Velečastitemu gospodu

zlatomešniku

JOŽEFU SIMONIČU

knezo-vladiškemu duhovnemu svetovalcu Lavantinske škofije,
dekanu v pokoji, odlikovanemu od Njih Veličanstva presvet-
lega cesarja Franca Jožefa I. zlatim križcem s krono
za zasluge

za 29. den julija 1888

posvečujeta

pisatelja.

Predgovor.

Blizo 20 let bi že vtegnolo minoti, kar sem kot dijak v počitnicah domače listine pregledaval in sestavil rodoslovnico. Od tistega časa sem dostakrat mislil na tistega moža, kojega dijaško ustanovo sem užival celih 8 let ter želel nekdanj preiskati in popisati njegovo življenje. Pot mojega življenja me je vodila iz Maribora in Gradca namesto bliže, le dalje od Ptuja. Prilike za tako preiskavo ni bilo! Med tem pa izide v „Slovenskem Gospodarji“ leta 1885. števil. 42—52 in 1886. števil. 1 z naslovom „Gregor Jož. Plohel, doktor bogoslovja, dekan in nadžupnik Ptujski“ njegov životopis, kojega je objavil marljivi gospod Jakob Meško, ki Ptuj dobro pozna, ker je tam služboval, in živi kot župnik bližnjega sv. Lovrenca v Slovenskih goricah v vedni zvezi s tem mestom in njegovimi razmerami. Ko se je zadnjo jesen govorilo o zlati meši stričevi, poprijel sem se opet stare ideje, spisati za svečanost

Gregor Plohlov životopis; ali kako poleg stanovskih dolžnosti preiskavati v daljnem Beči Ptujске razmere? Obrnol sem se na ljubeznjivega pisatelja omenjenega spisa, ki je z največo uljudnostjo in trudom vse znovič preiskal, ali le malo novega se je dalo zaslediti. Tako smo želeli vedeti, koliko premoženja je zapustil, ali reklo se je, da zapuščinskih razprav ni moči tako dolgo hraniti, ker bi se preveč listin nakupičilo. Dekaniška gospodčina je imela svoje podložnike po 14 župnijah raztresene, zdaj niti občin ne poznamo, v katerih so bili, Schmutz*) nam jih 18 imenuje, ali te so bile le v kakih 7 župnijah! Da so podložniški davki morali biti obilni, sme se soditi tudi po rešilnem kapitalu, ki znese nekako blizo 80.000 fl., rešilo pa se je precej po ceni! Dalje bi zanimalo zvedeti, kako so se ustanove delile, koliko so poedini dobivali, in kdo so bili deležniki tih dobrot; ali zapisnika ni, niti o dijaških ustanovah, kar bi gledé rodoslovja bilo pomenljivo, zato še tega, kar je gospod sotrudnik od leta 1825. počenši zbral, ne ponatisnemo, ker tudi za novejšo dobo ni popolno. Ustanova ubožnim sorodnikom delila se je navadno premnogim, tako je bila pomoč neznatna! Gledé Ptujskih sirot se mi poroča, da se nikdo

*) Historisch topographisches Lexicon von Steyermark. Graz 1822—23. 8° 4 deli.

VII

ne ve spomniti, da bi kda dobila kako nevesta doto iz Plohlove ustanove, zato sem kot dodatek, samo Ptujčanom za ljubav, dal celo listino v nemškem izvorniku ponatisnoti, da dotične kroge na to opozorim; kajti namen preblagega ustanovitelja ni bil deliti ubožcem navadne podpore, ampak sirotam, dečkom in dekletom, ki so zgubili prerano svoje ljube stariše, pripomoči do stana, dekletom ognjišča, da so hasnoviti člani človeške družbe; isto velja gledé siromaških sorodnikov!

Da bode vsakdo Meškov spis to je životopis Gregorja Plohla do testamenta in zadi dodatek gledé prvotne domovine Plohlov pri sv. Lovrenci v Slovenskih goricah z veseljem čital, ni dvomiti; ali kako hočejo rojaki mojo ostalo razpravljanje pozdraviti, je drugo pitanje!?

Vtegnejo mi neki sponašati, da sem pisal, kakor latinec pravi „pro domo sua“ (za svojo hišo); ali da bi imel ta namen, gotovo bi molčal! — kajti čim menje jih ve, da so z ustanoviteljem v rodu, tim boljše za nas, ki znamo! Ravno zavoljo ubogih sorodnikov sem dodal še rodoslovnici, razpravljal v obče sorodstvo nekoliko širje, da jim bode leži spričati, če so si v rodu, kar bo s časom težavniše! Dalje pa je način mojega razpravljanja poseben, ker nisem le iskal roda, iskal sem jegova posestva, v obče pital za

VIII

gospodarstvom. Nekim že vtegne biti preveč, kar sem podal, drugim, najbližjim sorodnikom bi gotovo ljubo bilo, da bi še več dal, kajti nekega bi zanimale p. cenitve drobnih domačih reči po umrlih sorodnikih iz prejšnjega stoletja, cenitve in določitve dohodkov v preteklem stoletji od domačih posestev, slišati o goricah, ktere je rodbina kdaj imela, kupila, priženila in spet oddala ali zaženila; a opustil sem z ozirom na javnost, in le tako daleč posegel, da razjasnim onemu dragemu sorodniku razmere, ki si je to mnogo mnogo let želel, kteremu je — posvečana ta knjiga! Komur je tako razpravljanje zoprno, ker ga rod ne zanima, bode čitanje onih listov, ki tudi niso tako prazni, opustil, ter mi greh spregledal z ozirom na dober namen; gledé ostalih oddelkov upam, da mi hočejo biti razumni rojaki hvaležni za spomine, ktere sem o celi okolici in domači mali župniji ravno o stoletnici našim vnukom ohranil.

Da mi je bilo mogoče tako obširno domače razmere razpravljati, imam se v prvi vrsti zahvaliti lastnemu bratu Jožefu, ki je še o pravem času našel stare listine pri hramu, o kterih smo mislili, da so pogorele, ko je v staro domačijo tresnolo. Ohranilo se jih je od leta 1713. do 1817., iz kterega so še slednja pisma po zadnjem Plohlu Lovrenci, vkup 101 uradnih listin in lističev,

5 izmed njih na pergamenu ali kožici. Poznejših je malo, ker jih je več pogorelo. Iz te dobe je Petovarovih le 5, Kraljevih 15 komadov, med temi 2 na pergamenu in 2 Sartorijevi; novejših ne omenjam. Iz teh pisem, bratovih in Petovarovih poročil iz Ivanjkovec ter Dr. Petovarovih iz Ormoža nastal je večinom moj spis. Za prvi životopisni del pripomogel je še vrli g. Matej Slekovec, župnik pri sv. Marku niže Ptuja, ki mi je med drugim poslal krasen Plohlov pečat.

Gledé Ivanjkovec sem, mislim, vse dognal, dasi bi vtegnoli Kotnikovi v Ljutomeru še več listin hraniti, ki bi mi mogle delo polajšati, novega povedati le malo. Gledé Ptuja bo še paberkovanja, če se kdo do listin tako dokopa, ko jaz v Ivanjkovec; ali dvomim, da se komu kda rači, ko je glavno delo opravil gospod Meško. Dostaviti imamo še zadnjo vest tega nevtrudnega gospoda, da je Lerh kupil gorice na Mestnem vrhu od Rezmanovih, kar se najbrže mora glasiti Rozmanovih; po takem bi dekanova gospodinja svoje gorice tem sorodnikom gospodovim zapustila. Popraviti pa samo na strani 21, kder se naj glasi v 8 vrsti od spodaj za besedo: okraja „ki je segal na Avstrijsko blizo Dunajskega novega mesta.“

S tem je vse povedano, kar bi kdo želel o knjižici zvedeti!

Izročam Vam jo, dragi rojaki! z mirno vestjo kot spomin ljubezni do roda in kraja, kterega je žuljava slovenska roka spremenila v raj, kterega naj ohrani bistra in trezna glava — slednje se v vinskih krajih ne more prepogostem naglašati! — našim vnukom slovenskim na veko-večne čase!

Spisal v slovečem Prateru v Beči
dne 8. julija 1888.

Dr. Fr. Simonič.

Gregor Jožef Plohel,

doktor bogoslovja, okrožni dekan in nadžupnik Ptujski.

1. Rojstni kraj.

Slava Bogu! . . Oj krasan si krasan, ti moj
Zavičaju! Kakve u tebi, nigdje ruže ne cvetaju;
Čini se, da Bog te stvori kraju ljubljén, da jadnu
Slovencu vrati raj izgubljen. — Stanko Vraz.

Pokojni naš rojak Stanko Vraz, rojen na prijaznem Cerovci Ljutomerskih goríc je srčno ljubil svojo slovensko domovino; prehodil jene pokrajine, od Prekmurskega tje do revnih Režijanov, katere nam je l. 1866. pogoltnil vedno lačen Laški trebuh: obiskal je Kranjsko, Koroško in Štajersko, — kjerkoli Sloveñci prebivajo: opeval je jeno lepoto, in ves navdušen tudi zgoraj navedene besede zapisal polne blagega sočutja do milega mu „zavičaja“. Dragi čitatelj, če priromaš kedaj v ta, proti izhodu skrajni kot slovenske zemlje, stopi na najbolj zvišeni holm Ljutomerskih goríc, kjer stoji prijazna cerkev Device Marije Jeruzalemske; nemški vitezi so dobili svoj čas od mogočnih Ptujskih gospodov ta okraj, da ga branijo proti Madjarom, in so baje podobo Device Marije po

končanih križarskih vojskah iz Jeruzalema prinesli, od tod ime: „Devica Marija na Jeruzalemu“ — stopi pravim na ta prijazen holm in vedi: ravno tukaj na Jeruzalemu raste najžlahtnejša kapljica Ljutomerskih vin. *) V veseli družbi se še pogostoma prepevlje, če se ne motimo, rajnega velikega domoljuba Modrinjaka vesela pesem: „Jezuzalem, kje sladko vince rase, gorica sem in tja, gorica sem in tja.“ Od tod se ti naj pase tvoje oko po teh divnih gričih: v mnogih panogah se sem ter tje vijejo pred teboj, sedaj se vzdigujo in spet nižajo; v nekaterih krajih ti strmine kažejo, na drugih pa pohlevno in rahlo sežejo sè svojim podnožjem v prijazno dolino. Na svojem temenu nosijo vseskozi žlahtno vinsko trto, nekoliko niže na podvinji sadonosno drevje, potem zeleni gozd in v nižavi rodovitne njive in travnike. Z najlepših zvišenih prostorov te pozdravljajo kakor golob bele čedne hiše, nekatere prostrane, kakor kak gradič, sposobne sprejeti o veseli trgatvi številne goste; pa tudi slednja viničarska hiša slovenskega kmeta je snažno ometana lepo pobeljena, da more v njo stopiti brez obotavljanja tudi gospodska noga.

*) Izvedenci po kakšnosti vina tako v vrstijo najimetneje brege v Ljutomerskem okraji: Jeruzalem, Strmec, Stanovščak, Železne Dveri, Slamjak, Ilovec, Rinčetrovbreg, Vinski vrh, Brebrovnik itd.

In kako veselo oživljajo ta kraj v spomladi krilati gozdni pevci in v jeseni neštevilni čirički. Dragi čitatelj, ko bi gledalo tvoje oko ta krasen, božji svet, bi gotovo pritrdilo Vrazovim besedam: Slava Bogu! Oj krasen si! Zdi se mi, da te je Bog stvaril ljubljen kraj, da toliko let zatiranemu, tlačnemu Slovencu povrne zgubljen raj.

Ta Ljutomerski okraj, brez dvombe eden najlepših naše krasne slovenske zemlje, ni samo, kakor znano, zavičaj, rojstveni kraj St. Vraza, temveč tudi našega veleuma in slavnega jezikoslovca doktora Miklošiča, kterega je Njih Veličanstvo povzdignolo v žlahtni stan; izvrstnega, človekoljubnega dr. Magdiča bivšega zdravnika v Ormoži, in še mnogih, deloma uže pokojnih, deloma pa še sedajni čas živečih in skrbno delajočih blagih domoljubov. Tudi junaške ženke je rodil ta kraj; kakor svedoči hrabro ponašanje pri tako imenovanem Babjem klanci. Med pokojniki, ki so se rodili v veselih Ljutomerskih goricah ne smemo pozabiti moža, ki je postal velik dobrotnik „jadnemu Slovencu“, ker: „narod ki svojih slavnih možakov ne spoštuje, jih ni vreden“, ta mož je bil Gregor Jož. Plohel doktor bogoslovja, k. v. kosistorialni svetovalec, rodivši se v Ivanjkoveih župnije Svetinjske — v tisti dobi sv. Miklavža — umrl na Ptuji kot okrožni dekan in nadžupnik.

2. Rojstna hiša in mladostna leta.

V Ivanjkovcih, v prijaznem selu lepe Žeravinske doline, ki se vije od Kamenščaka doli proti Dravski raveni narodil se je 7. marca 1730 naš Gregor Jožef Plohel,*) ali na Simoničevi nagorčiji ali na Petovarovi kmetiji, najbrže na slednji, kakor se skuša pozneje določiti. Hram sicer ni več tisti, ker sta oba nova, prvega je postavil Franc Simonič l. 1867, slednjega Lovrenc Petovar l. 1865. Pred sta menda bila oba taka, ko v Gregorjevi mladosti.

Župnik pri sv. Miklavži v tisti dobi je bil Matija Stariha (od l. 1721. do 1743.); ta je bil stričnik Martina Stariha, ki je bil tam do l. 1720. njegov prednik, in si je pridobil častni naslov „zmagovalec“ (victoriosus), ker je sè svojimi farani roparske Kruce potolkel in z Ljutomerskih goric, kamor so radi zahajali po plen, popolnoma prepodil. Stariši Gregorjevi bili so, kakor zveemo iz krstnih knjig Juri Plohel in Ana roj. Filipič; kumovala sta Jožef Gradišnik in Polona

*) V krstnih knjigah pri sv. Miklavžu stoji tako zapisano: Annus 1730. Martius: Ex Ivankovec 7. hujus baptizatus est „Gregorius filius legitimus Georgii Plohl et conjugis ejus Anna Filipitsch, levantibus patrinis Josepho Gradišek et Apolonia Herizhin per me Antonium Zopitsch m. p. (Copič.)

Herič; krstil ga je g. Anton Copič kaplan. Po ustnem poročilu prišel bi prednik našega Gregorja iz Slovenskih goric v Ivanjkovce, in bi bil sorodnik Jakopa Plohla očeta grofice Meran, ki je bil rojen v Grlincih župnije sv. Lovrenca v Slovenskih goricah dné 27. maja 1774. Kaj je bilo mogoče o ti rodovini zvediti, deloma iz matičnih knjig, deloma po ustnem poročilu, dodati hočemo na konci našega životopisa.

Kdo je spoznal nadarjenost tega mladeniča? kdo mu je delil prvi poduk, da je postal sposoben za gimnazijo in potem za visoke šole? — tega ne vemo; tu le moremo več alj manj resnično sklepati iz razmér tistega časa pred 150. leti.

Tistokrat so navadno mladeniči k studijam prišli s pripomočjo kakega sorodnika, ki je uže bil duhovni ali posvetni gospod; največkrat pa po domačih duhovnikih. — Šol, kakor jih dendenes imamo, ni bilo tistokrat na kmetih, tudi pri sv. Miklavžu ni; kronika od nje nič ne ve. Sedajne šolsko poslopje pri sv. Miklavži so postavili 1829. Vemo, da je v tisti dobi bil pri sv. Miklavži župnik (do l. 1743.) Matija Stariha, kaplanoval pa je od l. 1733. do l. 1745. Andreja Borko, in to je ravno bila doba za mladeniča Gregorja, ko se je moral pripravljati za gimnazijo. Vemo tudi, da so v tistem času, če ravno ni bilo očitnih

šol, duhovniki večkrat s počmočjo bolje izurjenih organistov in cerkvenikov podučevali saj nekatere otroke, in so jim tako pripravljali pot tudi do višjih šol. Ker je župnik pri sv. Miklavži razven župniških, še imel obilno gospodarskih skrbi, ne bomo menda krivo zadeli, ako trdimo, da je bil kaplan Andreja Borko tisti mož, ki je spoznal nadarjenost našega Gregorja in mu delil prvi poduk. Gimnazijo pa je dovršil brez dvombe u Varaždinu. 1. Ta gimnazija bila je blizo, oddaljena od Gregorjeve domačije le kake 4 ure hoda; hrana in stanovanje bilo je tamo jako po ceni, za tega del so iz teh bližjih krajev sem do naše dobe v Varaždinsko gimnazijo zahajali slovenski dijaki. 2. Gregor trdi v dopisu do Sekavskega škofijstva dné 19. dec. 1793 — ta dopis še bomo večkrat omenili — da je zmožen hrvaškega jezika. Tega si ne moremo tako misliti, da bi Gregor ko Slovenec narečje, ki se unkraj Drave govori le razumel, temoč; on ga je gladko govoril, kar se je gotovo v gimnazijskih letih naučil. Visoke šole pa je Gregor gotovo obiskaval v Gradci. Sedmi in osmi razred sedajnih gimnazij se je računil v tisti dobi k visokim šolam; cela gimnazija štela je s prva 5, poznej 6 razredov. Da je bil odličen dijak sklepamo celo resnično iz tega, ker je uže po tretjem letu bogoslovja bil duhovnikom posvečen

in je hitro po dokončanih bogoslovskih studijah v kratkem času napravil ostre izpite iz vseh bogoslovskih ved, in si tako pridobil častni naslov doktora bogoslovja.

Pred ko pogledamo delovanje našega blagega rojaka v svojem zvišenem poklicu, pogledajmo si nekoliko kraj njegovega delovanja, posebno stari Ptuj in njegovo okolico med Dravo in Muro.

3. Ptuj in okolica med Muro in Dravo.

Ptuj slovi za najstarejše mesto Štajerske dežele, le Celje si prizadevlje mu prevzeti to čast, pa menda do sedaj brez uspeha. Uže v začetku kršanske dobe je bil Petovium — tako so Rimljani naš Ptuj imenovali — imenitno rimsko mesto — municipium — t. j. mesto, katerega stanovniki so bili rimski mestjani — *cives Romani*. Ko taki so iz svoje sredine volili starešinstvo, katero jih je vladalo; in to hoče za tisto dobo nekaj reči; pri sodišči, ko je šlo za življenje, jim je bil poziv dovoljen do visokega cesarjevega sodišča v Rimu. Te pravice se je poslužil tudi sv. ap. Pavel, ko je stal od Judov zatožen v Cezareji pred sodnikom Festom. *)

*) Djanje ap. 25, 10.

V stari Ptuj je držala glavna cesta iz srca (Rima) ogromnega rimskega cesarstva, in se je tukaj dalje v Panonijo v tri panoge na sever in jugovzod razcepila: jedna čez Radgono, druga po Kamenščaku proti Strigovi (krajno ime: „Stara cesta“ še den denešnji spominja na njo!) in tretja čez Ormož. Niže Ormoža še moreš sedaj videti kose dobro ohranjene stare rimske ceste. Vojaštvo v Ptuji bilo je navadno številno, in večkrat so se tukaj zbirale cele rimske vojske, da so mogle vdariti na sovražnika, na katero koli stran je bilo treba. Zavoljo obilnega prometa bilo je mesto bogato in je imelo tudi različna posestva, celo sedajne Varaždinske toplice so bile za tisto dobo lastina Ptujске občine. V teh Toplicah je Ptujška občina v drugem stoletju krščanstva — okoli l. 170. — postavila drago in krasno svetišče — tempel — posvečen Nimfam (Nymphe bile so starim poganom boginje studencev, kopelj itd.), tako velikih troškov pa Ptujška občina nebi bila prevzela, ako Toplice ne bi bile njena lastina. Zagraje okoli studenca, kjer zvira tisti krop, nam še kažejo ostanke nimfeja, kateri pa je bil za nekoliko let pogorel. V trdi marmor vidiš vsekane in jako umetno izdelane različne poganske podobe; in na vratih, katere vodijo v krasen vrt v Toplicah, je zgoraj kamen, bivši nekđaj del nimfam posvečenega

spomenika. *) Vogromno kameno ploščo vsekane besede nam povejo: „Vzvišenim Nimfam svetišče, občina Ptujška je na zapoved Lucija Tulija Tuska cesarskega poslanika . . . to svetišče povzdignola.“

Ptuj glavno mesto gornje Panonije bil je v 4. stoletji p. K. po Gotih, v 5. stoletji po divjih Hunih popolnoma razdjan, in ni bil več vstanu povzdignoti se do prejšnje veljave. Ko so pred 40. leti gradili železnico iz Beča v Trst, zablížčala je Ptujju za nekoliko časa zarja boljše prihodnosti, ker glavna črta bila je zmerjena tudi po Pesnički dolini: Ptuj — Celje, ali obveljala je, kakor se trdi na željo nadvojvode Ivana: Maribor — Celje, in Ptuj je ostal na strani. Luč krščanske vere bila je staremu Ptujju uže rano zasvetila, alj po sv. Mohoru, ki je bil tovariš sv. ev. Marku in škof v slavnem Ogleji, ali po Androniku, ki je bil učence sv. ap. Pavla in prvi škof v imenitnem Sremu — Sirmium — doli na Savi, kjer stoji sedaj mesto „Mitrovica“, še med učenjaki ni dognano; — z obema imenitnima mestoma je bil Ptuj v tisti tobi v tesni zvezi

*) Sumporne Toplice kod Varaždina u Hrvatskoj. Opisal Ivan Tkalčić. Zagreb 1869. Celi latinski napis se glasi: *Nymphis Augustis. sacr. — Republica Poet. Mandante L. Tullio Tusco Leg. Augg. Pr. Pr. Curante Tito Cernio Rufino Procuratore Augustorum.*

po velikih cestah, toliko pa je resnično: da je Ptuj uže konec 3. stoletja imel svojega škofa, ker je l. 303. Viktorin Ptujski škof prestal smrt mučenika.

V četrtem in petem stoletji naše dobe, ko so se klatili, pustošili in morili v gornji Panoniji različni divjaki: Goti, Vandali, Huni itd. je v teh krajih menda malo ljudi živih ostalo; preminola je po takem tudi krščanska vera, in naši slovenski pradedi so morali znova krčiti, obdelovati po divjih rodovih poteptano, upostošeno zemljo; in znova se je moralo vkoreniniti krščanstvo; in tako sta postala sv. brata Ciril in Metod naša draga blagovestnika, ki sta v drugi polovici 9. stoletja v Panoniji našim prednikom v slovenskem jeziku oznanjevala veličanstvo božje, ko so se pred nemški duhovniki v tem poslu zvečinoma zastonj trudili. Od devetega stoletja naprej se je v Ptuji sveti evangelij vedno pridigoval. L. 1846. je tedajni nadžupnik Franc Cvetko, Dornavski domačin, jako slovesno obhajal tisočletnico obstanka „velike cerkve“ — tako jo ljudstvo imenuje — sv. Jurja v Ptuji. Ako se ne motimo, je svečanost trpela 14 dni, in iz vseh župnij Ptujskega polja, Haloz, spodnjih Slovenskih in Ljutomerskih Goric, in Murskega polja je ljudstvo redoma prihajalo v sprevodih in tudi škof Roman Sebast. Zängerle je tistokrat Ptuj

obiskal. Ta krasen hram božji, kakor je sedaj, sicer ni iz 9. stoletja, temveč poznejše dobe; o tem še bomo govorili. Staro dobo, kako je bilo pred tisoč leti in dalje nazaj, pustimo veščakom, zgodovinarjem, kateri še nam sčasoma marsikaj sedaj temnega razkrijejo, in pogledjmo nekoliko v novejšo časo.

Slovenec mej Muro in Dravo prebil je tako britke ure, da se čuditi moramo, kako je mogoče, da še tukaj živi naš rod in sicer krepak in probujen, da ga nebo lahko vničila več sovražna sila.

Od leta 1396. do leta 1683. so divji Turčini 26 krat napadli Štajersko zemljo, neusmiljeno ropali in pustošili. In poznej do leta 1704. pa še so nekaterokrat tukaj plenili roparski Kruci. Pri teh mnogih turških navalih je vselej skoraj najhujše bila zadeta naša slovenska pokrajina.

Profesor Franc Ilwof poroča iz deželnega arhiva v Gradci: *) Leta 1605. je bil ves kraj od Radgone do Krapine upustošen. Od Negove so seboj vzeli dve osebi, eni roko odsekali, eno celo razmesarili. Iz Nove vesi na Murskem polji so odpeljali v sužnost 28 ljudi: Jurju Kancijanu njegovo ženo in 12 let starega sina, Filipu Breko

*) Poročilo (Mittheilungen) zgodovinskega štajerskega društva 32. zvezek 1884.

tri otroke, Miha Simoniča, Martinu Brecko nosečo ženo in sina, hčer Benka Moršanič in njegovega sina ženo, vsako z enim otrokom in obe noseči itd. Ljutomer je bil pri tem divjem napadu do tal zgorel; župnik Ormožki toži: zverinski divjaki so tamo v cerkev vlomili, sv. rešno telo sožgali, svete posode, mešna oblačila, altarska pogrinjala, bandera — vmes dragocene reči poropali.

Deželna komisija, ki je nesrečen kraj pregledala, je našla: Sožganih je bilo 1551 hiš, v sužnost odgnanih 3413 oseb, poropanih 5000 konj in 12408 goved. Zraven pa še je bilo to leto nesrečno, ker je zavoljo preobilnega deževja snopje na njivi segnjilo. Ubogo ljudstvo, koliko časa je trebalo, da je ta britka rana po enem jedinem napadu nekoliko zacelila!

4. Cerkvene razmere Ptujškega okraja v minolem stoletji.

Celi okraj mej Muro in Dravo Slovenske zemlje spadal je v minolem stoletji še pod Solnograškega nadškofa; njegov namestnik „generalvikar“ pa je bil Sekavski knezoškof. Da so vsi ti višji duhovni dostojanstveniki bili trdi Nemci nam ni treba omeniti; iz jih ust naše Slovensko ljudstvo menda nikdar ni slišalo svojega maternega jezika. Da so po mestah tedaj tudi v

Ptuji, zvečinoma bili nastavljeni trdi Nemci, uže iz tega smemo sklepati, ker so se celo na kmetih znašli duhovniki, kateri niso znali dovolj slovenski, da bi mogli vernemu ljudstvu božjo besedo oznanjevati. Tako pozvemo iz dopisa do Sekavskega škofijstva, v katerem Gregor Plohel trdi:*) da je moral pri sv. Marjeti niže Ptuja ko kaplan eno celo leto vse pridige sam imeti, in skoraj vse bolenike sam obhajati, ker župnik ni dovolj slovenski znal. Župnije bile so v minolem stoletji mej Muro in Dravo te le:

a) Dekanija Ptuj.

1. Ptuj: župnija sv. Jurja v Ptuj: duš bilo je 1195, župnik, 4 kapl., 3 beneficiati. 2. Sv. Ožbalt (sedajna meniška župnija in sv. Marko) 4462 duš, župnik, 1 kapl., in 1 beneficiat v Dornavskem gradu. 3. Sv. Vrban: 4186 duš, župnik in 2 kapl., 1 beneficiat na Kačniku (Vurmbergu). 4. Sv. Rupert v Slov. gor. 2900 duš, župnik 1 kaplan. 5. Sv. Andraž 892 duš, župnik in 1 kapl. 6. Sv. Lovrenc v Slov. gor. 2285 duš, župnik 1 kaplan. Sem še je tistokrat spadala sedajna župnija D. M. na Polenščaku. 7. Sv. Marjeta niže Ptuja: 1057 duš, župnik.

*) Listina sedaj v Lav. škof. arhivu: Ptuj. ad 19. dec. 1793.

V teh župnijah je tistokrat (1773), kakor je razvidno, prebivalo 16877, sedaj pa (1888) 29133. Tistokrat je bilo aktivnih duhovnikov v pastirstvu 22, sedaj 19. — Na 1 duhovnika je prišlo v tisti dobi poprek 766 duš, sedaj 1533.

b) Okraj nemškega reda.

Okraj sedajne dekanije: „Velika nedelja“, imel je v onem stoletji ta naslov. 1. Velika nedelja, župnija presv. Trojice: 3780 duš, župniški oskrbnik, 2 kaplana, in 1 nadbrojbenik (supernumerar). Sem je spadal še sv. Tomaž in Lenart. 2. Sv. Jakob v Ormoži: 1504 duš, župniški oskrbnik. 3. Sv. Duh v Središči: 1465 duš, župnij. oskrbnik, 1 kaplan. 4. Sv. Miklavž pri Ljutomeru: 3582 duš, župnij. oskrbnik, 2 kaplana. Sem je pripadala še sedajna župnija Svetinjska in sv. Bolfenk. Ljudi je bilo v tisti dobi, 10331, sedaj: 18937. Duhovnikov tistokrat 10, sedaj 13. Pastirovati je imel tistokrat 1 duh. 1147 duš, sedaj 1456.

c) Radgonska dekanija.

1. Župnija sv. Ivana Krst. v Radgoni. Ta župnija je sedaj razven predmestja Spodnji Gries, unkraj na levem bregu Mure, alj v minolem stoletji ni bilo tako. — Stara župnijska cerkev v Radgoni, patron ji je bil sv Ropert, stala je

svoj čas to stran Mure na bregu, kjer stoji Gornji Radgonski grad. Z dovoljenjem Solnograškega nadškofa so okoli l. 1530. to cerkev podrli, in uno sv. Ivana Krst., ki še sedaj stoji, postavili. O času cesarja Jožefa II. so izločili iz velike Radgonske župnije: *a)* sv. Petra pri Radgoni, in *b)* sv. Magdaleno. To župnijo še ljudstvo vedno imenuje „Kapeló“, kjer je prvotno stala menda le mala kapela.

V Radgonsko dekanijo so spadale te le župnije sedajne Lavantinske škofije. *c)* sv. Ana na Krembergu, pred c. Jožefovim časom dél župnije D. M. v Apačah. *d)* Sv. Benedikt v Slov. gor. *e)* Sv. Anton v Slov. gor. *f)* Sv. Juri na Ščavnici. *g)* Mala Nedelja. *h)* Sv. Križ na Murskem polji, *i)* z Veržejem, in *j)* Ljutomer.

Med Muro in Dravo bili so pred 100 l. na Slovenskem ti le samostani:

I. v Ptuji: *a)* Dominikanci. Samostan ustanovljen l. 1231. Prednik (Prior) 10 redovnikov in 5 bratov. Samostansko poslopje in cerkev brez zvonika še stoji; rabi se sedaj kot kasarna pionirjev. Svoj čas krasna cerkev, je oropana vse znotrajne oprave, in razdeljena v nadstropje. Pionirji imajo tam po zimi shranjeno svojo različno spravo. Samostan z cerkvo je pravilno četverkotje, in znotrajni obhod (Kreuzgang) je dobro ohranjen s krasnimi gotičnimi okni. Nad velikimi vratmi

cerkve in na straneh gledajo še svetniki iz dubline zidovja, kakor da bi milo tožili tiste, ki so njih častilce odpravili iz te hiše božje.

b) Kapucini: Gvardian, 13 patrov, 6 klerikov in 4 brati. Samostan ustanovljen l. 1640. Samostansko poslopje in cerkev brez stolpa še stoji na prijaznem zvišanem kraju blizo cerkve sv. Ožbalta, in tužno gleda dol po Ptujskem polji. Tam ima sedaj vojaštvo svojo pekarijo.

c) Minoriti. Ta samostan, ki je bil 1241 ustanovljen, se je edini ohranil do naših dni, pa le tako: da so v svojo oskrbljevanje brezplačno prevzeli tistokrat obširno župnijo sv. Ožbalta. Živelo pa je v tisti dobi (1773) iz katere so povzete te naše vesti, *) v tem samostanu: gvardian, 21 redovnikov in 6 bratov.

II. v Ormoži bili so Frančiškani: gvardian, 10 patrov, 3 kleriki in 5 bratov. Cerkev so tukaj do tal podrli; od samostana še stoji menda nekoliko starega zidovja predelanega v stanovanja; posestvo sedaj blagega doktora Magdiča obitelji.

Stal je ta samostan kaj prijazno na bregu bistre Drave s krasnim razgledom v vinodarne Haloze in bratovsko Hrvaško zemljo.

*) Bestandtheile und Eintheilung der heutigen Diözese Seckau vor circa 100 J. Graz 1873. Sestavljeno iz listin v škofjskem arhivu, in poročil zgodovinskega društva za Štajersko.

III. Pri sv. Trojici v Slov. goricah bili so bosonogi samotarji sv. Auguština. Prédnik (Prior) 9 redovnikov in 4 brati. Romarska cerkev in samostan se je ohranil do naših dni. Ko je samostan bil zatrt, t. j. ko so prvotne prebivalce odpravili, in se župnija ustanovila, so tukaj posvetni duhovniki pastirovali, župnik in kaplan. L. 1854. pa je bil samostan in župnija očetom frančiškanom izročen, ki sedaj oskrbljujejo župnijo in pobožne romarje, katerih od blizo in daleč večkrat v letu obilno prihaja na ta krasen holm, ki je nekakor biser lepe Pesničke doline.

5. Gregor mladi duhovnik.

V drugem letu bogoslovja 1. aprila 1752 je prijel naš mladi Gregor v Gradcu tako imenovane nižje rede; drugo leto 16. septembra prvi višji red — subdiakon — ravno tam v škofovi kapeli; dijakon je postal 19. septembra tistega leta; za mešnika pa je bil posvečen na kvaterno soboto 22. septembra 1753, in sicer v Lipnici v župni cerkvi sv. Jakopa na poroštvo Dornavske grajščine. *) Posvetil ga je Sekavski škof Leopold Ernest grof Firmian, ki je tiste dni prebival na svojem gradu „Sekavi“ blizo Lipnice. Vsaki duhovnik, pred ko je prijel mešnikov red, moral

*) Zapisnik ordinandov v škofjskem arhivu v Gradcu.

je dobiti poroka, kateri se je zavezal za njega skrbeti, ako bi poznej zavoljo bolezn, starosti nezmožen postal duhovske službe opravljati. Tako poroštvo — titulus mensae — dà sedajni čas verski zavod; to je tisto cerkv. primoženje, katero je cesar Jožef II. pridobil iz posestev zatrtih samostanov, bratovščin itd. Plohovi v Ivanjkovcih bili so v tisti dobi podložni Dornavski grajščini, in pred je menda bilo običajno, da so grajščaki za sinove svojih podložnikov prevzeli tako poroštvo; da bi se brez njih dovoljenja v višje šole ne smeli podati, menda ni resnično. Duhovska opravila je naš Gregor uže rano nastopil. V unem dopisu do škofijstva l. 1793. sam tako le poroča: „Ko sem še v duhov. seminišči v Gradcu bil, poslali so me v Cmurek, kjer sta župnik in prvi kaplan umrli, drugi kaplan pa ležal bolen; nosil sem vso težo pastirstva skoraj 3 mesece, in si pridobil občno zaupanje župljanov, da so me z mnogimi obljubami za svojega stalnega pastirja pridobiti želeli; pa prihodnje skušnje klicale so me v Gradec nazaj.“ Ker je Gregor po skončanih boglovskih studijah še zavoljo doktorata 2 leti ostal v Gradcu, pridigoval je večkrat v mestni župni in drugih cerkvah, pri posebnih slovesnostih tudi na deželi; pomagal vsako nedeljo in praznik v spovednicah, in vešč „slovenskega, kranjskega in hrvaškega“

jezika obhajal sè sv. sakramenti različne bolenike ; in posebno tistokrat z vojaškimi novinci napoljeni bolenišnici brezplačno opravljaj vso mogočo duhovsko službo, dokler si ni pri neki nalezljivi bolezni sam nakopal 9 tednov trajajoče bolezni, kakar trdi: „za tedajne njegove razmere v svojo ne malo škodo.“

Zapisnik novomešnikov v Graškem škof. arhivu nam pove, da je bil v kaplansko službo postavljen l. 1756. — expositus a. 1756 — in sicer k. sv. Margeti niže Ptuja, kakor nam v unem dopisu do škofijstva Gregor sam poroča: „Na svojem potém — namreč po prestani bolezni — nastopivšem kaplanskem mestu pri sv. Margeti na spodnjem Dravskem polji smém po resnici trditi, da sem eno polno leto skoraj vse bolenike sam previdel, in pridige celo sam opravil, ker župnik jezika ni tako zmožen bil.“ V matičnih knjigah pri sv. Margeti ga najdemo ko krstivšega kaplana slednjokrat zapisanega 25. julija 1758.

V kratkem času je spoznal njegov dekan Franc Ignac Grof Inzaghy nadžupnik v Ptui hvalevredno delavnost in posebno menda govorniško zmožnost mladega kaplana. „Sprijet sem bil sedaj v mesto, kakor trdi Gregor v svojem dopisu do škofijstva, med njegovo duhovenstvo, in tu je bilo polje večje in obilnejše delavnosti.

„Poklican sem bil od samostanov in župnikov na deželi, kedar koli so imeli kako slovesnost na pridiganco; prebil sem marsikatero noč v bolenišnici invalidov in uni vjetih Prusov na stolu ali deski, bilo je namreč, mojo načelo: vsakemu na poti v večnost priti na pomoč z duhovno tolažbo.“

Ustanovo za invalide, onemogle stare vojake v Ptuji je napravila blaga cesarica Marija Terezija; živelo je tukaj do 500 starih in pohabljenih vojakov. Pred 30. leti so invalide odpravili, v obema hramoma so sedaj vojaki: v večem pionirji, v manjšem pehota. Pohlepni Pruski kralj Fric II. napal je namreč Avstrijo ravno tako krivično, kakor l. 1866. stari Vilem; 7 let je trpela nesrečna vojska; ko je bil l. 1763. mir sklenjen, zgubila je Marija Terezija večji del lepe dežele Šlezije: tako je prišlo da so ob Plohlovem času bili vjeti Prusi v Ptuji.

Kaplanoval je Gregor v Ptuji do l. 1766; v matičnih knjigah najdemo prvič zabileženo: Gregor Pl. Chormaister 15. augusta 1766; stopil je tedaj više in postal namestnik nadžupnikov. *) Njegova služba je bila: spisavati matične knjige, gledati, da se božja služba redno vrši; v cerkvi

*) Curae et chori magister, to je bil naslov njegovega dostojanstva.

in na koru vse dostojno hiši božji opravlja. V Ptuji bili so v tisti dobi 4 kaplani in 3 beneficiati.

6. Gregor nadžupnik Ptujski in dekan.

V juniji l. 1769. je Franc Ignac grof Inzaghy umrl, in naslednikom je bil imenovan naš Gregor, in sicer, kakor sam trdi: „na smrtni postelji je izrekel moj prednik to željo, in mestni prebivalci so vložili v ta namen prošnjo, in razlogi bili so tako tehtni, da mi je Nj. Veličanstvo cesarica Marija Terezija to nadžupnijo pred vsemi drugimi tako mogočnimi soprošniki podelila.“ Ti prošniki pa so bili: Jakob Kampust vikar v Cmureku, doktor Pavel Jeronim Šmuc, dekan v Vajci, Peter Altamer in Jožef Gauster. *) Jako tehten prošnik je bil gotovo Dr. Šmuc; bil je namreč uže dekan, emeritiran rektor vseučilišča v Gradci, arhidijakon Novomeškega okraja na Avstrijskem, ki je segal blizo Dunajskega ^{NOVEGA} mesta. Rojen je bil v Vipavi 1718 na Kranjskem, sozidal velikansko cerkev na Vajebergu, znal je menda tudi slovenski. Razlogi za Gregorja morali so biti važni, ker je preč. škofijstvo, če ravno 12 let mlajšega postavilo v svojem predlogu na prvo mesto povdarjaje njegovo učenost, Šmuca na drugo, Kam-

*) Listina v kezoškofj. arhivu.

pusta na tretje mesto. Ne bomo se menda motili, ako trdimo, da je grof Inzaghy čas svojega življenja uže Gregorju nadelal pot do tega častnega mesta. Inzaghy je bil visoki plemenitaš — grof, ko taki je imel gotovo mogočne prijatelje v visokih krogih, in takih prijazna beseda je mnogokrat odločivna. S. Povoden, ki je razmere dobro poznal, služil je namreč v Ptujski dekaniji, bil kaplan pri sv. Lovrencu v Sl. gor. l. 1784, imenuje Inzaghyja Gregorjevego „zavetnika“.*) Na misel nam pride pri tej priliki nastavljanje Ptujskega nadžupnika l. 1842, ko se je g. Jož. Meglič v pokoj podal. Med peterimi prošniki bili so tistokrat p. n. gg. doktor Matija Robič, profesor na vseučilišči v Gradci, Gregor Lahajner župnik in dekan v nemškem Podčetrtku (Deutschlandsberg) in Franc Cvetko župnik v Lembahu. Preč. škofijstvo je predlagalo Lahajnerja, c. k. namestnija dr. Robiča. Soprošniki so trdili, da Lahajner slovenski ne zna, moral bi tedaj po skušnji pokazati, da je vešč jeziku, in sposoben za to mesto. Izpraševalna komisija je bila določeno uro zbrana, alj Lahajnerja ni bilo na skušnjo; gospod je sicer bil v Ljubljani rojen, pa je menda po letih slovenski do cela pozabil. Nadžupnik v Ptujci ni postal Lahajner, pa tudi

*) Sim. Povoden str. 12.

blagi naš g. Robič ne, kakor so vsi slovenski duhovniki želeli; Cvetko, če ravno na zadnjem mestu v predlogu, je bil od svetlega cesarja izvoljen, imel je mogočnega zagovornika nadvojvodo Ivana v Beči.

Tako je prišel naš rojak Gregor v svoji najlepši dobi, 39 let star, na častno mesto v starem Ptuji, katero je bilo gledé dostojanstva in obilnih dohodkov najimenitnejše med Muro in Dravo na Slovenskem; pokazal pa je tudi v dejanji, da je on bil pravi mož za Ptujsko nadžupnijo.

a) Gregor je bil dober gospodar.

Posestnik, kateri slabo gospodarji; poslopja ob pravem času ne pokriva; malih pogreškov mahom ne popravi; sebi ali gotovo svojim naslednikom uroči navadno obilnih potroškov, da jih slednjič še znabiti zmagati ne morejo in pridejo na kant. Vsaka stavba ima, kakor v Halozah trdijo 3 smrtne sovražnike: curin, prhlin, podrtin: ako prvemu hitro ne zabraniš vhoda v svoj hram, boš se potem naslednjih dveh težko ubranil. Pred našim Gregorjem je bil v Ptuji nadžupnik grof Inzaghy; visoko-žlahtni gospodje pa so včasi slabi gospodarji, in tako je menda prišlo, da je našel Gregor pri nastopu obširna poslopja zanemarjena in poprave potrebna. Pred ko je vse v dober red spravil, potrošil je kakor sam trdi, do deset tisoč gold. Ko sin kmečkih staršev

je z domače hiše vzel seboj tudi veselje do kmetištva. L. 1776. je cesarica Marija Terezija terjala mnenje od vseh župnikov: „ali se naj župniška ležeča posestva odvzamejo, ali še dalje obdržijo“. Državniki so gotovo imeli namen duhovnike potem v suhem denarji plačevati. Simon Povoden nam poroča: „Gregor Plohel je glasoval za ohranitev župniških ležečih posestev, in podprl svojo mnenje s krepkimi razlogi“. Prav je storil! v državnih blagajnicah, kakor skušnja uči, denarja rado pomanjkuje; gospodarstvo večkrat sicer nehvaležno, sedaj hudo obdačeno, vendar pridnega gospodarja saj za silo redi.

b) Gregor je bil dober gospod svojih podložnikov.

Nadžupnija Ptujška imela je po stari grajščinski navadi podložnike razmetane v 14 različnih župnijah; ti so morali od svojih pridelkov desetino — vinsko, zrnsko, — gorno, vršnik dajati. Pri zrnki desetini bila je ta nadloga, da gospodar ni smel snopja z njive spraviti, dokler ni gospod desetine odštél; drugači ta davek ni bil prehud: če je kmet malo ali nič pridelal, dobil je tudi gospod malo ali nič. Gorno in vršnik bila sta za nekatere hudo breme. Gorno — bil je vinski davek v odločeni meri, eno do več veder; vršnik zrnski davek, tudi uže v odločeni množini,

naj je kmet kaj pridelal ali ne. S takim davkom bile pa so le nakatere kmetije ali posestva obložena. Da so pri takih razmerah trdi gospodje svoje podložnike lahko hudo tlačili, je verjetno. Proti koncu minolega stoletja so se na Francoskem čudne reči godile; vročekrvni Francozi so ves državni in cerkveni red prevrgli; morili so brez usmiljenja vsakega, če je le sum na njega letel, da se ne zлага z njihovimi nazori; še samemu kralju niso prizanesli: Ludovika XVI. je narodni zbor 17. januarja 1793 na smrt obsodil in uže 21. jan. t. l. je padnola njegova glava, in njegove kraljevske soproge Marije Antonije bivše najmlajše hčeri M. Terezije 16. oktobra 1793.

Jako je zato vreti začelo po celi Evropi; tudi v naši državi bili so nezadovoljneži, in tu pa tam so se začeli goditi neredi. Gregor Plohel se je mogel pohvaliti: *) „da med vsemi njegovimi po 14. župnijah raztrošenimi podložniki ni bilo nobenega nereda, ko so drugod celo z vojaško silo ljudi morali pokoriti; celo na druge so se svojim hvalevrednim obnašanjem dobrodejno upljalivali.“ Gotovo častno tako za gospoda, kakor za njegove podložnike. Da je podložniška doba imela pri trdi gospodi posebno tam, kjer še je

*) Njegov dopis do preč. škofijstva ddo. 19. dec. 1793.

zraven davkov pristopila huda tlaka, velike sitnobe, kdo bo to tajil? pri dobrih gospodih pa ni bilo tako hudo; na davek se je počakalo eno, tudi več let; če je gospodar prišel v denarne zadrege, ako je mož bil zanesljiv, šel je k svoji gospodski, in v eni uri je imel potrebno vsoto. V enem in istem uradu se je napravilo dolžno pismo, uknjižilo in denar naštel za 5⁰/₁₀ iz sirotinske blagajnice, in to vse za malo plačilo. Ni trebalo cenitve posestva; hoditi k notarju, sodišču, na daštvo itd. Naš Gregor je bil dober gospod svojih podložnikov, še na smrtni postelji jih ni pozabil. V 10. točki svojega testamenta tako naročuje: „Jaz hočem, da se revnim mojim podložnikom po meri njihovega siromaštva zaostali davki od 2 — 3 let — do cela zbrišejo.“ Da so ga tudi duhovniki, ki so služili pod njegovim nadzorstvom, visoko cenili in ljubili, pove nam Simon Povoden:*) „Gregor Plohel ostane zavoljo svoje dobrotljivosti in pravičnosti nepozabljiv.“

c) Gregor je bil gostoljuben mož.

Do naših dni se je ohranila vesela gostoljubnost pri slovanskih narodih, in Gregor ko pravi matere Slave sin te lepe čednosti ni zane-maril znajoč, kako jo uže sv. Pavel **) svojima

*) Sim. Povoden str. 13. — **) List ap. Pavla do Timot. 3, 2. in Tit. 1, 8.

ljublencema Timoteju in Titu priporočuje. Več ko 50 let po Gregorjevi smrti slišali smo v Ptuji govoriti od njegove gostoljubnosti; posebno je rad sprejemal o veseli trgatvi številne goste na Ptujskem vrhu. Nadžupnik Ptujski ima tukaj dva vinograda uže od starodavnih časov, spodnjega in gornjega; med obema pa je bil njegov lastninski vinograd, to je tisti, ki ga je poročil svoji gospodnji Mariji Marks (3. § testamenta), ki mu je 27 let zvesto služila, in v večkratni bolezni sè vso skrbjo stregla. Ta vinograd je sedaj g. J. Lerha bivšega usnjarja v Ptuji lastnina.

Pri spodnjem župniškem vinogradu postavil je veliko poslopje; nad kletjo za 100 polovnjakov je hram, z enim nadstropjem in kapelo z dovoljenjem služiti sv. mešo. Sobe v spodnjem delu so vse okrašene z različnimi šaljivimi podobami na presno, vidi se: blagi mož si je ta kraj izbral, da se duh po trudnem delu razvedri in okrepeča za daljno delovanje.

d) Naš Gregor je ljubil lepoto hiše božje.

Cerkev je najimnetnejši kraj za duhovnega pastirja, središče njegovega vzvišenega delovanja. Župna cerkev sv. Jurja v Ptuji je najlepša, največa in menda najstarša med vsemi cerkvami med Dravo in Muro na Slovenskem. Rekli smo, da je rajni Franc Cvetko, bivši Ptujski nadžupnik l. 1846. obhajal tisočletnico posvečenja cerkve

sv. Jurja v Ptuji. Od tiste prvotne cerkve katero bi bil, kakor trdi Povoden, nadškof Solnograški Arno uže l. 785. staviti začel, in bi jo bil Luipram l. 846. posvetil, je v zidovji sedajne cerkve menda še malo ostankov. Divji Madjari so l. 1052. mesto Ptuj napadli in razdjali in gotovo tudi hiši božji niso prizanesli; tako je prišlo, da so verniki morali cerkev znovič zidati. Pa tudi ta še ni imela obstanka; v l. 1396. so zverinski Turki prvokrat pustošili po naši slovenski zemlji, stari Ptuj oropali, ga do cela požgali in 16.000 ljudi seboj v sužnost tirali; tudi cerkev je gotovo pogorela: in tako je pač trebalo več let, pred ko so si ostali verniki toliko opomogli, da so se težavnega dela, poprave in stavbe cerkve mogli lotiti. V prvi polovici 15. stoletja so težavno delo dognali *) (1411—1440), in tistokrat je hram božji sedajno gotiško podobo v svojih glavnih delih dobil, trojno ladijo, presbiterij in muzikalni kor — vso kakor še dandanašnji vidimo. Štiri kapele — sv. Frančiška, Dizmasa, žalostne matere božje in sv. križa — so pa vse iz novejše dobe. Kapelo sv. Dizmasa postavil je Plohel 1778; kakor trdi v uže večkrat omenjenem pismu: „Sozidal sem

*) Blätter des christl. Kunstvereines der Diözese Seckau l. 1884. šte. 11, in F. Raisp: Pettau Steiermarks älteste Stadt. Graz 1858.

eno kapelo in 2 altarja ter oskrbel različno cerkveno spravo skoraj brez vsega povračila. Zvonik, ki se je uže hotel podreti, sem dal lansko leto (1792) zvečine na svoje stroške v znesku 6000 gl. popraviti in z bakrom pokriti.“ Katera altarja je dal postaviti ne vemo, da še je tudi veliki altar namenil oskrbeti, zvemo iz njegovega poslednjega sporočila, ko § 2. tako odloči: „Glede časnega blaga morajo tukajšni mestni župni cerkvi sv. Jurja za jene potreboče pripadnoti unih 400 gl, ki jih pri tisti imam iskati, in zraven še se ima iz mojega premoženja vzeti gotovih 1000 gl. brez obremenjenja, za novi veliki altar, če jaz nebi več časa imel, ga postaviti.“ Ta altar — miza in tabernakel — se je postavil več let po Gregorjevi smrti iz krasnega marmorja, žalibog ne v gotiškem slogu, kakor je cerkev zidana; stal je 6000 gl. Jako lepi so korni sedeži v presbiteriji, na vsako stran jih je 20, vseh 40; letno številko imajo 1446. Pod sedajnim preč. g. proštom Matjaš. Modrinjakom oskrbljen krasen križev pot in slike na presno so novi kras te hiše božje.

7. Gregor, okrožni dekan se postara; zadnja sporočila in smrt.

Pod cesarjem Jožefom II. l. 1786. se je pri večih župnijah marsiktera občina odluščila, in

nastale so nove župnije — kuracije — lokalije, kako so je krstili. V tem okroji p. župnija Svetinjska, sv. Bolfenk na Kogu, sv. Lenart pri Veliki Nedelji, Devica Marija na Polenščaku; pa tudi nove dekanije: tukaj v Ljutomeru, in pri Veliki Nedelji, in zraven so ustvarili novo dostojanstvo „okrožnih dekanov“,*) s takim je bil tudi odlikovan naš rojak Gregor Plohel na Ptuji. V njegovo področje so spadale: dekanija v Ljutomeru, Velika Nedelja, in sedajna Zavrčka, tistokrat pri sv. Barbari v Halozah. V Sekavski škofiji še imajo sedaj okrožne dekane, v Lavantinski jih ni.

Ko je naš Gregor stopil v 64. leto svoje dobe, začel je nevarno bolehati, in tako je želel, znebiti se vse skrbi obširnega gospodarstva in odložiti vsa župniška in dekaniška opravila. V dopisu do prečast. škofijstva, dné 19. decembra 1793, ki smo ga uže večkrat omenili tako prosi: „Po večletni lastni žalostni skušnji, in po zdravniški potrdbi, kakor kaže pridjano spričevalo, sem trdno sklenol, zavaljo telovnega bolehanja, ki se vedno hujša, da bi se ovarval še bolje nevarnih napadov, vse zemljišče dati v najem, in odložiti vse gospodarske in podložniške skrbi, in zato napraviti pravilno pogodbo

*) Sim. Povoden.

z Ivanom Nep. Lajcendorferjem, dekanom pri sv. Barbari v Halozah. Ker pa je gospodarstvo le ena polovica mučnih skrbi, srčno želim, naj se tudi župniška in dekaniška opravila zgoraj imenovanemu gospodu izročijo, in Ivan Lajcendorfer za oskrbnika te župnije in obširne okrožne dekanije postavi.“

G. Plohel je sicer bil, ko je nadžupnik v Ptuji postal, uže dné 13. junija 1769 od prečast. škofijstva v čast konsistorialnega svetovalca povzdignen s pravico, v škofijskem svetovalstvu imeti sedež in glas; vendar še prosi pri tej priložnosti, ako se mu prva prošnja usliši: „naj ga prečast. škofijstvo Njegovemu Veličanstvu blagovoli predložiti, da bo z naslovom častnega korarja odlikovan.“ To prosi kakor trdi, ne iz slavohlepnosti in želje častnih naslovov, temoč kakor je iz dopisa povzeti, ker bi ljudje mislili: Gregor je prišel ob milost pri svojih viših, ko je Barbarski dekan prevzel vsa njegova dosedajna opravila. Kak vspeh je imela njegova prošnja ne vemo, menda nobenega; toliko je gotovo, da častni korar ni postal; taka odlikovanja so v tistih časih slovenski dukovniki, če tudi tako odlični, menda jako redkokrat prijeli.

Pravoč je: dolga bolezen gotova smrt, vedel je to tudi naš blagi Gregor; oskrbel je tedaj svojo hišo; razpoložil sè svojim premoženjem,

da mu ostane pri njegovih rojakih za vse čase najblažji spomin.

V rokah imamo Gregorjevo dve poli obsegajočo oporoko od dné 1. marca 1800. Podpisali so jo tisti den, t. j. 3 dni pred njegovo smrtjo naprošeni svedoki; zavoljo obširnosti in natančnosti pa po pravici smemo sklepati, da je bila uže delj časa pred tem dnevom sestavljena.

Pri spisovanji tega životopisa bil je naš namén, pokazati slovenskim rojakom blagega moža, kaki so med nami le jako redko sejani; ostane še nam za popolni dokaz tega, povzeti nekatere reči iz njegovega poslednjega sporočila.

Ko je najpoprej izročil svojo dušo neskončnemu usmiljenju božjemu, zaprošnji svete Bogorodnice, angeljev varuhov, svojih posebno izvoljenih patronov in vseh svetnikov, naroči na tanko svoj pokop; odredi, koliko ima dobiti vsak duhovnik, ki bo ga spremljal do groba, in vsi tisti cerkveni služebniki, ki bojo imeli še posebna opravila. Vse je omislil velikodušno!

Svojo premoženje je razdelil v tri dele: enega je odločil svojim sorodnikom in služebnikom, drugega ubogim in zapuščenim sirotam, in tretjega, v blagor svoje duše; ta naj bi bila, kakor slednjič trdi, glavni dedič vseh dobrih děl, katere je naročil.

Kako je skrbel za lepoto cerkve sv. Jurja v Ptuji smo uže slišali, pa tudi na sv. Marjeto niže Ptuja, kjer je kratek čas kaplanoval, ni pozabil. Do 1000 gl. je odločil za napravo strešnega stola pri tej hiši božji. Ustanove pa je odredil: v Ptuji, eno obletnico za se in svoje sorodnike, in vsaki teden eno sv. mešo; pri sv. Marjeti je v ta namen, da se služijo sv. meše, odločil 1000 gl. obe ustanovi še obstojita denešnji den tako, kakor sta bili naročeni. Poslednjo voljo pokojnikov sv. katoliška cerkev visoko spoštuje, in take ustanove ne umerjejo; jedino, ako bi državna blagajnica onemogla obresti plačevati, ker je kapital navadno v državnih dolžnih pismih naložen.

Svojih bližnjih sorodnikov menda nobenega ni pozabil; hotel jim je nekako z dobrimi obrestmi povrniti, kaj so svoj čas po stroških njegovega šolanja izgubili. Vsem pa, ki so mu zvesto služili od pisarja Ivana Gabernika počenši, do slednjega hlapca, dati lepo nagrado za njih zvestobo in službo; tistim, ki so v njegovi službi se postarali in onemogli, pripraviti zdatno pomoč za vse žive dni.

Sè svojim bistrim umom pa je naš Gregor gledal v daljne prihodne čase; vedel je namreč, kakor je uže djal naš božji učenik: uboge bote imeli vedno med seboj, in da se denar izplačan na roko, hitro rad izgubi, in potomci nimajo več

nobenega haska; zato je v svoji poslednji (14. §.) točki jako modro naročil: „Vse premoženje, kar še ga po zgoraj navedenih volilih in potroških ostane, naj se naloži na obresti, in najpred odloči zadostni kapital za 2 ustanovi dvema mladenčema tako, da bo vsaki dijak na leto prijel 100 gl.“ Sedaj nese ta ustanova za enega 150 gl. Poklicani za to ustanovo so v prvi vrsti sorodniki ustanovitelja, potem rojeni v Ptuji in pri Svetinjah; pravico podelitve ima nadžupnik Ptujski.

„Ko je zadosten kapital za ustanovi odločen, imajo se obresti ostalega na dva ednaka dela razdeliti. Ena polovica je namenjena mojim revnim sorodnikom, če je za njih oskrbljenje; za nakup kakega posestva, ali pri ženitvi denarna pomoč potrebna; ali pa, ako katerega zadene kaka nesreča po ognji, toči itd. Od vsakega pa terja naš Gregor, ki hoče biti deležen te dobrote, mora biti lepega zadržanja, in mora z verjetnim spričevalom dokazati svojo potrebščino, in škodo imajo nepristranski cenitelji določiti. Jako modro pa še nadalje tako naroči: „Ker se pa take potrebščine ne bojo vsako leto namerile, morajo se obresti h kapitalu prišteti; na tak način ustanova raste in ob času sile bo pomoč zdatnejša.“ Obresti te ustanove, potrebnim sorodnikom namenjene, znesejo sedaj 175 gl. na leto. Druga polovica pa je odločena: prvič, zapuščenim ubogim sirotam

Ptujskega mesta; drugič, domačim revežem tega mesta.

„Kar zadevlje uboge sirote, želi blagi mož, naj se posebno ozir jemlje na pridne mladeniče lepega obnašanja, ki se hočejo dalje izobraževati; in take mestjanske hčeri, katerim se nameri možitev, pa nimajo nobene dote; in glede domačih siromakov na take, ki so nekdam videli boljše dneve, in se sramujejo beračiti.“ Tudi pri ti ustanovi je izrečena želja, obresti s kapitalom vred dalje obrestovati, ker vsako leto ne bo potrebščine jih razdeliti.

Kako je sedaj s to slednjo ustanovo, ne vemo, dozdeva se nam, da je združena z imovino siromaškega zavoda na Ptuji, in se reveži brez ozira omenjenih pogojev podpirajo.

Tako je naš dragi Gregor ob pravem času lepo oskrbel svojo hišo in je, kakor stoji v metvaški matici zapisano, 3. marca 1800 za vodeniko izdehnol svojo blago dušo.

Podoba Gregorja Plohla se znajde: ena v Ptujski prošnji, druga pri Svetinjah v Sartorijevem hramu; kaže nam krepkega moža, polnega obraza, temnih lasi in modrih oči; utis, katerega na gledalca napravi, pa je ta: mož ki ga ta podoba kaže, bil je blagega srca, trdnega in odločnega značaja; po svoji delavnosti in darežljivosti vse hvale vreden sin slovenskega naroda, ter ostane,

kakor trdi S. Povoden: zavoljo svoje dobrotljivosti in pravičnosti nepozabljiv.

Dragi čitatelj, pokazal sem ti v skromnih črticah blagega moža, ki ga je slovenska mati rodila, ki še sedaj sè svojimi dobrimi deli med nami živi; peljal sem te v divni kraj slovenske zemlje med Dravo in Muro; omenil nekatere toge in britke čase, ki jih je tekom stoletja prebila; vse sovražne sile ni so bile v stanu vničiti Panonca trdne korenine. Slovenska mati še tukaj vedno rodi sinove bistre glave; celo vrsto sedaj živečih bi lahko naštel; skrbi tudi ti po svoji moči in razmerah za blagor svoje očetnjave. Lepa je res tvoja domovina, in tako sklenem, kakor sem začel, z besedami našega Stanka: „Slava Bogu! . . Oj krasan si, krasan, ti moj zavičaju! Kakve u tebi, nikdje ruže ne cvetaju; čini se, da Bog te stvari kraju ljubljén, da jadnu Slovincu vrati raj izgubljen“.

Telo gp. G. Plohla je na Ptujskem pokopališči pokopano, sorodniki so mu, kakor trdi Simon Povoden iz hvaležnosti spomenik postavili. V južnem obzidji še je videti kamnena plošča z napisom:

IIIten Maerz VerLies GregorIVs PLoCheL seIne
PettaVer HeerDe, gIeng Ihr VoraVs zVr EWigheIt.
Slovenski bi se glasilo: Tretjega marca je zapustil Gregor Plohel svojo Ptujsko čredo; šel ji je v večnost naprej. —

Drugi napis: ReCorDabILes PastorIs XXXI annI,
senIs LXX annorVM posVerVnt tIbI, Vt paX sIt ossIbVs
tVIs. Slovenski: Pastirju 31 let, starcu sedemdesetaku so
ti v spomin postavili, naj bo mir tvojim kostem.

Entfesselt von Leibesbanden

Ruhe sanft in Gotteshanden.

Slovenski: Oproščen telovnih vezi

Le mirno v roki božji spi.

Če bi kdo hotel vedeti, kako je Gregor
mogel toliko premoženja imeti, moram omeniti;
da sem ne davno štel v nekem poročilu: od
l. 1769. je za poredom bilo 10 jako dobrih let.
Tisto leto je Gregor nastopil Ptujsko župnijo, in
to je menda bila podlaga prihodnega blagostanja
pri obširnem gospodarstvu P. nadžupnika.

Testament.

Im Namen der allerheiligsten Dreyfaltigkeit,
Gott des Vaters und des Sohnes und des h. Geistes.
Amen.

Ich Gregor Plochl k. k. Haupt- und Stadt-
pfarrer und Kreisdechant zu Pettau will in Rück-
sicht des vergänglichen Lebens und Ungewiss-
heit der letzten Stunde auch hauptsächlich meiner
gegenwärtig so lang anhaltenden Krankheit und
aller bisher fruchtlos angewendeten Hülfsmitteln
Willen, um allen nach meinem Hinscheiden sich

ergeben mögenden Streitigkeiten vorzubeugen, annoch bei guter Vernunft über mein sämtliches Vermögen den letzten Willen nachfolgender Massen festgesetzt und bestimmt haben.

Erstens: Empfehle ich meine arme Seele der unendlichen Barmherzigkeit Gottes. Dieser Vater der Barmherzigkeit wolle sie durch die Fürbitte Maria, der hl. Schutzengel, meiner besonders erwählten Patrone und aller Heiligen in die ewige Seeligkeit einführen.

Allerliebster Jesu! Lass doch Dein so theuer vergossenes Blut an meiner armen Seele nicht verloren gehen. Der Leib solle aber zur gewöhnlichen Grabstätte beigelegt werden, wobey zur Vertheilung unter die Mitgehenden $1\frac{1}{2}$ Zentner Wachskerzen aus meinem Vermögen beigelegt werden solle.

Jedem Geistlichen, der dabei erscheint, oder zur Erscheinung Verrichtungen wegen gehindert wird, sollen dem Pontificanten zwey, jedem andern aber eine species Ducaten für Mitgang und gegen Lesung einer hl. Messe, welches auch an denen P. P. Minoriten zu verstehen ist, und denen, welche eine besondere Verrichtung dabei haben nach der höchsten Stol-Classe der Betrag in Duplo besonders abgereicht werden. So sollen den Musikanten und Kirchenbeamten der

jeden treffende Antheil in Duplo ausgefolget, bei dem Leichenbegängnisse jedem Armen ein 20 kr. Stück abgegeben, und für meine arme Seele, nebst dem Seelenamt, Todtenofficium und Libera zwey hundert hl. Messen pr. 30 kr. Stipendium, sobald möglich, gelesen werden.

Zweytens: Das zeitliche Gut betreffend müssen der hiesigen Stadtpfarrkirche ad St. Georgium nebst Erlassung meiner vermög Kreis-ämtlichen Verordnung bei derselben zu ersuchen habende 400 fl. -- kr. annoch Ein Tausend Gulden unbelastet zukommen, und als ein richtiges Capital zu ihren Nothwendigkeiten verbleiben, so wie zu Errichtung eines neuen Hochaltars, wenn ich etwa nicht mehr einen errichten zu lassen Zeit haben sollte, Ein Tausend Gulden von meinem Vermögen dazu entnommen werden sollte.

Ingleichen soll in besagter Pfarrkirche für mich und meine ganze Freundschaft alljährlich ein Jahrtag abgehalten und wochentlich 1 hl. Messe gelesen werden, worzu so vieles nach aller Landessicherheit im Kapital eingelegt werden muss; dass nicht nur den Officialen, Musikanten und Kirchenbeamten der sonst gewöhnliche Betrag wegen der Theuerung von dem Jahrtag in Duplo, von den Stiftmessen aber das Stipendium zu Ein Gulden abgereicht werde, sondern

auch die Kirche ihre zuflüssende Emolumente vollkommen und diese Stiftungsverbindlichkeiten ihre unverrückte Fortdauer in ewige Zeiten erhalte, gleich wie auch zu dessen mehrerer Richtigkeit die Erbsteuer sowohl hievon, als von denen vorbesagt legirten Zweytausend Gulden aus meinem Vermögen bezahlt werden solle.

Drittens: Da meine Wirthschafterin Anna Maria Marxin durch beinahe 27 Jahr mir nicht nur in meinen häuslichen Gegenständen in Kaufen und Verkaufen, sondern auch in meinen öftern Krankheiten all nur erdenkliche Dienste geleistet hat, und künftighin zu dienen unfähig sein dürfte, finde ich mich ganz verpflichtet, ihr einen hinlänglichen Unterhalt zu verschaffen, daher will ich, dass:

a) Das Kapital pr. 4000 fl., welche sie bei mir anliegend hat, als ein von ihrem Hausgarten und Besoldung zusammen gebrachtes Quantum ihr als ein wahres Eigenthum ohne allen Abzug verbleibe, dass derselben:

b) Von dem Tage meines Todes an von meinem Vermögen alljährlich, so lange selbe lebet, ein Unterhalts - Quantum von 200 fl. abgereicht, dass ihr

c) Der mittlere sogenannte Harbische Wein- garten am Stadtberg ohne Aufrechnung einiger Veränderungenfällen eigenthümlich und unent-

geltlich vermög ausgestellter Urkunde zu fallen, und dass sie,

d) Auch von meinen Fahrnüssen nach der Schätzung 300 fl. im Werth unentgeltlich sich hindanzunehmen berechtigt sein solle.

Viertens: Da aber auch meine Niess Barbara Krall mir durch 14 Jahre erwünschte Dienste geleistet, so will ich, dass ihr gleich nach meinem Tode 2000 fl. und überdiess noch so viel, als davon das 5% ein Jahres-Interesse betraget, abgereicht werden, welche Post aus der Ursache keiner Erbsteuer unterliegen darf, weil dieses Quantum eines Theils als ein Liedlohn andern Theils als eine väter- und mütterliche Erbschaft zu betrachten kommt, nachdem ich drei Niessen, als Maria Kottniakin, Anna und Barbara Krallin, welche zwei ersteren ich bereits befridiget habe, zu entfertigen und zu versorgen auf mich genommen. Übrigens hat obige Barbara sich pünktlich an meine Wirthschafterin zu halten, welche die weiteren Massregeln nach dem Verhältnisse ihrer Heurath von mir erhalten, und ist sie meine Niess Barbara auch berechtigt von meinen Fahrnüssen nach der Schätzung 300 fl. im Werthe unentgeltlich sich hindanzunehmen.

Fünftens: Haben die Johann Zimmermannischen Kohnleute in der Kanischa das ganze Haus, Garten und Wiesen, wie sie es dermalen

geniessen, beizubehalten, zu deme soll deneselben die Waldung in Retschitzen mit allen jenen Rechten gehören, mit welchen ich dieselbe von der Hschft. Ankenstein vermög diessfälligen Kaufscontract an mich gebracht habe; da nun vermög diesen Contract eine Strecke Waldung nach geschehener Ausweisung nicht auf blosse Abstockung, sondern auch mit dem Grund und Boden mir angehört, so sollen die Zimmermannischen Kohnleute gehalten sein:

a) Diese Waldstrecke ihren gedacht behausten und ohne hin der Hschft. Ankenstein dienstbaren Grundstücken grundbücherlich incorporiren zu lassen.

b) Aus sammtl. Waldung aber der Maria Marxin, Barbara Krallin, und Mathias Krall das Holzbefugniss lebenslänglich und in Rücksicht der zweyen letzteren bis inclusive auf den zweiten Grad zu verabfolgen, wobey jedoch diese Participienten die Schlag- und Fuhrkosten selbst zu entgelten haben.

Sechstens: Will ich der Zimmermannischen Kohnleute Tochter Nanerl 300 fl. und ihren zweyen Knaben jedem 100 fl. ingleichen denen Martin Krallischen Kindern in der Kanischa die für die zu diesen Hause erkaufft und incorporirte Spitalgült bezahlte Kaufschiling-Summa mit 450 fl. in gleiche Theile verschafft haben.

Siebentens: Mein Wrebronigger Weingarten soll den Anton Simonitschischen Kohnleuten, respective aber nur dem künftigen Besitzer des von diesen Kohnleuten mit Rucken besitzenden Heimsitzberg-Gutes gegen deme eigenthümlich zufallen, dass der Lorenz Plochel, welcher ehedessen Inhalt in Handen habenden Instrumentes 1000 fl. aus meinem Verlasse zu überkommen hat, und dessen Schwester Lenka lebenslänglich dort selbst ihren Unterstand und Versorgung haben, besagten Lorenz Plochel Schwester verehl. Novakin aber aus diesem Weingarten 200 fl. hinausbezahlt werden sollen.

Achtens: Mein Steinluger Weingarten solle des Jakob Rossmann seelig. verwaisten Kindern erster Ehe in gleiche Theile eigenthümlich zufallen.

Neuntens: Verschaffe ich meinen schon durch so viele Jahre bei mir dienenden Mayerleuten 99 fl., den gesamt übrigen Dienstleuten aber einen doppelten Jahrslohn, dann dem in die Erziehung zu mir genommenen Messner - Mädll Theresia Groschlin 99 fl., denen zweyen aber in die Erziehung genommenen Knaben als dem Josef Rossmann 25 fl. und dem Niklaus Jerina 20 fl.

Zehentens: Denen armen Unterthanen und Ausständlern dieser Dehanteygült will ich nach Mass ihrer Armuth zur nothwendigen Erbauung

der Behausungen und wegen ausgestandener Unglücksfälle Ein, zwey auch drey ganze Jahrgiebigkeiten, so etwa in Ausstand haften, nachgesehen haben.

Eilftens: Will ich, dass bei der Pfarrkirche St. Margarethen am untern Pettauerfeld eine ewige Stiftung errichtet werde: hierzu bestimme ich 1000 fl. wovon die h. Messen ad Institutionem verrichtet werden sollen, gleich wie ich auch zur Herstellung daselbstigen Kirchendachstuhles, soferne die allschon hiezuhin abgebenen 745 fl. nicht hinlangten, annoch 255 fl. aus meinem Vermögen bestimme.

Zwölftens: Meinem Schreiber Johann Gabernik will ich Inhalt ihme besonders ausgestellten Instrumentes nicht nur aller Verantwortlichkeit und Rechnungslegung amit gänzlich enthoben, sondern auch deme vor seine durch 12 Jahre geleisteten treuen Dienste, da er bisher nichts erhoben, als einen Verdienst 1200 fl. aus meinem Vermögen bestimmt haben.

Dreyzehentens: Zur hiesigen Normalschule und deren Bedürfnisse verschaffe ich 20 fl. und da,

Virzehentens: Institutio haeredis seu haeredum basis et fundamentum eines Testamentes ist, so will ich meine arme Seele durch die hirnach angeordneten guten Werke als Universalerben

ernannt und festgesetzt haben, so zwar, dass alles Vermögen, welches nach Abzug der obenbestimmten sämmtlichen frommen und andern Legaten, dann sonstigen Unkosten übrig bleiben wird, fruchtbringend angelegt werden solle. Davon bestimme ich ein zulängliches Capital für zweyen studierenden Jünglinge, wovon ein jeder jährlich 100 fl. zu beziehen hat; zu dieser Stiftung sollen vorzüglich meine Befreunde und Verwandte berufen seyn, in Ermanglung derselben diese Stipendien den eingebornen studirenden Jünglingen von Pettau und aus der Pfarre Allerheiligen in Luttenberg alternative verliehen werden. Das Jus colationis *) über diese Stiftung übertrage ich einem jeweiligen Stadt- und Hauptpfarrer zu Pettau.

Was nun nach Abzug dieses Stipendium-Capitals erübrigen wird, soll in Rücksicht der abfallenden Capitals-Zinsen auf folgende Art verwendet werden: Die eine Hälfte davon bestimme ich zur wesentlichen Unterstützung meiner armen Verwandten, es soll nemlich demjenigen aus denenselben, welcher seine Armuth und dass er sonst von guter Conduite sei, mit gehörigen Zeugnissen zu belegen im Stande seyn wird,

*) tudi: „Instalationis“ v drugih *prepisih, kar isto pomeni, namreč: pravo podelitve.

zum Ankauf der Realitäten, soviel deren zu seinem nothwendigen Unterhalt erforderlich sind, oder zur sonstigen Versorgung durch Anheyratung eine angemessene Geldsumme ausbezahlt, und nicht mürder demjenigen aus meinen Verwandten, welche sich mit eben so glaubwürdigen Zeugnissen über einen ihm, bei seiner Wirtschaft durch Elementarzufälle zugegangenen Schaden ausweisen können, so viel in baaren Gelde verabreicht werden, als hieran durch unpartheiische Schätzmänner, und das obrigkeitliche Erkenntniss erhoben und zu dessen weiterer Subsistenz erforderlich sein wird.

Da derley Unterstützung nur bey eintretenden Fällen, sohin nicht alljährlich nothwendig sein mögen, so will ich, dass die ausser diesen Fällen in Ersparung kommenden Capitals-Zinsen von Zeit zu Zeit zu eben denselben Zwecken fruchtbringend angelegt werden sollen. Die Vertheilung dieser wohlthätigen Unterstützung, so wie die Gebarung und Verrechnung dieser Zuflüsse will ich einem jeweiligen Hauptpfarrer der Stadt Pettau in Gemeinschaft der dasigen Stadtobrigkeit übertragen, und für den Herrn Hauptpfarrer ein Recompens von jährlich 10 fl., welche er aus den Mitteln dieses Unterstützungs - Institutes zu empfangen hat, hiemit zugedacht haben. Belangend die zwote Hälfte der erübrigten Capitals-Zinsen,

so sollen solche zur Halbscheid für die armen Waisen der Stadt Pettau, die andere Hälfte aber für die Hausarmen alda verwendet werden.

Was die Waisen betrifft, so instituire ich, dass davon denenselben nach Vermögenheit des Fondes eine denen Umständen ihres Herkommens angemessene Unterstützung in jenen Fällen zuzuwenden sei, wenn sich z. B. sonst wohlgesittete Jünglinge der Bildung oder dem öffentlichen Unterrichte mit erweisslich guten Fleisse gewidmet, oder bürgl. Töchter über das beigebrachte Zeugnis ihrer guten Sitten die Gelegenheit zu ihrer Versorgung durch Anheurathung überkommen haben, in welchen Falle ihnen eine den Umständen des Fondes und der Lage ihrer Versorgung angemessene Haussteuer im baaren Gelde zu verabfolgen ist. Die Capitals-Zinsen für jene Jahre wo sich ein derley Unterstützungsfall nicht ergeben hat, sollen zur Vermehrung des Fondes, wie ich es oben in Rücksicht meiner Verwandten instituirte in Fundis public. angelegt werden.

Betreffend den Zufluss für die Hausarmen, so sind sich dabei die für das Armen-Institut bestehenden Grundsätze, in allgemeinem gegenwärtig zu halten, jedoch im einzelnen, diejenigen Hausarmen mit einer doppelten Porzion oder auch noch freigebiger zu bedenken, welche

vermög ihren guten Herkommen oder in Rücksicht ihrer vormaligen guten Umständen sich des Bettelns schämen.

Die Gebahrung und Vertheilung dieser beiden Zuflüsse, nämlich für verwaiste und sonstige Arme, übertrage ich einem jeweiligen Haupt- und Stadtpfarrer in Gemeinschaft der Stadtobrigkeit.

Endlich habe ich den Herrn Franz Leopold Mallitsch Kameral-Verwalter der Herrschaft Thurnisch und Herrn Ignaz Ernst Kuglmayr Magistrats-Rath in Pettau zu meinen Testaments-Exsecutoren ersucht und da dieselben dieses christliche Geschäft mit vollen Willen auf sich genommen haben, so will ich Ihnen Exsecutoren aus meinem Verlass jeden 25 zusammen aber 50 Ducaten hiemit als eine kleine Erkenntlichkeit bestimmt und bewiliget haben.

Ich ersuche zugleich meine Abhandlungsinstanz diese meine letzte Willensmeinung zu manuteniren und zur Erzielung meiner guten Absichten mit aller Thätigkeit mitzuwirken, welches alles ich im Namen Gottes beschlossen und mit meiner und meiner erbethenen Hr. Gezeugen Unterschrift und Fertigung bekräftiget haben will.

Gegeben Stadtpfarrhof Pettau
den 1. März 1800.

N a c h t r a g.

Von den § 2. der Stadtpfarrkirche alda vermachten Legaten sollen 200 fl in residuum desjenigen Stiftscapitals excidirt und in öffentlichen Fond angeleget werden, welche laut Guber. Verodg. und Kreisamtl. Intimat v. 29. Dec. 1791 Nro 5003 unter dem Namen Baron Moscon auf 2 Messen pr. 50 fl, Purgaische auf drei Messen pr. 75 fl, Marische auf 1 Messe pr. 40 fl, dann sonst ein Capital von 35 fl ganz irrig als Bruderschafts-Vermögen eingezogen worden ist. Andurch sollen die Stiftungen aufrecht gehalten die hl. Messen, die darauf bestimmt wurden, persolvirt werden.

Actum ut supra.

(L. S.) Gregor Josef Plochel m/p.
k. k. Haupt- und Stadtpfarrer,
auch Kreisdechant alda.

(L. S.) Franz Leopold Mallitsch m/p.
als ersuchter Zeuge

(L. S.) Ignatz Ernst Kuglmayr m/p.
als erbettener Zeuge

(L. S.) Matthäus Kollin m/p.
Khormeister und Stadtpfarrlicher Vicar alda
als erbettener Zeuge

Testament ali oporoka v slovenski prestavi.

V imenu presvete trojice, boga očeta ino sina ino svetega duha, amen!

Jaz Gregor Plohel, c. kr. nadžupnik in okrožni dekan v Ptuji hočem z ozirom na minljivost življenja in negotovost poslednje ure posebno pa radi zdajne, vsem vraštvom vkljub tako dolgo trajajoče bolezni svoje, in da preprečim vsakojake prepire, ki bi vtegnoli po moji smrti nastati, še ob dobri pameti o celem premoženji svojo poslednjo voljo izreči ter tako le določiti:

Prvič: Izročam svojo ubogo dušo neskončni milosti božji, da jo blagovoli oče milosti po priprošnji Marije, sv. angeljev varhov, mojih posebič izvoljenih priprošnikov ter vseh svetnikov privedi v večno zveličanje.

Najljubši Jezus! Ne dovoli, da bo Tvoja toli draga krv prelita za mojo ubogo dušo izgubljena. Truplo pa naj bode na navadnem pokopališči pokopano, a med sprevodnike 1½ centa voščenenih sveč iz mojega premoženja razdeljeno.

Vsakemu duhovniku, ki pride, ali je po opraviilu zadržan priti k sprevodu, naj se izplača mešujočemu po dva, vsakemu drugemu po jeden zlat za sprevod in jedno sv. mešo, kar tudi oo. minoritom velja; a tistim, ki sprevodna opravila prevzemejo, po najvišem razredniku stole dvojni

znesek posebi. Tako se naj izroči godcem in cerkvenim služebnikom vsakemu svoj delež po dvoje, vsakemu siromaku pri sprevedu dvajšica ter za mojo ubogo dušo vrh zadušnice, mrtvašnice in libere kmalo dvesto sv. meš po 30 kr. odsluži.

Drugič: Gledé posvetnega premoženja mora mestni nadžupniški cerkvi sv. Jurja mimo prizaneska 400 fl., ki meni po ukazu okrožnega urada sodijo, še tisoč forintov čistih pripasti, in se kot prava istina za njene potrebe ohraniti, kakor za novi veliki altar, če ga morbiti ne bi več vtegnol sam postaviti, tisoč forintov iz mojega premoženja izplačati.

Istotako naj se v imenovani cerkvi za me in mojo celo rodbino *) za obletnico in jedno sv. mešo vsaki teden, toliko po deželski navadi varne istine založi, da se more ne le mešujočim, godcem in cerkvenim služebnikom navaden znesek radi draginje za obletnico po dvoje, za meše pa po eden forint plačevati, temoč da tudi cerkev svoje dohodke popolnoma dobiva in se ustanovljene dolžnosti nespremenjene ohranijo na večne čase, naj se še v potrdilo dedinski davek poplača za to in zgoraj sporočenih dvetisoč forintov iz ostalega mojega premoženja.

*) v izvorniku se pravi „prijateljstvo“ pri čem pa Nemeč navadno na rodbino misli!

Tretjič: Ker mi je moja gospodinja Ana Marija Marks blizo 27 let ne le v gospodinjstvu, pri kupčijah in prodajah zvesto služila, temoč tudi v mojih večkratnih boleznih sè vso skrbjo stregla in bržčas ne bode več služiti mogla, dolžen sem jo oskrbeti, zato hočem, da ji

a) ostane istina s 4000 fl., ktere ima pri meni naložene, kakor od njenega ograda in služja prihranjena lastnina čista brez odbitka; da se ji

b) od dneva moje smrti vsako leto, dokler živi, 200 fl. plačuje iz mojega premoženja; da ji

c) srednji takozvani Harbov vinograd na Mestnem vrhu brez spremembine pristojbine brezplačno pripade vsled lastninskega pisma, in da si

d) sme še od mojega premakljivega blaga brezplačno 300 fl. vrednosti prilastiti.

Četrtič: Ker pa mi je tudi moja nečakinja Barbara Kralj 14 let lepo služila, hočem, da se ji mahoma po moji smrti 2000 fl. izplača in povrh še toliko, kolikor 5% jednoletnih obresti nese, kar se pa kot zaslužek ter deloma očina in materina dedšina ne sme obdačiti, ker sem tri nečakinje, namreč Marijo Kotnjak, Ano in Barbaro Kralj za oskrbovanje prevzel, a prvi dve že zadovolil. V ostalem se ima imenovana Barbara točno po moji gospodinji ravnati, kateri sem še gledé njene možitve naročil; a tudi

nečakinja Barbara je pooblaščená, mojega premakljivega blaga si 300 fl. vrednosti brezplačno prilastiti.

Petič: Naj Ivan Zimmermann-ova zakonska v Kaniži hram,*) ograd in travnik, kakor je, obdržita; dalje naj jima pripade les v Rečici sè vsemi pravicami, s kojimi sem ga kupil od Borlske gospodske. Ker pa je vsled kupne pogodbe, po preiskavanji jeden del lesa z zemljo vred moj in ne samo za podiranje, zato sta Zimmermann-ova zakonska dolžna:

a) tisti del lesa k svojemu domačemu posestvu, ki itak Borlu gospodčino služi, pripisati v zemljiščnih knjigah.

b) iz celega lesa pa Mariji Marks, Barbari Kralj in Matjašu Kralj dajati drvaščino za žive dni in oziroma obeh zadnih do vračunjenega drugega roda tako, da plačujejo prejemniki sami sekanje in izvoz.

Šestič: Zimmermann-ovi hčeri Aniki sporočam 300 fl. in dečkoma vsakemu po 100 fl., Martin Kraljevi deci v Kaniži pa v enakih

*) V predmestji Kaniža je hram z enim nadstropjem, tam je bila nekda krčma, in na zidu je bil še ob mojem času naslikan kozak, sedeč na konji z dolgim kopjem, in hram je imel imé „Kosakenhaus“. Spominjam se, da se je govorilo, da je kozaška hiša bila svoj čas lastnina Plohlova. Jak. Meško.

deležih ono s 450 fl. izplačano kupnino za tisti hram kupljene in vknjižene bolniške gospodčine.

Sedmič: Moje Brebrovniške gorice *) naj Anton Simonič - evima zakonskima, oziroma pa le bodočemu posestniku sedečem na teh zakonskih nagorski domačiji proti temu v last pripadejo, da sta Lovrenc Plohel, ki ima itak v rokah listino, po koji mu gre 1000 fl. iz moje zapuščine, in njegova sestra Lenka tam **) vse žive dni oskrbljena, in se Lovrenc Plohlovi sestri omoženi Novak iz goric 200 fl. izplača.

Osmič: Moje gorice v Stanovčaku naj pripadejo po pokojnem Jakopu Rozmanu ***) osiroteli deci iz prvega zakona v enakih delih v last.

*) gorice v množini pomenijo v teh krajih vinograd in sicer navadno samo jeden vinograd, ki obstoji, ako je več, res iz več parcel, vendar se tudi sme reči: gorica, p. „to je moja gorica“ in „to so moje gorice“, kar je oboje prav, le zdi se mi množina navadnija!

**) t. j. na domačiji.

***) v nemškem izvirniku stoji „Rossmann“, ali naši Slovenci to ptuje ime le „Rozman“ izgovarjajo, zato mi tudi tako pišemo, da se zve, da je to isto! Prepričani pa smo, da je le prvo ime izvirno in pravo, ker so naša rodbinska imena prvokrat nemške gospodske zapisavale, in tistim, ki ga niso imeli, tudi dajale, gotovo ne naša narodna, ampak njihova ptuja iznišljena imena, ktera so pravično zapisavale, naši ljudje pa krivično izgovarjali; kajti lahko je naše može imenovati po njihovih bistrjih konjih, težko, skoro nemogoče, po cveticah, ki jim niso cvele.

Devetič: Svojemu dolgoletnemu pristavniku in njegovi ženi sporočim 99 fl., vsi ostali družini pa dvojno letno plačo; potem še cerkvenikovi, za odgojo k sebi vzeti deklici Treziki Grošel 99 fl.; za tem dvema v odgojo vsprejetima dečkom, in sicer Jožeku Rozmanu 25 fl., a Miklošku Jerina 20 fl.

Desetič: Ubogim podložnikom cele dekaniške gospodčine odpuščam po razmeri jihovega siromaštva za potrebne stavbe domače ali radi prestanih nesreč zaostalo jedno-, dve-in triletno davščino.

Edenajstič: Za župniško cerkev sv. Margete na spodnjem Ptujskem polji hočem 1000 fl. na večne čase za sv. meše ustanoviti, a za novo cerkveno streho, če do zdaj izplačanih 745 fl. ne bi stegnolo, še 255 fl. iz lastnega premoženja odločiti.

Dvanajstič: Svojemu pisarju Ivanu Gaberniku odločim po zapopadku posebne listine, s katero ga vsake odgovornosti in polaganja računov odvežem, za njegova 12 letna zvesta opravila, ker do zdaj ničesar ni vzel, 1200 fl. zaslužka iz mojega premoženja.

Trinajstič: Tukajšnji narodni šoli (normalki) in njenim potrebam sporočim 20 fl., in ker je

Štirnajstič: institutio haeredis seu haeredum basis et fundamentum (ustanovitev dediča ali

dedičev podloga in temelj) oporoke, zato imenujem svojo ubogo dušo glavnim dedičem ustanovljenih dobrih del ter določujem, da se vso premoženje, kolikor ga preostaje po zgornjih pobožnih in drugih sporočilih, kakor ostalih stroških, obrestonosno naloži. Od tega odločim zadostujočo istino za dva mladeniča dijaka, da dobivata vsaki po 100 fl. na leto. Poklicani pa so v prvi vrsti moji prijatelji in rodbina in v pomenjkanji teh, domači mladeniči dijaki iz Ptuja in župnije (fare) Svetinjske pri Ljutomeru menjaje v podelitev. Pravico podeljenja ustanove izročam vsakokratnemu mestnemu nadžupnika v Ptuji.

Kar še po tem vsem preostaja, naj se gledé na obresti tako le porablja:

Jedno polovico odločim za podporo ubožnišim sorodnikom. Naj se namreč takim izmed njih, ki sè spričevali izkažejo svoje siromaštvo in lepo obnašanje, deli za nakup posestva, kolikor ga je za življenje neobhodno potrebno, ali za drugačno oskrbljenje primerna vsota penez, kakor tudi tistemu izmed mojih sorodnikov, ki z verjetnimi spričevali dokaže škodo, ktero je utrpel pri gospodarstvu po elementarnih*) nesrečah in sicer toliko v penezih, kolikor nepristranski ceni-

*) po naše: vremenskih, s tem razločkom, da latinski izraz več pomenja p. tudi nesreče po ognji!

telji in gospodska za daljši prežitek potrebno spoznajo.

Ker pa so take podpore le v posebnih slučajih potrebne in ne vsako leto, zato hočem, da se med tem prihranjene obresti od časa do časa sadonosno nalagajo za isti namen. Razdelitev te dobrodelne podpore, gospodarstvo in računstvo dohodkov izročam vsakokratnemu mestnemu nadžupniku Ptujskemu skupno z mestno gospodsko, ter izrečem gospodu nadžupniku 10 fl. letne odškodnine iz premoženja tega podpiralnega zavoda.

Gledé druge polovice prihranjenih obresti določujem, naj se deli na spol sirotam, na spol domačim siromakom mesta Ptujkega.

Zastran sirot naročam, da se jim po mogočnosti zaloge, po njihovih okoliščinah in rodu priznava primerna podpora v slučajih, kakor p. mladenčem dobre nravi, ki so se z dobrim uspehom posvetili viši omiki in naukom, ali meščanskim hčeram, katerim se prilika možitve ponuja, ako sè spričevalom dokažejo svojo lepo vedenje, v katerem slučajih se naj po razmeri zaloge in potrebi oskrbljevanja primerna dota v gotovini izplača. Prihranjene obresti tistih let, kda ne bo slučajja za podporo, naj se naložijo za pomnoženje zaloge v javnih zavodih, kakor sem zgoraj gledé svojih sorodnikov naročil.

Zastran pridelitve domačim siromakom ozirati se je v obče na obstoječa pravila ustanove za siromake, posebi pa na tiste reveže, kateri se zavoljo jakšega roda ali z ozirom na njihove prejšnje dobre razmere sramujejo beračiti, da se z dvojnim obrokom ali še radodarnije obdarijo.

Gospodarstvo in razdelitev obeh zalog, namreč za sirote in ostale siromake izročam vsakokratnemu mestnemu nadžupniku skupno z mestno gospodsko.

Slednjič sem naprosil gospoda Franca Leopolda Malič-a, kameralnega oskrbnika grajščine Turniš in gospoda Ignaca Ernsta Kugelmayr-a, magistratnega svetovalca v Ptuji za izvrševalca oporoke, in ker sta oba to krščansko opravilo voljno sprejela, zato hočem jima v pripoznanje vsakemu po 25 vkup 50 zlatov iz svoje zapuščine privoliti.

Ob enem prosim razpravljajočo gospodsko, da mojo poslednjo voljo potrdi, ter v dosego mojih dobrih namenov dejanski pripomaga, kar je vse v imenu božjem sklenjeno in z mojim in mojih naprošenih gg. prič podpisi in pečati potrjeno.

V mestnem župniškem dvoru v Ptuji
dne 1. marca 1800.

D o s t a v e k.

Od onih v §. 2. mestni župniški cerkvi poročenih volil naj se 200 fl. odvzeme ter obrestonosno naloži ko zaloga za ustanove, ki so vsled guberniške naredbe po okrožni gospodski 29. decembra 1791 Nr. 5003 naznanjene in imenovane: Baron Moskon-ova za 2 meši s 50 fl., Purgaj-eva za 3 meše s 75 fl., Mar-ova za 1 mešo s 40 fl. in še neka istina s 35 fl., ki se je po zmoti ko bratovščinsko premoženje zarubila. S tem se naj ustanove ohranijo in namenjene sv. meše služijo.

Actum ut supra (pripisano tistokrat ko zgornje).

Sledé lastnoročni podpisi in pečati oporočitelja Gregorja Jožefa Plohla c. k. mestnega nadžupnika in okrožnega dekana tukaj in troje naprošenih svedokov, namreč: Mateja Kolin-a chori magistra in mestnega župnika vikarja, dalje Franca Leopolda Malič-a in Ignaca Ernsta Kugelmayr-a.

Ta obširna oporoka je najdražji spomin slavnega rodoljuba Gregorja Plohla. Kdor jo površno čita, misli da jo razumi, imena so mu pač imena! kdor pa globlje seže, stavi si množino pitanj, in ne vé jim odgovora! In to zdaj, ko še živimo v tistem stoletji, v katerem je končal tek svojega blagega šivljenja. Res, da se je med tem naše

gospodarsko življenje z letom 1848. popolnoma spremenilo. Ali naše ubogo ljudstvo slovensko je delalo in trpelo nekdanj in trpi in dela še zdaj. Kako je v preteklem stoletji blagi mož pomagal svojim, kako deli denešnjemu rodu in njegovim vnukom v daljno bodočnost svoje dare, to je nekako skrivnostno položeno v to pismo. Vredno je, da si ga razjasnimo, kolikor nam je mogoče! Da pa ne podajamo le puste rodbinske razprave, skušali smo marsikaj obče zanimivega o Gregorjevem rojstnem kraju uplesti, prepuščaje Ptujске razmere komu drugemu; kajti kder je tekla zibelka Gregorjeva, tam v okolici imamo iskati po onih imenih, ki je čitamo v oporoki. Zato oglejmo si jo, posebno lepo dolino, v ktere središči se je narodil, po kateri se je moral, kakor še dendenes, na vzgor ali na vzdol po celi voziti, ako je hotel na Ptuj dospeti, ker naravnoč čez hribovje nima ceste. Oglejmo si one hribe, ktere je največkrat tlačila njegova posvečena noga, posebno Jeruzalemsko skupino, in slednjič rojstne Ivanjkovce, da bo poznejša rodbinska razprava tudi onim jasna, ki krajev ne poznajo.

A. Domači ali rojstni kraj Gregorja Plohla v obče.

Kdor iz daljnih krajev hoče v Ivanjkovce, pojde denešnji den na železnico in se dopelje

do Ormoža *) (v starih latinskih pismih „Ormosd“, nemški „Fridau“); v Ormoži sede na pošto, ki vozi od leta 1860. vsaki den do Ivanjkovec in nazaj. Do sem dohaja namreč od nasprotne severne strani Ljutomerski poštni voz. Dokaj let sta poštnarja pri zidanem Ivanjkovskem križi menjavala pošiljatve in popotnike pod milim nebom, dasi tu blizo stoji par hramov, namreč dva mlina in Kraljev zasebni hram, v katerem toči lastnik izvrstno ljutomersko kapljico. Ta hramec nima druge strehe, a kmečki hram Kraljev, le za streljaj dalje ob veliki cesti, tudi ni pripraven za vstavljanje vozov. 1. marca leta 1886. je prevzel Leopold Petovar pošto, prihajal sprva h križu po poštne zavitke, a od 18. januarja 1887 vozita poštnarja do njegove hiše na drugo stran doline, kamor vodi postranska cesta po nekdanjem ribnikovem jezu čez „veliki most“, pod katerim hranijo Ivanjkovčani staro-

*) Dovolitev za to železnico so sprva dobili od vlade na podlagi postave od 14. septembra 1854 v letu 1856. sledeči bogataši: FML. Franc slobodni gospod ali baron Cordon, Juri baron Sina, Daniel baron Eskeles, Izak Pereire in Franc Forsboom-Brentano in sicer najprej za progo Budim-Kanižo za pripravljajoča dela na jedno leto; dalje dovolila se je, ne le ta proga, ampak še neke druge vsled prošnje grofa Jurja Andrassy na 4 leta, druge postranske kesneje še nekim bogatašem. Zidali so jo todi leta 1858.

davno imenitnost svojo, ki občini služi v grb ob veselih prilikah, namreč „muho na lanci“, ktero o povodnji sè škrobotinovko privežejo. Tako ima župnija Svetinjska v Ivanjkovcih zdaj e. kr. vozno pošto z nabiralnico poštno hranilnice.

Ta dolina je imenitna zato, ker po nji priroda sama veže spodnje Dravsko polje in Hrvaško skozi to hribovje z Murskim ali Ljutomerskim poljem, ob njenem koncu namreč, na desno od Žeravinskega ribnika po tako zvanih Kačjih Grabah. Tu so pred nekaj leti zmerili po ravnem svetu železnico Beč-Noví, ki bi šla nad Radgono, Ljutomer, dobila v Ivanjkovcih postajo in se križala v Ormoži s Pragarsko-Budimsko progo. Dolina nima enotnega imena in tudi njeni potok ne, ki se niže Ormoža pod Pušenci, kot „Žabnjak“ v Dravo steka, dasi hrani v svojih zgornjih delih v širokih mlinskih zajezih tako zvanih „zajzah“ obilo rib, najbrže še iz onih dob, kda so zaporedoma polnili celo dolina prav veliki ribniki; ali ribe plavajo proti vodi, žabe pa ostanejo. Od Drave navzgor se svet le polagoma zvišuje po Ormožkem polji v počenjajoče hribovje. Dolino začnimo v Pavlovcih, kder prekorači njeni potok okrajna cesta med ljudstvom „velika“ imenovana, ki vodi iz Ormoža v Radgono in Gradec. Za Pavlovci pride občina

Libanja, od kodi je skozi Pustike *) na pol bližja senčnata pot v Ormož. Na desni roki spremlja dolino Pavlovski vrh, ki se poleg prihodne občine v dolini: Mihalovci, Mihalovčak zove in se je pri Svetinjah že znatno povzdignol. Na levi roki se krasno vzdiguje Litmerk v nadaljevanji Stanovčak in tako smo sè Svetinjami in Stanovskim **) vrhom dostignoli Ivanjkovce, središče med mestom Ormožem in trgom Ljutomerom, po dve uri hoda na vsako stran po cesti, ali poldrugo po peških potih, kar vse velja od Ivanjkovskega križa; kajti občine obstoje ne le v ti dolini, ampak malo da ne po vseh Ljutomerskih in Slovenskih goricah iz ljubeznjivo po gričih in nižavah posejanih hiš in hišic, ne pa iz vesnic.

V Ivanjkovcih se dolina nekoliko razširi, na pravi se pricedi iz Veličan, med Svetinjami in Cerovcem vrhom tako močna Sirotko, ***) da tu žene že drugi mlin; malo više od leve strani Lahonski potok iz Lahonec med znižajočim se

*) ljudstvo pravi „Pistike“ prav Püstike od opuščenege t. j. neobdelanega sveta, ki je v velikem obsegu sè šumo zaraščen.

**) ljudstvo govori Stanovské vrh, v obče rado spreminja i v é, postavim: Radomerje, namesto Radomirje, od imena Radomir.

***) ljudstvo izgovarja še stari globoki y „Syrotka“.

Stanovčakom tu Hajsovčak *) imenovanim in vzrastajočim Hujbarom, žene tudi že tretji mlin. Nadaljevaje se vije lepa bujno-zelena od mnogih zvirovčin oživiljena dolina, kojoj krasijo v celi dolžini bukovi gaji in temnozeleno borovje v svojo zadnjo občino, kder so križniki še v prvih desetletjih našega veka v obširnem ribniku gojili lepe ribe, koje so potnikom in voznikom kar na cesti pečenjarili. Znan je še povsod ribnik Žeravinski, dasi že pol stoletja nikdo tam več ne ribi, ampak kosijo in žnjejo. Občino Žeravince **) in ti del prav raztegnjene doline obdaja na desni strani Cerovec v nadaljevanji Žeravinščak, na levi Hujbar z Desnjakom. Da pa bi se ne le tujci, ampak tudi domačini, posebno šolska mladina pri zemljepisnem poduku, mahoma zavedli, da je to le jedna dolina in jeden potok, ki po vseh navedenih občinah spreminjata svoj naslov, trebalo bi oba stalnim imenom, najbolje po izviru Žeravinski potok in Žeravinsko dolino zvati, kakor to po listinah tu pa tam nahajamo.

*) ker so to bukovje nekdej Žeravinski lastniki preveč posekali, potem pa tam vole pasli, kterim se z besedo „hajs“ veleva, imenuje ga ljudstvo odslej Hajsovčakom.

**) Stanko Vraz piše „Žerovinci“ ali ljudstvo govori le „Žeravinci“, listine pišejo včasih tudi „Žerjavinci“, kar bi potrjevalo mnenje, da je kraj dobil ime od žerjavov, ki so ob velikem ribniku in po širokih šumah radi počivali.

Velika cesta, ki se vije po celi dolini, zvala se je nekdam solna cesta. Sol so dovažali v starih časih po Muri iz solnatih gor Gornje Štajerskih in Solnograških in trg Veržej je imel skladišče za te kraje. Ker pa sedajna velika cesta ne gre čez Ljutomer, kod je najbližja pot v Veržej, ampak od Žeravinskega ribnika po izgubljeni se panogi (v zgornjem delu Stara Cesta imenovani) Kamenščaka skozi borovje in rekel bi naravnoč čez strmen Cezanjevski breg uro hoda na zahod od Ljutomera, zato sodim, da so nekdam to cesto le do Ivanjkovec solno zvali, dalje pa je pripadalo to ime oni cesti, ki pelje od Ivanjkovega križa po Veličanah čez Pratinščak in skozi Radomerje v Ljutomer. Ta cesta bode vzrok, da si niso čez Kačje Grabe ceste napravili, ker je po nji bliže in se je še v naši dobi cesarska pošta menjaje, posebno v lepem vremenu, po nji vozila, dokler niso velike ceste s prodecom iz Drave posipali, in pošti Veličansko cesto za vselej prepovedali. Pred tem časom so veliko cesto posestniki sami navažali, jedni s prodecom, drugi s peskom ali še menje pripravno prstjo, kar ji je dajalo nejednako lice, ali zdaj se vije kakor gladek beli pojas po zeleni livadi, in poleg nje še veže telegrafična žica Ljutomer z Ormožem in po železnici z ostalim svetom. Po žici pa, ki se na večih krajih oddaljaje od ceste kar naravnoč

po travnikih razpenja, posedavljejo razni tiči, posebno zlatovranjke (latinski: coracias garrula) tako goste, kakor jih drugod še nikder nisem videl, posebno pa pogrešal to domačo tico v slavni Bečki okolici, po Dunajskih lesovih, kojim menda celo manjka.

Od Svetinj se še vzdiguje svet proti sevu. Svetinjski hrbet vije se vzdigovaje in znižaje $\frac{3}{4}$ uri do sredotočja tega hribovja s cerkvico ozalšanega Jeruzalema. Starinsko ime mu je Plešivica, kakor se še zdaj katastralna občina zove. Prekrasen razgled se ti tu odpira od Hrvaške Ivanšice in gorovja na meji hrvaško-štajerski do Pohorja, koroško-štajerskih mejnih in srednje-štajerskih gor, ki od juga do sevu na zapadni strani obmejujejo v daljnem kolobaru, kakor temnozeleni venec staroslavne Haloze, prodnato Ptujsko polje, prelepe Slovenske gorice in rodovitno Mursko polje, čez oboje že zemljo nemških deželanov, čez Muro pa Vogerska rodna tla, ktera še do denešnjih dni obdeluje naš slovenski rod, kakor daleč na vzhod po Madjarskem hribovju seže tvoje oko. Na jugovzod prikriva večinom daljni razgled krasni svet lastnega hribovja, da nadkrilujeta v tem oziru Svetinje in Holm Jeruzalemsko višino. Na jug razpošilja to osredje svoje najdaljše panoge, na sever in sicer ob vzhodni strani do Doljnega grada najstrmniša

krila, da se čudiš vinorodni strmini na Visokem Strmcu. Vzhodno v širši dolinici imaš Slančjo ves, dobre pol ure od Jeruzalema sv. Miklavža skritega, kamor vodi globoki „babji klanec“; med Svetinjami in sv. Miklavžem pa obširno Brebrovniško občino. Za Visokim Strmcem daje hribovje prostor cesti središko-ljutomerski, kder so tudi svoje dni merili tir Beč - Novi - železnici, ki bi v Središči ali Čakovcu Pragarsko progo križala.

Kakor so v rimski dobi naši kraji pripadali Panoniji, tako so si je v srednjem veku lastili Madjari, ki so koncem 9. stoletja v Panonijo prihruli in jo s časom posedli ter Panonske Slovence, naše pradede razrinoli in razdvojili za večne čase v južne in severne. Južnim smo mi vzhodni stanovniki Štajerske se sosednimi Ogerskimi, in Hrvaškimi Slovenci pravi nasledniki, severnim pa Slovaki, ki isto tako, kakor mi svoj jezik še dendenešnji slovenskim zovejo. Ločena panoga severna mora se na severno slovanstvo naslanjati, če neče popolnoma zginoti, in tudi južne se je jeden del, ki spada pod zagrebško cerkveno oblast, v Medjimurji in po Hrvaški srbo-hrvaškim bratom pridružil. Dasi so Slovaki, ki radi nerodovitnih tal daleč potujejo po svetu, po sosednih Čehih svoj govor že jako spremenili, pripeti se ti vendar lahko, ako lè malo besed s

prostim Slovakom spregovoriš, da misliš, da si s Slovencem gororil! Štajerski zemlji pridružili so naše kraje še le Ptujski gospodje s pomočjo deželnih vladarjev, najviše s pomočjo križnikov, ki so na poziv Friderika I. Ptujskega došli l. 1199. ter ž njim združeni veli na sam vuzem tega leta Madjare premagali in odgnali. Na to jim Ptujski gospod izroči Velikonedelški kraj v naselitev l. 1200, kojega so pre po zmagi na veliko nedeljo ali vuzem tako imenovali. Ker so križniški red leta 1190. v Jeruzalemu za obrambo krščanske vere proti nevernikom ustanovili, bili so družniki duhovniki in vojniki, in v teh dveh lastnostih našim krajem silno potrebni, da so ljudstvu ustanovljali cerkve, ter ga stoletja pomagali braniti proti napadom sosednih Madjarov in divjih Turkov. Zato so vse naše župnije ali fare še zdaj križniške. S tem pa ni povedano, da je vsa ta krajina bila jihova lastnina. Ptujski gospodje so jim pol svojih pravic tu odstopili, a dosta zemlje v last podelili.

V naših krajih je že od starodavnih časov vinska trta rasla. Prvo vest o tem sta nam ohranila latinska pisatelja Aurelius Victor in Flavius Vopiscus, ki pripovedujeta, kako je Rimski cesar Probus po Panoniji, kamor so v tisti dobi naši kraji spadali, in sicer ob rekah Savi, Dravi in Muri s svojimi vojaki trte sadil, da vinarstvo razširi

in zboljšša. To je bilo v drugi polovici tretjega stoletja. Ker pa tudi rimski vojaki niso radi delali, piše se, da so zato tega cesarja mesca avgusta leta 282. v Sirmiji, to je v zdajni Mitrovici v Slavoniji umorili. Pozneje pretečejo stotine let, da ne zvemo nič o naših goricah, gotovo pa je, da vinska trta s teh krajev ni nikdar več zginola. Rasla je, kakor je mogla, obdelana ali divje, ako nikdo ni vtegnol za njo skrbeti, kakor p. v nevarnih časih po rimski dobi. Tudi v srednjem veku ne zvemo mnogo o nji, vendar toliko, da je bila slavno znana njena kapljica (nemški pesnik Peter Suchenwirt omenja Ljutomersko vino l. 1377). Najmogočnejši plemenitaši Spodnje Štajerske Celjski grofi so si kupili tu gorice (jedne 6. januarja 1353. l.) in tako so menda drugi bogatci storili; mnogim so se za zasluge pravice delile, in s časom so prišli sloveči vinski kraji v množino gospodskih rok, kakor da bi vsaki grad in samostan v deželi hotel tu zvoj delež imeti. Zaslužno in zanimivo delo bi bilo, če bi kdo te razmere preiskal po starih zemljiških knjigah in popisal, dokler še bodo dobiti, kajti s časom še ohranjene zavržejo!

Če si pogledamo lepe zidanice po vrhah, čudimo se, da so gospoda take zidine tu stavili, kder niso prebivali; ali če premislimo stare čase, kda se je le v blagu plačevalo, sprevidimo kmalo

njihovo potrebo. Listine iz prejšnjega stoletja, v obče do leta 1848, če je le v malem številu do rok dobimo, kakor v našem slučaju, razjasnijo nam marsikaj, dasi se je gospodarsko življenje pod razsvetljeno vlado blage cesarice Marije Terezije in njenega sina cesarja Jožefa II. to je od leta 1740. naprej že jako spremenilo. Vtem času čitamo povsod, kder se pravi, koliko in kaj se naj v blagu daja, dostavljeno, da se gospodska s penazi zadovolji (stoji vsakokrat vsota), gotovo se je po takem že večinom s penazi plačevalo; najdolže je menda ostala vinska in zrska dača v blagu samem. Kaj in kako se je odrajtovalo? Recimo vse, kar je gospodski trebalo! Ker pa ni vsaki gospodski vsega trebalo — neka je imela lastne zemlje več ko dosta, neka menda celo nič! zato je bila tudi dača jako različna, kar so neki vladarji skušavali urediti, zjednačiti, ali ostanke nekdanje različnosti opazujemo še v zadnji dobi, ko so že res bile urejene davščine. V goričkih krajih je bila glavna dača gorno, na polji desetina v snopji in vršnik. Prvo se je dajalo v moštu, drugo pobiralo v snopji na njivi ali z vršaja na škednji. Dalje so nosili perotnino (navadno se je reklo: kapune, kakor še zdaj v Beči tudi 15 letnemu kokotu, ki pre že jajce znese!), jajca itd. a da so tudi druge male reči dajali, zvemo poleg posebnih slučajev iz nemškega

izraza „Kleinzehend“, to je desetina od malih reči. Kam so to blago morali spravljati? Deloma gotovo v zidanice, a da so jim kmetje morali na njihove daljne gradove voziti, sklepamo že iz tega, ker je med tlako ali raboto bilo znatno število voženj odločenih. Voziti so jim tudi morali za desetino seno, gnoj itd, zato so nekdam gospodske gorice bolje rodile, a zdaj je rado naopak. Za tlako je trebalo dajati odločeno število kopačev itd. Gospodske, ki so imele svoje grade na zgornjem in srednjem Štajeru, v obče daleč od tod, so imele tu svoje urade, tako v Brebrovniku v sedajni Korpunovi zidnici; na Kajžaru je imela Dornavska grajščina; v zidnici na Litmerku je sedel lastnik sam: Matjaš Jožef Poš (Posch) okoli leta 1767, ki je imel podložnike tudi v velikem Brebrovniku. Zidanica pri Jeruzalemu, ki je s cerkvo vred lastina Gornje-radgonskega grada, je imela neke posebne pravice, ker se je še v prvi polovici prejšnjega stoletja drugim podložnikom v Ivanjkoveih tu sodilo, in ime visoke panoge „Obrihtar“ nekoliko stopinj od cerkve gotovo ni brez pomena, bilo bi torišče obsojencev, in kdo ve, če niso kda knežji lastniki, mogočni Eggenbergi, pravice imeli naše prednike soditi in na strmem vrhu „Obrihtara“ — v strah celi okolici — vesiti!

Če toliko moremo povzeti iz listin novejše

dobe, kda se je že dača rada v peneze spreminjala, tedaj smemo o starejših časih zanesljivo soditi, da so dačo v blagu v večji ali manjši meri pobirale blizo vse gospodske zidanice, tako postavim po Brebroniku in Vinskem vrhu goste Šenkelnove (lastnika Lukavec), ker je veliki Brebrovnik večinom spadal pod Lukavce.

Za nadzorovanje ljudstva zbirali so si domače ljudi, ktere so zvali zapovednike in župane. Zapovedniki ali „šafarji“ velevali so pri delu, župani pa so bili v ti nesvobodni dobi kot ostanek prejšnje občine le pri večih gospodskih neki občinski možje, ki so v imenu gospode zapovedavali, zato so je nemški „goričke uradnike“ (Bergantmann) zvali, dasi bi se zlo motil, kdo bi za tim izrazom uradnika iskal. Po gostem so je tudi v nemščini pisali „Suppan“. Imele so jih veče gospodske menda veče, ker nahajamo nad- in pod-župane, iz česar vidimo, da je le jeden jim bil pravi župan. Ko je svobodna sapa leta 1848. tlako in vse pomela s površja naših dežel, dobili smo v vinskih krajih „lonarje“, ki za plačo (nemški: Lohn) zvesto skrbijo za gospodske gorice, in ktere bi slobodno „goričke oskrbnike“ zvali.

Nekoliko o tem še vtegnemo v naslednjih oddelkih zvediti; zdaj še par obče zanimivih reči:

Naše imenoslovje

se sklada popolnoma z onim ostalih Slovanov. In kakor na jugu, kder še imajo združno življenje, pomenjajo imena v množini dostikrat zadrugo in ob jednom kraj, kder je nastanjena, tako je bilo tudi nekda pri nas, kar nam neka imena prejasno pričajo. Zato ni kvariti naših krajnih imen, puščajmo jim nespremenjene tudi njihove končnice, posebno če jih ljudstvo le v množini rabi, kar je brž nekim trn v peti, ali ne znajo slovnice, ker najnovejši uradni imenik naših krajev je zelo nezanesljiv!

Tu se spominjam pravljice, katero sem slišal kot dijak v domačem kraju. „Nekda je tu živel jeden oča, ki je imel tri sine: Ivana, Mihala *) in Pavla; ti so se naselili v teh krajih, ki se še zdaj po njih imenujejo Ivanjkovci**), Mihalovci in Pavlovci.“ In res, če te imena premislimo, ni inachi mogoče! Zadruge smo imeli nekda kakor bratje Hrvati in Srbi, kajti brez zadrug ni moči takih prostorov z jedno rodovino naseliti!

Tu še zdaj radi hrame in rodovine po samih krstnih imenih nazivljejo, samo šola in pisma

*) Ljudstvo ne izgovarja Mihajla, zato tudi ne Mihaljevi, ampak Mihalovci, in sodimo, da v imenoslovji treba dati podrečju (dialektu) svojo pravico!

**) Ivanjkoveci iz pomanjšavnice Ivanek, zdaj Vanek, ki je menda bil najmlajši brat!

bodo to navado izkoreninile. Tako so postavim naše imeli za Antonove, posebno, ker sta dva posestnika oče in sin bila zaporedoma Antona, druge so zvali Frančekove, Tomašove itd. in če bi še le zdaj začeli naša imena zapisavati, mislili bi Nemci, da smo sami Rusi! Ali ruska navada ni v resnici ista? Pri Rusih ima vsaki troje ime: krstno (osebno), očetovsko in rodovinsko; p. Anton, kojega oče je bil Simon in se je po rodovini zval Antonov, bi se pisal ruski: Anton Simonič Antonov; ali spremenimo, da je oče bil tudi Anton in zvali so je že po dedekih Simonove, potem bi se pisal ruski: Anton Antonovič Simonov; to se pravi: očetovsko ime se pri Rusih vedno na ič glasi, in v pisavi ljubijo daljše oblike p. Antonovič, Pavlovič, Aleksejevič, Simonovič namesto Antonič, Pavlič, Aleksejič, ki so v ljudskem govoru v navadi; tretje ali rodbinsko ime bi se moglo tudi Simonič ali še drugači glasiti, vendar navadno se končuje na ov, kakor pri Poljakih na ski. Če je ženska, imenuje se po očetovem krstnem imenu na ovna, p. Petrovna, Leopoldovna, ako je oče bil Peter, Leopold; rodbinsko ime ostane, nespremenjeno. Pri ženskah mi dostavljamo navadno končnico ka p. Simonička, Petovarka, kar pa povsod ne kaže, ker bi bilo pretrdo p. Francka, Leopoldka, tedaj pravimo Francika tudi Frančika, Leopoldovka, ali pa

Leopoldova, s tem razločkom, da mi tudi rodbinskim imenom za žene končnice pritikamo, kar Rus nikdar ne stori, mislim tudi po tuji navadi ali potrebi, da ohrani rodbinsko ime nespremenjeno. Mi rabimo po nemški navadi le dvoje imen, po prirojeni slovanski imamo jih pa troje. Če bi mi naša imena po narodni navadi izobraževali in pisali, glasila bi se ozirom na Ruse očetovska in rodbinska ravno naopak. Naša očetovska bi se končala na ov in rodbinska na ič. Slednje je obča jugoslovanska navada! Pripetilo se je nekemu Čehu v zadnji vojski za slobodo, ko ga zapita Srbin, kaj da mu je ime, in ko mu pove, recimo „Holub“, zmaje Srbin z glavo rekoč: to ni ime, ime se konča na ič! Kako pa upotrebljuje Rus svoja troja imena? V nagovorih v društvu in navadnem občevanji rabi samo prvi dve, le v napisih pismam, pri oblastnijah mu služi še rodbinsko ime, isto tako je veljalo do sih dob pri nas; rodbinskega ali pismnega imena še dostikrat niso znali. Živo se spominjam, kako žmetno mi je bilo v počitnicah razločevati in pomniti ljudi po samih krstnih imenih!

Mesto

je našim Slovencem daleč okrog le Ptuj, in bilo bi jim drugo mesto dosta bliže! Kadar kateri reče: pojdem v mesto, misli vsakokrat, da ide v Ptuj, drugam pravi p. v Ormož, ki je po

njihovih pravljicah bil nekdam jako veliko mesto! v Radgono, Varaždin, Gradec, Beč*) itd, pri Ptuji pa ne dostavi imena, ker to mu je večno mesto, kakor drugim Rim! Kaj nam pravi ta starodavna navada? Nič druga, kakor da je Slovenec živel v teh krajih, kda še ni bilo drugega mesta, ko Ptuja! In kako daleč ni bilo drugega mesta? Na to je težko odgovarjati! Premislimo malo navade naših ljudi, navade slovanske! Slovani v obče, kakor Slovenci v malem so sicer mirni poljedelci, ali tudi nemirni potovalci in vozniki križem sveta. Znano je, kake nezmerne daljave prepotuje in obvozi množina ruskih mužikov**) vsako leto; za prigovor nam služi Hrvaški konj na cesti; ali ostanimo pri Slovencih in domačih naših ljudeh. Severne naše brate Slovake pozna tako rekoč celi svet, kako hodijo „dratovat“, ne znajoči druga, ko svoj materni jezik; zadnja leta se jih je celo mogočni Bismarck ustrašil ter jim velel pokazati pot nazaj. Z juga prihaja vsako leto, ko sneg skopni, Slovenec Istrijan v daljni Beč, ponujaje ljudem „jesika“, kojega vozi s konjem 14 dni. Tudi on govori samo svojo slovenščino, in tudi jega so v zadnjih letih se zbojali kisli možje Dunajski,

*) Dunaj ljudstvo v teh krajih nikdar ne pravi, lasten je brz le Kranjskim Slovencem!

**) tako na Ruskem zovejo kmete.

v skrbi za svoj vsakdenji kruhek, recimo pšeničak, ker vsaki jim sleherno leto stotnjake odnaša v krševito Istro. Iz Kranjske zalaga Bečka nežna ustica z južnosadnimi kostanji celo zimo slovenski pečenjar, ki ponuja italijanske „maroni“ vzrasle in dozorele menda na slovenskih tleh. Prodaja je le posamezne, navadno jednega za krajcar! A znati treba, da kostanj ne rase več okoli Beča, in če rase, ne rodi, ker to je južno drevo! Beč pa je želodec, ki si ničesar ne odreče! Da opustimo čudnega nemškega zleženca dežele Kranjske, povsodi znanega Kočevarja, s katerim imenom tudi neki Slovenec po svetu kroži, omenimo le še rešetarja s svojo „suho robo“ in v dokaz, da ne kroži samo „on“, gospod sveta po svojem gospodarstvu, nego tudi „ona“ isto tako brez znanja tujega jezika, čiča v „Graci na placi“ in po trgoviščih v Beči itd. s svojim ranim južnim sadom Slovenka Ipavčanka. Ali to so sami siromaki iz nerodovitnih krajev, iz štajerskega raja, kdo bedak bi brusil po daljnem svetu si peté? Ali prijatelj počasi! Poglej malo v Ogerske dobrave, kdo tam hrastje podira in teše za Tržaške in Reške ladije, kdo po Hrvaškem kosi, žnje in mlati, v Zagrebu zida itd. in našel bodeš znance iz rojstnega kraja; vendar porečeš mi: to ni daleko, ali rečem ti, da blizo tudi ni! Časi so se jako spremenili!

Poznal sem še sam moža (sosedu Jurja Lesjaka), ki je le tu pa tam vedel kako krepko reč v tujem nemškem ali drugem jeziku, zvezano govoril je edino le slovenski, a podvzeten in srčen voznik, da malo takih; vozil je vino po celem Koroškem, Gornjem Štajerskem a zrnje v Trst, nazaj pa štacunarsko blago v Šopronj in Pešto. Neki so prê tudi v Solnograd, Laško Gorico in Beč vozili, v slednjega veli teden dni. Kar vozi železni konj, ginejo taki korenjaki in bodo kmalo popolnoma izginoli, izgonol bode celo spomin na take čase, če ga v posebnih slučajih našim vnukom ne ohranimo. Omenimo še Pohorjanca, ki vozi na svojih splavih ravno smrekovino daleč v Turčijo, nekokrat pre celo do črnega morja; tudi on se zato turski ne uči, kajti „Slovan povsod brate ima“, zlasti na sevru od črnega morja, kder se začinja oni veliki ruski svet, ki obsega v naši Evropi jedno polovico, z Aziškim vred pa blizo petino vse kopne (suhe) zemlje. To naj velja ob enem tistim rojakom za odgovor, ki so me tolikrat zvedavo popitavali, ali se daleč pride s slovenskim jezikom? — Bogme daleč!

Slednjič še: kaj in od kod je „Kruc Ferenc“?

Kruci

(ime „kruc“ je nastalo iz madjarskega „kuruc“ in to spet iz latinskega „crux“, ki pomeni križ!) so bili sprva križniki, ki so od duhovske in pos-

vetne gospodske sprijeli križece pripete na obleč v znamenje, da pojdejo v vojsko proti nevernikom. Od leta 1096. do leta 1270. so se vojevale te vojske za sveto deželo (Palestino), pozneje pa v obče proti nevernim Turkom, ki so ne le Palestino in Carigrad posedli, ampak vse dežele do naših krajev podjarmili, ter postali za stoletja najnevarniši sovražniki kristjanstva in Evrope v obče. Kakor pred za sveto deželo, tako so pozneje pridigovali vneti duhovniki vojsko proti Turčinu v Evropi sami. Tako se je zbirala na Madjarskem spomladi l. 1514. križarska vojska proti Turkom in kardinal-primas ali prvak nadškof Ogerski Tomaš Bakač (Bakacs) izroči poveljstvo vojske Jurju Doži. Doža (Dozsa) je bil Sekeljskega naroda, zato tudi Juri Sekelj (Székely) imenovan, prostih staršev sin, ki se je skazal junaka proti Turkom in ga je kralj zato obdaril plemstvom in posestvom, častno obleko in sabljo. Selsko ljudstvo, ubožni plemiči, duhovniki in menihi so hiteli pod njegovo zastavo, in kmalo se jih zbere 40.000, da celo do 60.000 mož. Ker pa je v tisti dobi posvetna in duhovska gospodska čestokrat proti volji in moči vladarjevi svoje podložnike prehudo stiskala, ne le v Madjarski, nego prav v celi Evropi, sklene Doža s to silo osloboditi teptane rojake. Juri Doža proglasi sebe mesca maja „vojvodom križnikov (belliger

crucigerorum), podložnikom kralja in ne plemenitašev!“ S tem se začne kruta vojna seljaška ali kmečka proti gospodski. Doža oblega Segedin (Szegedin). Nasproti mu stopita z vojsko škof Čaki (Csaky) in Štefan Batori (Bathori) ali Doža jo potolče pri Čanadu. Vstajniki kruci se pokažejo po vsem kraljestvu, vendar manjše čete plemenitaši kmalo ukrotijo; Doža samega z glavno vojsko pa še le Sibinjski (Sedmograški) vojvoda Ivan Zapolja pred Temešvarom premaga in vjame. Po grozoviti navadi tistih časov posadijo Dožo kot kralja kmečkega na žareči železni prestol, položijo mu razbeljeno krono na glavo in žarečo žezlo v roko ter ga mučijo do stanovite smrti; da silijo celo v svoji divjosti izstradane vjete tovariše pokusiti vojvodinega opečenega mesa! Te zgodbe razpravljata najobširniše v madjarskem jeziku: Marki: „J. Doža in njegova vstaja (V Budapešti 1884)“ in baron Jožef Eötvös v svojem zgodovinskem romanu „Madjarska v letu 1514“. (Magyarország 1514 ben.)

Po teh grozovitostih se podložnikom ni bolje godilo, prej huje; zato in radi turške sile ostala je Madjarska dvesto let razburjena dežela. Poznejši vstaši niso več nosili križecev, ali ime „kuruci“, pri nas „kruci“ ostalo jim je do novejših časov. Ker je po naših krajih ta madjarska druhal mnogo let ropala in divjala, ostanejo nam Kruci s Turki vred na vekovečne čase v živem spominu!

B. Ivanjkovei.

Katastralna občina Ivanjkovska je sedaj z Mihalovsko združena v politično občino Mihalovei, ki ima po celem obsegu 100 raztresenih hiš in 428 stanovnikov (203 moških in 225 žensk.), od teh pripada Ivanjkovcem v 42. hišah 184 ljudi (84 moških in 100 žensk.). Ivanjkovei imajo v dolini 5 kmetov in par nagornjakov, drugi so naseljeni po hribih, nagornjaki navadno pod goricami sredi lepih sadovnjakov in viničarji po vrhah, ktere v vinskih krajih po dolgači prerezujejo z rodžjem potaracane ceste „klanci“ imenovane. Kakor ti klanci družijo „vrhovce“, ki ob njih vmes med gospodskimi zidanjci stanejo v gostih hišah, kakor na čislo nabranih, tako je navadno politično ločijo v občine, župnije (fare) itd., jedni grejo na levo, drugi na desno. Taka delitev ima svoje neprilike, ali meje so stalniše od onih pri vodah. Zakrivila je med drugim, da ima kaki vrh dvoje imen, kakor ravno v Ivanjkovski občini. Na jugozahodu leži hrib Stanovčak, ki je dobil svoje ime po občini zapadne doline „Stanovno“, ali ker vzhodno pobočje pripada Ivanjkovski občini, bileži gospodska vsa ta posestva kot na Ivanjkovčaku. Na nasprotni strani Ivanjkovec se začinja vrh Cerovec, ker pa ves prvi del spada v Ivanjkovec, zovejo ga do Ptičnice,

ki se ne šteje več k Ivanjkovcem, Ivanjkovčak, a gospodska piše Cerovec, ter dostavlja k večemu „spodnji“ Cerovec. Na lepem vrhu tega hriba stoji gospodska zidanica, ktero ljudstvo še zdaj „próštovo“ *) zove, nemški lastniki so jo zvali: Grünauerhof, po naše „Cerovski“ skoro bi rekel „zeleni dvor“. Bilo je nekdej vso zapadno (Ivanjkovsko) pobočje lastina grajščine Hornek v srednjem Štajeru in to grajščino so dolgo časa imeli korarji redovniki sv. Augustina na nemški Ščavnici (Stainz), in njihovi predstojniki so se zvali prósti, od tod ime. Zadnjega in sicer 35. teh próstov Ivana Antona (Angelis) čitamo v dveh Kraljevih listinah na pergamenu, s kojima Lovrenca Kralja in njegovo ženo Katarino, sestro dekana Plohla, potrdi 2. maja 1757 v podedovanem posestvu kmetije in gorice z opazko, da je to nekdej bilo kupljeno od gospodskega dvora. Zato pa ostaja Kraljevim dolžnost, kadar pride milostiva gospoda v Ljutomerske gorice, da ji morajo ali v to zidanico ali tudi drugam drva za kurjavo in vodo dovažati. Najbrže je tudi Mag-

*) v teh krajih ljudstvo vsaki čisti u po francoski navadi kakor ũ izgovarja, in kder se u sliši, mora v pismeni šlovenščini ol ali o stati; postavim sunce = solnee. in pruš = próst; da se pa zve, kde je taki u v izgovoru, pišemo po Poljski navadi: próšt to je z vejico nad ó.

dičevo in Pučkovo posestvo od tega dvora ali zidanjce kupljeno!

Ko je cesar Jožef II. večino samostanov zatrl, dostignola je ta osoda tudi Ščavniške korarje, in njihova posestva vzela je država: Posestva naših krajev je privrgla svoji gospodčini Freisburg (Freysburg), ki je imela svoj sedež v mestu Radgoni, kakor še dve drugi (Neuweinsberg in Alt-Ottersbach), ne pa v kaki grajščini. Na desni strani Mure so pač bile 3 grajščine, „knežji“ grad Zgornje - Radgonski, ktereга so nekaj časa knezi Ekenbergi (Eckenberg, Eggenberg) imeli, zdaj ga imajo grofi Wurmbrandi; na severno-zapadni strani „Rothenthurn“, ki ima še zdaj svoj leseni rudeči stolpič na strehi, po katerem to grajščino nemški imenujejo, in pod pokopališčem državni gradič Šahenturn (Schachenthurn), kar bodi zato omenjeno, ker so vse tri grajščine v Ljutomerskih goricaх svoje podložnike imele, in ker leta 1802. čitamo Ivanjkovskega Kralja kot podložnika državne grajščine Rothenthurn! O próstovi zidanjci ali „Cеровskem dvoru“ piše Schmutz, da je bil nekđaj lastina bogatega ženskega samostana „Göss“ blizo Ljubna med zgornje - štajerskimi gorami, v čem pa se gotovo moti, kajti čitamo, da mu je 10. septembra 1695. leta notranje-avstrijska vlada podelila v Gradci v fevd gorno in posestnike v

Ljutomerskih goricah na treh krajih, ktere je kupil ta samostan z neko gorico vred od Hanza Jakoba, in ker je med temi kraji Mali Brebrovnik imenovan, vtegnola bi to biti zdajna Korpunova zidanica vštric Svetinj na Malem Brebrovniku! Pravico gorno pobirati so jim vladarji zaporedoma potrjevali, dokler ni cesar Jožef II. dne 20. julija 1782 tega samostana razpustil.

Med starodavne kmetije v Ivanjkoveih se šteje Petovarova, ker se za njo v listinah prejšnjega stoletja ne naštevajo mejaši, kakor navadno, ampak pravi se, „kakor je od davna z mejami in mejniki obdana („von alters hero mit Rain und Stain Vmbfangen“). Mogoče, da so ostale tri kmetije, razun Kraljeve, ravno tako stare, ali njihovih starih pisem ne poznam! Ob zdajni kmetiji Kralja in Petovara je mejil občinski pašnik (gmajna) pri veliki cesti in občinskem križi, kamor so nekdej spodnji Ivanjkovčani, to se pravi posestniki na spodnji strani velikega Ivanjkovskega ribnika, razun prvih dveh še tretji kmet (zdaj) Lesjak in menda nagornika Kaučič in Simonič svojo živino na pašo gonili. Od tod naprej se je razprostiral ribnik ne le v glavno, ampak gotovo tudi v Lahonsko dolino, ker v njenem začetku še le zdaj ginejo zadnje jezerine ali muže. Tako pridemo do zgornjih Ivanjkovec z 2. kmetijama na osredku tega ribnika, ki začenja lepe žeravinske

njive in se polagoma zviši v vinorodni Hujbar. K prvemu kmetu (zdaj Munda, pred Podgorelec, nekdam Sveder) so se veli svoje dni od nagornika Magdiča (pred Sunčič, nekdam Sok), rojstnega hrama pokojnega doktora zdravništva Ant. Magdiča *) v ladijah vozili. Njegov sosed je zadnji kmet (zdaj Simonič, pred Kralj, priženjen od spodnjega, zato kot mlajši Kraljek imenovan, nekdam Lepóša), a nasproti pod onim bregom Pučko (pred Simonič, in pred njim Kirbos, **) više na podvinji pa nogornjak Novak (pred Kolarič); po vrhah polno viničarskih hiš, vmes tudi posestniki lastnih goric.

Ivanjkovski ribnik je že davno izpuščen — morebiti, da ga dekan Plohel ne več videl, ali vsaj le v mladih letih! v njem imajo najlepše travnike. Ko je leta 1785. hotel Kralj svoj mlin iz Žeravinec v Ivanjkovce prestaviti, zremo, da so že druge mline tu imeli — tedaj ne več ribnika! Izvestno so bili v prvi dobi našega stoletja uže vsi štirje mlini: jeden na Sirotki, dva na Žeravinskem in jeden na Lahonskem potoku, in

*) in tega sin Dr. Janko Magdič je zdravnik v Ludbregu na Hrvaškem.

***) Kirbos je bil mlinar pri zadnji kmetiji in je od nje kupil to malo posestvo, ki pa ni bilo del kmetije, ker je služilo državni grajščini Freisburg, kmetija pa sv. Marku ali Dornavi.

ne na jednom, kakor Schmutz piše leta 1822. Imenovani hrami so zdaj vsi novozidani, najstarejši med njimi je Kraljev, ki je bil v začetku tega stoletja največi in najlepši kmečki zidani hram v Ivanjkovcih. Kmetije: Kraljeva, Mundova in Simoničeva imajo še posebe zidane hiše za kake zasebnike, slednji za svojega kovača, ker kovačnica hiške nima, kakor mlini.

Ribniki so bili gospodska lastnina, Žeravinski še zdaj nemških križnikov pri Veliki Nedelji, Libanjski isto tako Ormoške grajščine, Ivanjkovski pa je moral biti grofa Gallera, kojemu so Petovarova in Lesjakova kmetija ter Simoničeva kmetija in nagorčija služili pod srednje-štajersko grajščino Lanah (takrat navadno „Lannoch“ pisano). Malo pred letom 1750. nahajamo grof Gallerove podložnike in posestva — pozneje tudi vse travnike v nekdanjem ribniku — pod „bližnjo“ *) grajščino sv. Marka, ki je imela svoj sedež v Dornavi, zato navadno Dornavski podložniki, kar pa po listinah ni resnično, ker zgoraj imenujejo vedno grajščino sv. Marka in le spodi pišejo Dornavo, kder so listine izdajali. Kako to razjasniti?

*) bližnja grajščina (nahe Herrschaft) se nekaj časa nalašč ponavlja! Mogoče da nemški izraz „nahe“ tudi kaj druga pomeni, vendar „nove“ ne, pred „naslednjo“ grajščino.

Nekdaj je prê stal tam, kder denes stoji cerkev sv. Marka na Dravskem polji niže Ptuja grad, ktereга so divji Turki porušili okoli leta 1493., ker pa je po tem še pomor ljudi končaval, pustili so dolgo časa razvaline ter slednjič iz njih cerkev sv. Marku sezidali in nekdanjo grajščino najbrže po cerkvi imenovali; a gospodska je bila samo v Dornavi. Ta grajščina ima na zapadni strani, na Stanovčaku še zdaj svoje gorice vendar brez gospodske zidanice.

Ivanjkovčak se povzdigne pri prôstovi zidanici do 313 metrov, ravno toliko meri nasprotni vrh Stanovčaka pred svojim znižanjem v zeleni Hajsovčak. Pred pa Stanovski vrh kaže 318 metrov na najvišem okroglaču Ljutomerskega dekana, kder sredi gorice v nebo štrlijo štirje ogli nekdanjega stolpiča, s kojega je našim dedekom glasni zvonec oznanjeval dnevne čase, a nam nemo kliče svoj „memento mori“ (spomnite se smrti)! Ta nadvlada tudi lepo Svetinjsko višino, ker slednja meri le 314 metrov, višiš pa je Litmerk s 331. metri in Jeruzalem s 345. metri *), ki kažejo najvišo mero, ktero ljutomerske gorice nad morsko površino desežejo. Najnižji svet je se vé ob Dravi in Muri. Ormož je še 220 metrov

*) to pa ne pri cerkvi, kder ima le 341 metrov, ampak malo više na severni strani; tudi Obrihtar s 344. metri skoro to višino doseže.

visoko, Središče le 191 metrov, a Ljutomer 184 in Veržej 176 metrov, iz česar vidimo, da leži bližnje Dravsko polje više od Murskega. Najnižji travniki v nekdanjem Ivanjkovskem ribniku ležijo 221 metrov nad morjem.

Dalje so Ivanjkovčani bili podložni grajščinam: Kalsdorf (Kahlsdorf), Grottenhofen, Branek in Ormož in po Schmutzu še deželski gospodski. Grajščina Kalsdorf je na srednjem Štajeru vzhodno od Gradca blizo Ilca. Služile so ji gorice na Ivanjkovskem pobočji Stanočaka, na sevru počeniši pri Simoničevi nagorčiji, ki je bila še pod sv. Marka, ali južni nji pridružen komad gorice že pod Kalsdorf. Grottenhofen (Krottenhofen) je grajščina Sekavske ali Gradške škofije severozahodno od Lipnice, Branek in Ormož pa sta znani. Tako poznamo zemljiško gospodsko, kateri so bili naši predniki podložni, poleg nje pa so še imeli politično, ki je tudi bivala po gradéh. Do leta 1850. so bile politične gospodske v Ormoži, pri Veliki Nedelji in v Braneku, kamor je tudi Ljutomer pripadal. Ivanjkovci so bili pod Ormož, uže na meji, ker sta Stanovno in Lahonci pod Veliko Nedeljo spadali, Cerovec in Desnjak pod Branek, Žeravinci pa še pod Ormož. Gledé duhovske oblasti bili so Ivanjkovci isto tako na meji pred Miklavževske, od leta 1788. Svetinjske župnije ali fare.

Nemška gospoda, ki so od sevra dohajali, gledali so od te strani zeleno dolino Žeravinsko in z gozdi obraščene hribe, kakor ne kmalo drugod v vinskih krajih, in to je je moglo napotiti, da so v vsujem jeziku ves ta kraj nazivali „zelenim“, od Žeravinec do Radomerja s Cerovcem in Radomerščakom. — Kakor znano je Cerovec rojstni kraj slavnega pesnika Stanka Vraza, a Radomerščak še slavnejšega mu druga, veleuma in jezikoslovca Dr. Franca viteza Miklošiča! — S tem so spravili neko zmešnjavo v naša krajna imena, da ni moči ločiti, kaj je jim bil njihov „Grünau“, „Grünaudorf“ (zelena ves) in „Grünauberg“ (zeleni vrh). Tudi c. kr. vojaški zemljepisni institut ne ve kam s tem imenom, zato imenuje na najnovejši in najnatenčnji karti ali zemljevidu naš Hajsovčak s „spodnjim zelenim vrhom“ (Unter-Grünauberg), menda, ker je tisto zeleno bukovje Žeravinska občinska lastnina bila in so Žeravince „zelene“ in „zeleno ves“ zvali! Gledé naših krajnih imen je nemška gospodska mnogo grešila, in če zdaj s svojimi nemškimi imeni ne ve kam, prav ji bodi!

Schmutz piše leta 1822, da je tistokrat Ivanjovska občina merila 285 plugov 320 □ sežnjev, in da je od teh bilo njiv: 79 plugov 1126 □ sežnjev, travnikov: 39 plugov 901 □ seženj, ogradov: 1174 □ sežnjev, pašnikov: 39 plugov

1579 □ sež., goric: 56 pl. 1432 □ sež., lesov: 51 pl. 1014 □ sež., hramov: 41, družin: 32, domačih ljudi: 117, med njimi 68 žensk, konjev: 13 in krav 35.

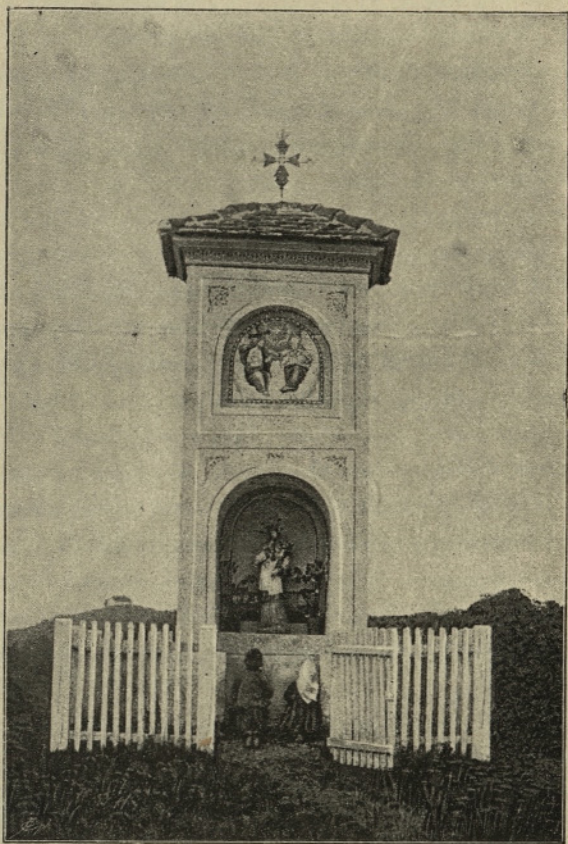
Primerjati sè sedajnimi številkami ne moremo, ker jih nimamo pri rokah, razun števila ljudi in hiš, kar smo na čelu tega članka naznanili, in iz česar vidimo, da je zdaj le jedna hiša več v Ivanjkovcih, in da v obče zdaj več ljudi tu živi, vsakokrat pa manjše možkov, ker ti odhajajo po svetu, če jih ni morebiti že po rodu manjše število.

Slednjič se še spomnimo zidanega občinskega križa na lepem prostorčku ob križopotji, kder si je že neki kapelico želel, a dober je še sploh stari križ, posebno kar je ponovljen leta 1886. na stroške duhovnika Ivana Al. Simoniča, ki mu je spravil sv. Ivana Nepom. *) na mesto sedečega bogeca, ki je pre žaloval, da je Ivanjkovčana stvoril; in resnično niso zadnji čas lepo ž njim ravnali, ker so ga pastirji za kravami nosili!

C. Plohlova domačija v Ivanjkovcih in rod na njej do denešnjih dni.

Po rojstvu imenitnega rodoljuba Gregorja J. Plohla preteklo je že poldrugo stoletje, po smrti ne še prvo, in že se ne ve več, v kateri

*) delo Leopolda Perko pri sv. Trojici v Slovenskih goricah.

Ivanjkovski križ.

hiši v Ivanjkoveih je bil rojen! Dve se potegujeta za to čast: v dolini kmečka Petovarova število 40, ki ima zdaj pošto, in na podvinji nagorska Simoničeva število 20. stoječa na kratki panogi Stanovčaka sredi sadonosnega drevja. Obe sta v Ivanjkoveih, listine pišejo o zadnji ali v Ivanjkoveih ali na Ivanjkovčaku (nemški: Ivankofzenberg), nikdar na Stanovčaku! Po župniških maticah ni moči pitanja rešiti, ker tam stojé le imena občin; hišnih številk še niso imeli.*)

Za Simoničevo govori obilica listin, ki so se pri tem hramu ohranile, ktereга je po očetu Jurji Plohlu podedoval starši sin Ivan, brat dekanov, dalje še slučaj, da so do naših dni stranski ljudje posebno Brebrovničani to hišo in družino Plohlovo zvali. Za Petovarovo pa svedoči sporočilo očeta Jurja, po kojem je njegov vnuk Anton Pohel to kmetijo podedoval. Iz tega se vidi, da je dekanov oče bil lastnik obeh posestev!

*) Hišne številke so celo po mestih, kder so potrebniše, pozno nastale. Tako so p. po Schimmeru v Beči uže bile take številke leta 1766, ali ni v obče za vse hiše, kar je po Weissu še le cesarica Marija Terezija dosegla s svojim izgledom, ko je leta 1770. dala cesarskemu prestolnemu gradu številko 1. Najbrže je pozneje ali cesarica Marija Terezija (umrla 1780) ali njeni sin in naslednik cesar Jožef II. (umrl 1790) hišne številke za vso državo zapovedal. Za Simoničevo nagorčijo v Ivanjkoveih najdem hišno številko 20 uže v listini od 2. julija 1789.

Da zremo, na katerem je stanoval, skušajmo določiti, kda in kako je prišel do teh dveh posestev? Nekemu se bo to lahko zdelo, ker si misli, da treba le v zemljiške knjige pogledati, da zve lastnike iz tiste dobe. Ali ni tako lahko! Po ljubeznjivosti g. Dr. Iv. Petovara imam prepise iz zemljiških knjig v Ormoži, ali zdajne zemljiške knjige ne sežejo tako daleč nazaj, tu bi trebalo pogledati v one stare knjige grajščinskih gospodsk, in kde so tiste? Gospodske so se večkrat menjavale, ti dve posestvi sta bili obe pod Darnavo, ali okoli 1830. leta še ne, ampak pod grajščino Lanah, lastnino grofa Gallera, zato tudi v Ptuji, kamor Dornava pripada ni bilo nič dobiti! Da pitanje vendar rešimo, lotimo se listin, ki so se v Ivanjkovcih ohranile.

Od 15. junija 1733. leta imamo varovalno pismo (Schirmbrief) na pergamenu za Simoničevo nagorčijo glaseče na imena Jurja Plohla in njegove žene Ane. Od 27. avgusta 1742 nam pove kupno pismo (Kaufbrief) tudi na pergamenu, da je Juri Plohel kupil komad lesa od Pavla Plohla, ki meji spodi na Jurjevo lastno posestvo. Mali listič poleg pa priča, da je pristojbino za to bukovje že 23. decembra 1741 plačal, kar kaže, da si je kupno pismo kesneje od gospodske spravil, da ga čuva v posestvu. Ker je to bukovje še zdaj Simoničevo, in se tudi dendenes

Petovarovega spodaj dotiče, imamo v tem dokaz, da je Juri Plohel imel koncem leta 1741. obe posestvi. Omenimo še, da v zadnjem kupnem pismu in lističi pogrešamo ženino ime, dasi ne vemo zakaj! Žal da o Petovarovem starejšega pisma nemamo, kakor ono od 26. februarja 1757. leta, po katerem je vnuk Anton Plohel po svojem dedeku Jurji podedoval omenjeno posestvo, iz česar sklepamo, kakor bodemo pozneje videli, da oča Juri ni dal do svoje smrti gospodarstva iz rok. Če pomislimo, da se je Juri Plohel z Ano roj. Filipič iz Brebrovnika 22. januarja 1708 oženil, potem ni verjetno, da bi še le za 25 let pozneje to je l. 1733, kakor varovalno pismo glasi, to listino od gospodske sprejel, ki je zavoljo dohodkov podložnike silila, da so si morali nastopajoči posestniki kmalo taka prav draga pisma oskrbljevati. K temu pomisliku pa najdemo 1763. l. v inventarji po smrti Ivana Plohla zgornje varovalno pismo od 15. junija 1733 „kupno“ imenovano! In res če obé zgoraj navedeni listini primerjamo, ne nahajamo v njima ničesar, kar bi to različno poznamovanje opravičilo, ker obe pravita, da sta reči kupljeni, a pravi kupni pogodbi nista, ker cene ne poveta.

Prave kupne pogodbe (Kaufs - Nottl) so še posebe imeli, ali bile so redke, kar si lahko mislimo, ker navadno sami neso znali pisati, gošče

nahajamo „odrečna“ pisma (Verzicht), ktera si je kupec priskrbel od onih, ki so pravico do posestva imeli, tudi od prodajalca, da se mi zdi, kakor da bi nekdaj samo te v navadi bile, ker podajalec v njih pove, kako drago je prodal in da je peneze resnično sprejel, kar je odločilno, in da se zato za se in svoje dediče na večne čase posestvu odreče. To je bilo bolj pametno, kakor če spisemo denes veljavno kupno pogodbo brez ozira, ali je dobil prodajalec peneze ali ne! Listine pa, koje so podložnikom dajale zemljiške gospodske, kakor obe zgornji, nazivali so „varovalnimi“ in „kupnimi“ pismi (nemški „Schirmbrief“ in „Kaufbrief“) in če je ostro motrimo, ne moremo najti pravega razložka, kakor so imele isti namen: čuvati lastnika v posestvu, tako menda isti pomen, ker imamo kupna pisma za dediče, in varovalna za kupce. Ostajala bi po takem le darovana posestva, katerim ne bi smeli kupnih pisem dajati, ker o drugih se je smelo domnevati, da so bila nekdaj kupljena, varovalna pa so itak vsa. Vendar pri raznih gospodskah je vtegnola biti tudi različna navada! Toliko zdaj vemo, da se na ta izraza ne opirati, da nas ne smeta dolže motiti! Ostaja nam še vsebina teh pisem, in pitanje je, ali je moči iz njih samih spoznavati, da li je tisti, za ktereга je pisano, posestvo sam kupil ali le kupljeno posestvo podedoval? In v

tem so pisma tako določna in jasna, kakor si le želeti moremo! Če si s tem kritičnim znanjem spet ogledamo varovalno pismo od leta 1733, najdemo, da sta resnično zakonska Juri in Ana Plohel še le kupila to posestvo od Vida Majcena in nikdo trugi, to je tedaj v resnici kupno pismo, kakor ga pozneje gospodska sama imenuje. Škoda, da se ni pristojbinski listič ohranil, tisti bi nam posvedočil letnico, kajti pristojbine so morali še tisto leto plačevati, varovalna pisma pa so dobivali navadno katero leto pozneje! Tedaj par let pred letom 1733. sta že vtegnola biti lastnika tega posestva! In ravno neprilika hoče, da je poznejši dekan Gregor Plohel bil samo par let prej, namreč 7. marca 1730 v Ivanjkovcih rojen! Ali Gregor ni bil prvo dete, ampak najbrže predzadnje, tedaj ni verjetno, da bi se Ivanjkovski kmet na nagorčijo preselil, naopak pač, kakor se je pozneje s te nagorčije zgodilo, ki je zdaj viničarija, kar je menda Plohlovim bila, dokler niso leta 1743. staršega sina Ivana tje oženili. V tem nas potrди oporoka Jurjevega hlapca Ivana Koseja, ki je gotovo na Jurjevi domačiji pisana leto pozneje 10. marca 1734 v Ivanjkovski „vesi“ (Ivankofzen-dorf), kakor so le kmečke hrame v dolini znali, nikdar pa dotično nagorčijo. Tudi je bila navada v teh pismih izrečno omenjati, ako je kdo bil uže dolgo časa posestnik, da se mu to pismo

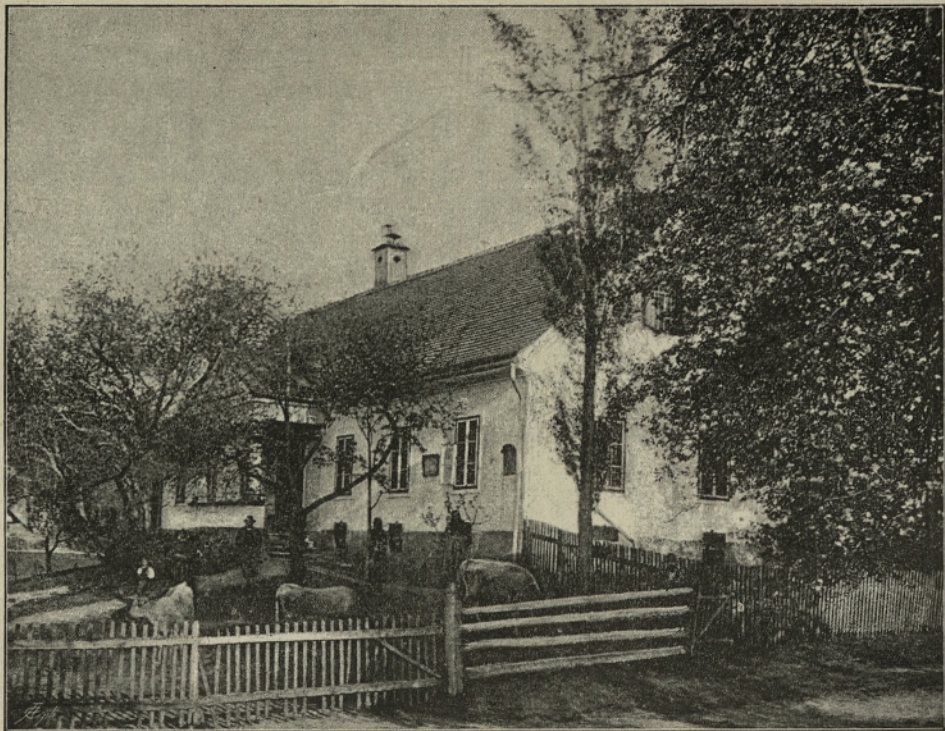
spiše, ker ga še nima, kar tu manjka, tedaj je gotovo še le kupljeno.

Dasi nam ni moči popolnoma spričati, da oče Juri ob Gregorjevem rojstvu še ni imel znanega nagorskega posestva, spričali smo, upam, da Juri ni živel s svojo družino na nagorčiji, kakor se je večinom doslej mislilo, ampak na kmetiji, ter dosegli po nikavni (negativni) poti svoj namen, da je okrožnega dekana Gregorja Plohla domačija in rojstni hram bil na — Peto-varovem!

Oče Juri Plohel je bil, kakor že rečeno, poročen pri sv. Miklavži 22. januarja leta 1708. z Ano Filipič iz Brebrovrika. Kolikor se je dalo spričati, imela sta 5 otrok: 3 dečke in 2 deklici. Izvestno najmlajše dete bila je Katarina, rojena 17. novembra 1735. leta; starši sin Ivan, rojen 27. oktobra 1711. leta je nam najstarše dete, ali imenujejo ga povsod le staršega sina in nikdar ne najstarejšega! za tem bo Marija, rojena 6. avgusta 1717. leta, za njo najbržje Matjaš in 7. marca 1730. leta rodil se je Gregor pozneje dekan Ptujski.

Po najstarejši listini, ki se je ohranila, namreč od 20. oktobra 1713 zvemo, da se je dedni nagornjak Ivan Kose*), zakonski sin pokojnega

*) zdaj pišejo to ime Kosi, in sklanjajo Koseja itd., a stare listine pišejo le Kose ali Kosee.

Rojstni hram Gregorja Plohla (Petovarovo).

Rojstni hram 2 bratov duhov. Jožefa in Iv. Al. Simoniča.

Mateka Koseja v Žeravincih od svoje gospodske, takrat Marije Terezije Schaffmann slobodne vdove, rojene slobodnice (baronice) Pürkher iz posebnih vzrokov odkupil,*) in ga je ona za se in svoje naslednike milostno odpustila, da se odslej sme mirno naseliti, kde mu drago. Dalje znamo, da je isti Ivan od svojega brata Jurja Koseja kupil goričko s kletjo na Ivanjkovčaku. (Odpovedno pismo Jurjevo od 28. januarja 1726, kupno pismo Ivanovo na pergamenu od 9. junija 1727.) Za to gorico pa je tožil polubrat Vrban Rudolf brez uspeha, kakor sprevidimo iz sodniške razsodbe od 6. junija 1726. leta. Sodilo se je v gospodski zidnici na Jeruzalemu, kamor je sodnik prišel iz Ljutomera.

Ivan Kose je bil hlapec pri Jurji Plohu in je sporočil s testamentom od 10. marca 1734. l. omenjene goričke staršemu sinu svojega gospodarja Ivanu P., imenovavši ga glavnim (univerzalnim) dedičem, ki pa naj izplača: podružni cerkvi Svetinjski 100 fl.; Kosejevim četirim bratom, vsakemu po 5 fl., očetom Frančiškanom v Ormoži za sv. meše 20 fl.; bratovščini sv. „rešnega tela“ (corporis Christi) v Ormoži 20 fl.; župni cerkvi sv. Miklavža 20 fl.; podružni cerkvi

*) Weillen Er seiner Ursachen halber, auf ainen Huebgrundt Lusst habe: vnd der Pauern arbeit nicht Vorstehen Khann.

Jeruzalemski 20 fl. in slednjič Svetinjam, kder bode pokopan, še 10 fl. za sv. meše. Priče: Vido Žinko, Matjaš Dovečar in Feliks Waizinger grof Gallerjev inspektor, ki je testament spisal. Od te oporoke imamo še drugi skrajšani in samo v besedah spremenjeni prepis, po zunajnosti in podpisih original, datiran za isti den v Ivanjkovcih, a na mestu grofovskega inspektora stoji ime Miklavževskega župnika, ki je tega spisal, namreč: Matjaš Stariha. Na obeh pismih imajo vse tri imena pečate: Waizinger s plemenitaškim grbom in zgoraj začetnimi imenskimi črkami F. W. W., župnik kelih in črki M. S., seljaka pa vsaki srce, s kojega rase cvetlica s tremi cveti, ali cveti in srca so različni in vsaki ima zgoraj začetni črki. To bodi zato omenjeno, ker se drugod navadno čita, da priče ne vejo pisati in tudi pečatov nimajo!

Kosejevo gorico, ki je izrečno le jeden del večih goric, so cenili takrat na 140 fl. Kot del je morala pripadati mejašu Podgorelcu, ker je pod Kalsdorfsko gospodsko, a kupljena nagorčija, ktere se drži, pod grof Gallerjevo, pozneje grajščino sv. Marka ali Dornavo. Sem na nagorčijo je oče Juri oženil svojega sina Ivana Plohla v zimi leta 1743. Nevesta bila je Marinka, Gregorja Kaučiča in njegove žene Magde zakonska ledična hči, kakor čitamo v ženitni pogodbi (v teh krajih

jutrnji imenovani) od 23. januarja 1743, v koji si ženin in nevesta po 60 fl. zaženita, slednja na podedovane gorice pri Jeruzalemu. Za 6 let kesneje oženi se Jurjev sin Matjaš Plohel z Gero Bratóša iz Libanje, zakonsko hčerjo Mihala in njegove žene Barbare, in si zaženita po ženitni pogodbi od 25. januarja 1749 vsaki po 40 fl. Kakor iz poznejših pisem sprevidimo, oženi sta se slednja na domačijo, sedajno Petovarovo kmetijo, kder je trebalo gospodinje, ker je mati Ana že bila pokojna. Gera je imela s Matjašem samo jedno dete Antona Plohla, ko ji mož umerje, in se mlada vdova v drugič z Andrašem Zimmermannom omoži, kteremu je še povila dvoje otrok: Ivana in Antona Zimmermanna; a oče Juri je dalje obdržal gospodarstvo, ker še le po Jurjevi smrti (inventar od 23. decembra 1756. leta) podeduje maloletni Matjašev sin Anton Plohel kmečko domačijo kot glavni ali univerzalni dedič dedekov.

Če zdaj po smrti tega dedeka malo pomislimo, moremo v kljub redkim vestim, ki so se o njem ohranile, reči: oče dekana Gregorja P. je bil premožen kmet, dober gospodar, ker si je prigospodaril celo nagorsko posestvo in, kar moža posebno časti, blag človek. Tudi mati Ana je morala biti blaga ženska, kajti drugači ni moči misliti, da bi se mož, kakor Ivan Kose, ki se je

od svoje gospodske odkupil, vstavil pri hramu, ki se mu je tako priljubil, da je proti lastnim bratom izvolil gospodarjevega sina svojim glavnim dedičem! A oče Juri je bil za svojo dobo in selsko življenje izobražen mož, ker edini njegov podpis, kterega nahajamo v ženitni pogodbi Matjaševi od 25. jan. 1749 ima lastnoročno znamenje, kar je v ti dobi redka prikazen. Kako je pisal, ne vidimo, ker listin s pristnimi podpisi niso dajali strankam, ampak le v prepisih. Ker se mož ni mogel doma pisanja privaditi, kajti v njegovi dobi ni bilo šol na deželi — tudi njegova deca niso znali pisati, kar se o Matjaši izrečno pove, o Ivanu pa po načinu ženitne pogodbe zanesljivo sklepa! — potém moramo slutiti, da je menda prišel v mladih letih v mesto, kakor p. sedajni trije kmeti Ivanjkovski, ki so par let v mestah v šolo hodili, namreč Leop. Petovar v Šopronji in Mariboru, Jož. Simonič v Radgoni in Mariboru, Iv. Kralj pa v Celovci. Potém pa smemo še dalje ugibati, ali ni bil oče sam tisti, ki je mlajšega sina Gregorja poslal v mesto, da je tam v ljudsko šolo hodil, kakor je v Ivanjkovcih pozneje navada bila, in ker je bil bistre glave, odločil ga za studije!

Varovalno pismo za nasledujočega posestnika kmetije, maloletnega Antona P. je izdano 26. februarja 1757. Anton je ostal samec; zakaj

se ni oženil, ne vemo, menda zato, ker mu je bila mati najljubša gospodinja. Umrli je kot zadnji tega imena na domačiji za 20 let pozneje, kar nam troje cenilnih listin leta 1777. (o nekem bukovji od 4., in o 2 številkah goric od 22. decembra) priča. Naslednje varovalno pismo za Antonovega polubrata Ivana Zimmermanna je pisano zadnjega avgusta leta 1785. rekoč, da nastopi Ivan posestvo deloma ko dedič po svojem polubratu, ker mu ga mati prepušča, deloma pa proti izplačilu 330 fl. Da je to pismo tako pozno izdano, ima svoj vzrok v smrti očeta Andraša Zimmermanna, ki je še pristojbino za oba sina plačeval.

V testamentu dekana Plohla najdemo našega Ivana Zimmermanna v Ptujskem predmestji Kaniži oženjenega. Zakaj in kako ga je dekan tje spravil ne vemo, ali v kupnem pismu od 27. marca 1800 za naslednjo posestnico Marijo Kralj, ženo Tomaša Kotnjaka (tudi: Kotnika) čitamo, da je kmetijo za Ivanom Zimmermannom po svojem ujeci Gregorji Plohlju, mestnem župniku in okrožnem dekanu Ptujskem, vsled predaje od 12. novembra 1796. leta dobila v dar. Poleg pa še zvemo iz zemljiške knjige, da sta ta zakonska dobila po isti poti tudi domače gorice na Ivanjkovčaku. Tomaš in Marija Kotnjak sta živela v Ljutomeru, kakor še denešnji den njedvin rod, ali kda sta

prišla v Ljutomer, ne vemo, le toliko znamo, da je bil Tomaš Kotnjak z Mihalovčaka doma. Gorice je bilo lahko obdržati, ne tako kmetijo, zato sta jo menda rada prodala sorodniku s Simoničeve nagorčije. S tem se vrnemo k starejšemu Plohlovemu kolenu, ki je do današnjih dni ohranilo rod in posestva domača.

Tudi tu je Plohlovo ime kmalo zamrle! Ivan Plohel in njegova žena Marina (kakor deklina je bila Marinka!) sta imela četvero otrok: sina Lovrenca in hčere: Marinko, Doro in Lenko. Oče Ivan je umrl v 52. letu svoje starosti, oženjen še le 20 let, zato so mu bili deca še vsi ledični, a najstarša Marinka rojena 22. januarja 1744 ravno v zarokih, ker v zapuščini njegovi od 13. decembra 1763 čitamo jo že kot ženo Antona Simoniča, dasi sta bila še le po novem letu 29. januarja 1764 poročena.

Simoniči — v najstarših listinah Šumeniči, ker je Simon našim ljudem „Šümen“ — so bili na istem vrhu doma, namreč na Stanovčaku; ker so pa na zapadni strani sedeli, pripadali so župniji Velikonedelški. Oče Ivan je bil nagornik gospodske: baron Hingenau in je imel s svojo ženo Gero 5 sinov: Jožefa, Antona, Blaža, Matjaša in Sebastjana. Oče Ivan je umrl pred svojo ženo, in imenova deca so po materini smrti dobili posestva. Anton, ki se je priženil na Plohlovo

nagorčijo je podedoval po cenilniku od 3. marca 1777 na 110 fl. s kletjo 116 fl. cenjene gorice v Pavloskem vrhu. Na te gorice je mati Gera uže v ženitnem pismu od 21. januarja 1764. leta zaženila snehi Marini 30 fl., in ravno toliko vdova Plohelca zetu Antonu na nagorčijo in bukovje s pridržkom, ako ne bo otrok, izplačajo se samo penezi. Svedoka, ob jednom starešina sta bila sorodnika Ivan Simonič in Ivan Plohel.

Vdova Marina Plohel je še prav dolgo živela, ker delilno pismo po nji je pisano 1. maja 1789. leta. Med tem se je Dora oženila z Martinom Novakom v Žeravince, in dobila za doto Kosejeve gorice, ki so še le po mnogih letih opet nagorčiji pripale. Lovrenc in Lenka sta ostala ledična pri hramu, prvi je prevzel po materi gorice pri Jeruzalemu podložne knežji grajščini Zgornje-Radgonski, in ker je dolgo let služil pri stricu dekanu v Ptuji, živel je doma samo na stare dni.

Anton S. in njegova žena Marina sta kupila 17. maja 1790 (za 100 fl. in 6 fl. 51 kr. zadava) pašnik od soseda Ivana Plohla in njegove žene Gere, ki sta živela na zdajni Lesjakovi kmetiji, ktera je bila še leta 1733. Matej Dovečarjeva. Otrok sta Anton in Marina imela petero: 4 sine in 1 hčer Marijo. Sini so bili: Simon, Jožef, Anton in Ivan. Po dekanu sporočene Brebrovniške gorice dal je oče sinu Jožefu zapisati. Ali

jedva je poplačal zanj pristojbino, umerje mu Jožef maloleten (cenilnik po njegovi smrti od 5. maja 1802.). Na to da Brebrovnik prepisati na sina Ivana, tudi še maloletnega, ki je do 24. aprila 1806 plačeval dačo. Na to sledi nekaj nedoločnih let gledé Brebrovniških goric. Zapuščinska razprava je dolgo trajalo, kajti 17. septembra 1810 piše Ptujski magistrat (mestna gospodska): „Ker je zapuščina po pokojnem gospodu Gregorji Plohu, bivšem okrožnem dekanu v Ptuji, poravnana in za njo preračunjena dedinska dača plačana, zato morajo od volil, in sicer Anton Simoničeva zakonska od sporočenih na 1072 fl. cenjenih goric v Brebrovniku 5% dedinske dače to je 53 fl. 36 kr. v Plohlovo zapuščino povrniti, in to vsoto proti pobotnici v 14. dnevih pri magistratu položiti.“ Na to še le dobi končno tretji sin Anton mlajši s „kupnim in varovalnim pismom“ („Kauf- und Schirmbrief“, kar stoji odslej na glavi tiskano in našo gornjo preiskavo za prejšnje stoletje potrjuje!) grajščine Lukavske od 2. maja 1812 v 4 številkah za poedine 4 parcele Brebrovniške gorice v last. Zakaj ne Ivan, bomo kesneje zvedeli. A zdaj pogledjmo za staršim bratom Simonom, ki se je na Runeč oženil.

Simon S. si je vzel Gero Petrič (ženitno pismo od 3. februarja 1795), zakonsko hčer še

živega Antona in pokojne Marije iz Vičanec ter se priženil k vdovi Marini Devečar na Runeč, ki je Gero za pohčerko vzela in ji razun goric vse zaženila, če jo lepo slušata, ker si je podržala vso gospodarstvo do smrti. Priči sta bila Ivan Plohel in Ivan Petričič, sorodnika, in kdo ve, ali ni zadnje rodbinsko ime pravo nevestino? Leta 1797. sta dobila malega Matjašeka. Nekaj časa sta zdržala pri materi Marini, potem pa pobegnola k njegovemu očetu v Ivanjkovce. Ali tu niso bili na združno življenje več vajeni, zato se je oče Anton s Kotnjakom za kmetijo pogodil, ter jo 20. decembra 1804 kupil za sina Simona za 700 fl. in 150 fl. za hrame.

Prvi Simonič, ki se je k Plohlovim priženil, pridobil je tedaj, kakor nekdam Juri Plohel obe posestvi. Kakor je Juri Plohel staršega sina na kupljeno nagorčijo oženil, tako zdaj Anton Simonič svojega staršega sina Simona na kmetijo. Oče Anton pa je potem kmalo umrl, namreč 12. septembra 1806, zapustivši testament od 24. avgusta istega leta. Ker je sin Jožef, kakor vemo, pred njim zapustil svet, ostali so le 4 otroci in vdova. Za sina Antona, ki je še maloleten — rojen 20 januarja 1786 — nagorsko domovino prevzel, bil je porok stareši brat Simon. Oba sta imela ostale izplačevati, posebno ker Ivan ni smel brebrovniških goric obdržati, kakor je oče v

tastamentu odločil; kajti gorice so po dekanovem sporočilu tistemu odločene, ki živi na nagorčiji in tam je bil Anton, dasi je že Ivan za nje dačo plačeval. Ivan je bil še mlajši, delilna listina pravi, da 17 let, o hčeri Mici omoženi z Ivanom Kosejem v Ključarovcih*) pa da 20 let, kar ni celo resnično, ker toliko bi imel Anton, pri kojem je po zmoti pristavljeno, da je rojen 10. januarja 1806! — a za 2 leti se je oženil!

Mati Marina je še živela do 3. maja 1811. leta. Po delilnem pismu od 4. maja 1812 zveemo, da se je Ivan še le v pustu 1812, tedaj po materni smrti na zdajno Pučkovo (pod državno grajščino Freyspurg) v Ivanjkovcih oženil, ker so bratvo leta 1811. od nekih maternih goric na Ivanjkovčaku t. j. na Ivanjkovski strani Stanovčaka, ktere je Ivan prevzel, za njegovo gostovanje pustili. In ta delilna listina nam še nekaj o dekanu Plohlu pove, da je namreč pokojni Anton starši Simonič bil sirotinskemu zakladu za Rozmanovo deco 100 fl. istine v bankovcih po 5 $\frac{0}{10}$ ali od septembra 1800 v Bečki vrednosti**) 86 fl. 57 kr. dolžen. Dalje se razjasnuje, da je

*) ktere so pisali nekdej po nemških listinah „Kellersdorf“, in kdo ve, če ni Klečarovci prvotno ime?!

**) to je v tistih penezih, ktere so naši ljudje „šajn“ zvali, po drugem delu popolne nemške besede „Einlös-Scheine“.

ta istina neizplačani ostanek kupnine za neke gorice na Veličanskem vrhu, ktere je pokojni Ptujski dekan Rozmanovi deci sporočil, ki so pa bile na dražbi prodane.*) Obresti računi od 9. septembra 1800 do 15. marca 1811 v bankoveih (Banko-Zetteln) 52 fl. 30 kr. ali Bečke vrednosti 10 fl. 30 kr.; od 15. marca 1811 do zdaj (t. j. do 4 maja 1812) po 5 od sto v Bečki vrednosti 4 fl. 54 kr. Dasi je te gorice Simon dobil in že nekaj let užival, dovolili so vendar ostali, da se je ta znesek (vkup 102 fl. 21 kr. Bečke vrednosti) s cele zapuščine odračunil. Iz tega zvemo, da je dekan Plohel imel v Veličanskem vrhu gorice in da je te gorice Anton Simonič na dražbi kupil za svojega sina Simona, ki je to Plohlovo posestvo Plohlovi kmetiji pridružil**). Poleg pa zvemo, da so 15. marca 1811. leta penez zloglasnega spomina „šajn“ uvedli in da so pred njim po bankoveih računili!

*) O teh goricah v Veličanskem vrhu v testamentu nič ne zvemo, ker se govori v §. 8. o goricah na Stanovčaku! Ali je le pomota v krajnem imenu, ali je ti deci resnično dvoje gorie — jedne že pred oporoko! — zapustil, ne moremo dognati. Glej spodnjo opazko.

***) Ravno najdem v listini od 2. julija 1789 za Antona star. Simoniča, da je imel gorice v spodnjem Cerovecu (Unter-Grünau) ali na zdajnem Ivanjkovčaku, kojega jedna stran je Veličanska, tedaj je to resnično, in če v testamentu ni pomota, potem je dekan Plohel dvoje goric Rozmanovi deci sporočil!

Po Simonovi smrti (inventar od 8. aprila in zapuščinska razprava od 23. junija 1830) prevzel je kmetijo njegov sin Matjaš, ki je 1847 v 50. letu svoje dobe umrl in mlado še le 33 letno vdovo Gero rojeno (10. marca 1814.) Erhartič zapustil. Ker Gera ni imela otrok, a lepo posestvo, omožila se je v drugič z Lovrencom Petovarom s Pavlovskega vrha (bratom doktora Ivana Petovara, odvetnika v Ormoži) leta 1848. Plohlove gorice na Ivanjkovčaku (pod grajščino Kalsdorf gorno število 395), ktere sta si Kotnikova obdržala, imel je po ženini smrti vsle predaje od 12. maja 1851 njeni mož sam do 1860. leta, kadar se je na dražbi zakonskima Andrašu in Julijani Slanjč prodala, po ženini smrti je po predaji od 3. februarja 1866 možu samemu ostala, a 10. novembra 1875 se spet na dražbi prodala Lovrencu Petovaru, ki jo je spet združil z domačijo. Gera je Petovaru porodila leta 1849. edino dete Leopolda, sedajnega posestnika kmetije, ki se je oženil z Elizabeto Kočevar iz Središča, s kojo sta po smrti njegove matere vsled zapuščine in predaje od strani očetove 17. julija 1879 kmetijo prevzela. Oče Lovrenc si je pridržal 2 hiši in kuhinjo v lepem novem hramu, ktere ga je leta 1865. postavil in pa gorice na Ivanjkovčaku, ktere je na dražbi po Slanjču kupil. Lovrenc Petovar se je leta

1881. drugič oženil z Marijo rojeno Novak iz Žeravinec. Da je v hramu pošta in nabiralnica poštne hranilnice, kar je posestnik sam prevzel, to že vemo, tudi sol se tu prodaja od leta 1855.

Najdolže je živel Lovrenc Plohel kot zadnji tega imena na nagorčiji. On je imel poleg lastnih goric tudi peneze, ker mu je njegov stric in dekan 1. maja 1798. leta, najbrže ko je v Ivanjkovce odšel, izročil dolžno pismo čez 1000 fl. V tem dolžnem pismu, ktereга sta Ivan Zimmermann in Ivan Gabernik kot svedoka podpisala, in pové dekan sam, da s tem prvič povrne z obrestmi vred onih 40 fl., ktere je še kot dijak od svojega brata in Lovrenčevega očeta sprejel, drugič poplača dolgoletno hlapčevanje Lovrenčevo, ki je takrat le obleč dobival in slednjič poravna zaostanek vinske vrednosti; ker mu je Lovrenc nekaj let vso vino iz lastnih goric pri Jeruzalemu v oddajo prepuščal, a penez ni redoma dobival. Dalje pravi, da se Lovrencu ta istina naj izplača po njegovi smrti, ako ne bi njegove razmere pred terjale, ali od tega dne naj dobiva navadne obresti po 4 od sto, ter mu podeli pravico vknjiženja na gorice pri Svetinjah. In Lovrenc si je res dal ta dolg vknjižiti 7. marca 1800 na drugem mestu.

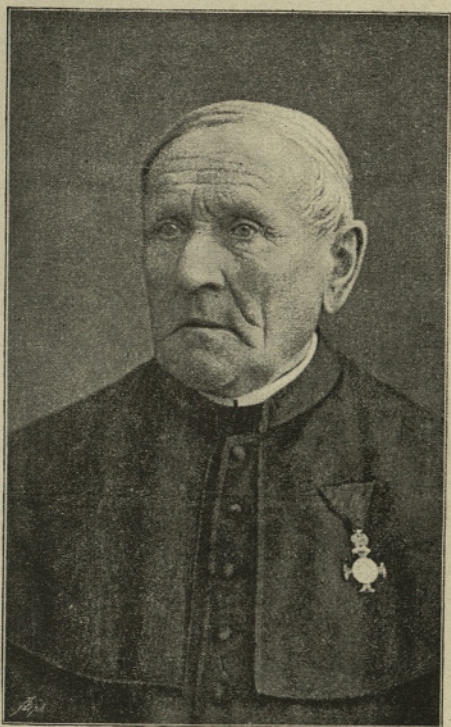
Lovrenc Plohel je umrl 15. junija 1813 brez oporoke. Zato izvemo po delilnem pismu od

17. februarja 1814 rodbinske razmere. Vse tri sestre njegove so že bile pokojne; a živeli so: 1. sestre Marine omožene Simonič 4 otroki: Simon, Anton, Ivan, vsi trije oženjeni posestniki v Ivanjkovcih in Mica omožena Kose v Ključarovcih. 2. sestre Dore omožene Novak jeden doletni sin Jakob. Gorice pri Jeruzalemu je prevzel Anton S., njegov brat Ivan pa je potém kmalo umrl, ker deleža ni več sam sprejel, ampak njegova vdova Urša, ki je pobotnico 22. aprila 1817 podkrižala. Anton ml. S. je bil poročen 17. februarja 1808 z Ano Lepóša s Hujbara Tomaševske župnije, ki mu je 5 otrok zapustila, ko je l. 1841 pred njim umrla; in ti so po starosti: Jožef zdajni zlatomešnik, Franc, Mica, Ana in Ivan poznejši duhovnik; poleg še rejenka Neža, katero si je žalujoča mati za umrlim otrokom vzela.

Brata duhovnika.

a) Zlatomešnik Jožef Simonič.

Jožef S. se je narodil 17. marca 1813. leta kot najstarše dete. V Ljudsko šolo je začel k Svetinjam hoditi menda 1820. leta, sprva v župnišče, kamor jih je tistokrat 10—15 učenčev v malo izbico hodilo, pozneje v cerkvenikov ob enem učiteljev hramec, kterega so zato po letih „školo“ zvali. Tudi v ti šoli jim je bil štibece

Josef Simonin

(kabinet) odločen. Vendar kmalo ga oče odpravijo v mesto Radgono, da se tam nemški nauči. Tu vstopi v tretji razred, ker pa je bil še mali dečakec, zgrabi ga veči junak rekoč: kaj boš ti mali čveček med nami, ti moraš nazaj v drugi razred, kamor ga v resnici potisne, in kder ubogo slovensko dete celo leto obsedi, ker se ne more nemškemu učitelju pritožiti. Ne žalimo nikoga, če imenujemo junaka: bil mu je pozneje kolega duhovnik v Sekavski škofiji uže pokojni — Pavel Rucker. Dalje ga dajo oče za 2 leti v Maribor, kder je par mescev s svojim vrstnikom in dičnim rojakom, zdajnim vitezom Fr. Miklošičem skupaj stanoval. Potém pa je bil za gimnazijo v Mariboru prestar, oče pa hajdi ž njim v Varaždin na Hrvaško, kder so je tistokrat še radi sprejemali brez ozira na starost.

Ker gospodska, vsaj v ti dobi ni imela pravice braniti podložnikom, da bi dajali svoje sine studirat, ovirali so je s postavo, da po dovršenem 13. letu nikdo ni bil več sprejet v gimnazijo, in to je bilo naperjeno proti selski deci v obče, posebe pa še proti slovenskim otrokom, ker so dobro znali, da iz slovenske ljudske šole ne more v gimnazijo, a če ga da slovenski oče pred v ljudsko šolo v mesto, prekorači gotovo to mejo, ker radi nemščine ne more redoma naprej, vsaj prvo leto ne!

V bližnjem Varaždinu, kamor so tistokrat navadno naši dijaki zahajali, dovršil je Jožef leta 1833. gimnazijo s prav dobrim uspehom, ker čitamo v nekem po naključji ohranjenem spričevalu seniora in pro-direktora gimnazije Varaždinske Ivana Mauroviča od 24. maja 1833. leta, da je, ne le v drugem razredu „humanitatis“ to je v 6. in zadnjem tedajne gimnazije, ampak tudi v prejšnjih vrlo dobro napredoval, „deloma z odliko, deloma s prvim redom“ (nota nimirum partim eminentiae partim classis primae). Zadnjo pot vračaje se iz Varaždina doleti ga neprilika, da mora radi kuge teden dni na Štajerski meji v barakah preživeti, kamor so mu oče jesti donašali, kder pa v tako priprostem stanji, v družbi ne baš sznažnih sopotnikov oboli. V jesen tega leta (1833) odide v Gradec v tako zvano „filozofijo“ (sedajni 7. in 8. razred gimnazije), ki je bila sè vseučiliščem v zvezi. Tu je živel, kakor živijo ubožni dijaki, saj je včasi sam pripovedoval, kako so si kuhali vinsko juho — posebno dobro jo je znal njegov rojak Stanko Vraz! Kadar je hotel v jeseni leta 1835. v bogoslovje vstopiti in hodil po podpis za spričevalo ubožnosti v Dornavsko grajščino, skregal se je oskrbnik rekoč: „če bo vsaki kmečki fant studiral, kamo pa bodedo mi s svojimi“ a na ponovljeno prošnjo je spričevalo podpisal in ga še k obedu povabil.

V bogoslovji v Gradci bil je, menim, med prvimi, ker ga je takratni knezoškof Roman Sebastijan Zängerle že v tretjem letu 29. julija 1838. leta v duhovnika posvetil. Prvo sv. mešo zapel je v Svetinjski cerkvi ter obhajal doma v rojstni hiši pri ljubih starših svojo primicijo. Po zadnjem letu bogoslovja nastopi 24. julija 1839 kaplansko službo pri sv. Lovrenci v Puščavi, prijaznem trgu sredi goratega Pohorja. Leta 1844. ga prestavijo v mestno župnijo v Radgono, kder ostane celi čas svojega kaplanovanja. Med drugimi mu je tu bil sedajni kanonik in dekan sv. Lenarški Juri Tutek ljubi kolega. Radgona se mu je priljubila, da si je na stare dni tje želel! Leta 1856. dobi in nastopi križniško župnijo v Središči. Kot župnik si vzeme za gospodinjo sestro viteza Miklošiča Josipino, k nji pa lastno sestro Ano; a za leto dni Betiko Mauko iz Radgone, ki mu po dolgih letih še dendenes zvesto služi. Omenimo tu hvalevredno navado, kako so nekda Nemci in Slovenci drug drugemu svojo deco pošiljali, da bi se otroci obeh jezikov naučili. Posredovali so radi naši duhovniki. Tako je prišla 12 letna Betika k župniku Polancu k Svetinjam v zameno za njegovo nečakinjo, katero so iz Središča njeni materi v Radgono poslali, da se tam nemški uči, Betika pa slovenski. Tu je hodila jedno leto (1834) k Janžeku v slovensko

šolo. Kakor gospodinja gostoljubnega gospoda umela je vsem tako postreči, da so ga kmalo prištevali najbolj priljubljenim župnikom domačega kraja.

Zabiležimo še poseben slučaj, da je leta 1857. bilo 9 duhovnikov Simoničev v Sekavski škofiji in med temi 3 Jožefi, 2 Franca in 4 Ivani. Z Jožefi in Franci so nekako shajali, ali četvorka Ivanov bila je že čez mero, zato so škof dodali vsakemu še po jedno ime, in sicer: Aleksander, Anton, Nepomuk in Valentin! Prvo je pripalo pristnemu bratu, ki je po godovniku Ivan Nepomucenski.

Ker je Jožef po letih začel bolehati, svetovali so mu vračniki, naj se preseli v više kraje, in ker je bilo najpred dekaniško mesto pri sv. Jurji na Ščavnici izpraznjeno, preselil se je v spomladi leta 1873. tje kot dekan, dasi je zadnja leta v Središči za oslabelega Petra Danjka Velikonedelško dekanijo kot administrator oskrbljeval, in bi mogel v kratkem boljše mesto doseči. Iz Središča k sv. Jurji se je reklo iti z boljšega na slabše. Vendar zdravju njegovemu je služilo! Pri sv. Jurji je on bil zadnji dekan, ker so po njegovem umirovljenji oktobra 1887. leta dekanijo spet v Ljutomer preložili.

V Središči je že dobil naslov knezovladiškega duhovskega svetovalca, leta 1880. pa od svetlega cesarja zlati križec s krono za zasluge. O priliki

cesarskega odlikovanja so Jurjevčani svojega dekana svečano počastili, kakor tudi za slovo oba brata, ko sta se podala preteklo jesen v pokoj.

Radi mirnega človekoljubnega značaja bil je povsod priljubljen, od njegove mize pokusila je neka bolena sirota, in ko se je selil iz redivnega Središča rekel je sam: „prihranil nisem nič, kar sem donesel, toliko tiči v vinu, ali živeli smo dobro!“ In slednje ne velja o njegovi osebi toliko, ko o onih, s kojimi je najgostoljubniše delil bogato pokrito mizo, kajti večkrat je bolehal, in si marsikaj moral odreči.

Kakor nekdam njegov prednik okrožni dekan Plohel, tako je tudi on rad imel v svojem župniškem dvoru mladino iz roda, vmes tudi druge, ki so se pri njegovi odlični gospodinji kuhati učile, kajti ljubil je deco, ter večkrat rekel: „dobro, da nisem oče, ker bi jaz svojo deco preveč razvadil!“

Kar je bil in ostal svojemu rodu, kar je storil s svojo gospodinjo vred za njenega brata razkrušeno deco, zapisano je v večni knjigi zasluženja, živi v hvaležnih srcih! Naj ga deto-ljuba še mnogo let razveseljuje deca onega otroka, kojemu je bil dokaj let drugi krušni oče, ki ga v šolskih počitnicah pohaja iz hrupnega Beča, pred pri sv. Jurji — odslej v mirnem bivališči pod sv. Petrom v Radgoni!

b) Duhovnik Ivan Aleksander Simonič.

Ivan se je narodil kot najmlajše dete 3. maja 1823. leta. V ljudsko šolo je hodil k Svetinjam, jedno leto s poznejšo bratovo gospodinjo. Da se nemščine priuči, hoteli so ga tudi v Radgono poslati, ali dečko dobi grižo, zato mora še jedno leto doma ostati. Drugo leto pojdeti z očetom v Maribor, ali ko ga oče zapustijo, stoži se mu tako, da zgrabi kapo in teče kaj more naravnoč domu in to je blizo 12 ur hoda. Ko oče domu pride in ga najde sedeti, prestraši se skoro, kaj ga je doneslo. Ali naši prosti ljudje so odločni, neprilika jih ne preplaši; spravi dečka nazaj k tuji nemški materi, in takrat ostane. Z nesrečno nemščino pa poteče čas, da ga več v gimnazijo ne vzemejo, takrat tudi ne v Varaždinu. Kaj početi? Po nasvetu domačega župnika Polanca ide v Kanižo. Spremlja ga starši brat Franc in lončarski profesor „Herman“ od sv. Tomaša, da ga kot dober latinec „dijački“, kakor pri nas pravijo, direktoru priporoči. Ali profesora Hermana ni bilo treba, ker pred Kanižo najdejo dijaka Ivana (poznejšega minorita Aleksandra) Soviča, ki ga svojemu ravnatelju predstavi.

Na Ogorskem nikdo ni pital po njegovi starosti. Tu se je mučil z madjarščino in latinščino ob enem, a ker mu je bil ravnatelj naklonjen,

Панъ Александръ Симоницъ

zdelal je vendar prvo polletje. Ko pa na to mahoma za spričevalo poprosi, „imel bi vrag skoro mlade“, kakor moji rojaki pravijo. Ravnatelj mu je odkrito povedal, da ga ne bi nikdar sprejel, ko bi to vedel. V strahu božjem je zapustil madjarsko deželo, pojdoč se je silno bojal, posebno po velikih šumah, ogerskih „kanasov“ (pastirjev) v gabanicah sè samokresom in handžarjem za pojasom, ki so nosili v rokah palice z nasajeno sekirico s kladvom, ali dospel je srečno v Varaždin mesca marca 1839. leta. Tu je zvršil nižjo gimnazijo, takratne 4 gramatične razrede. Višo gimnazijo ali tedajna humaniora šel je studirat v Zagreb, kder pa je bolehal ter se po vračnikovem nasvetu za drugo polletje vrnil v Varaždin, kjer je pod direktorom Ivanom Maurovičem gimnazijo prav dobro dovršil, kakor nam priča absolutorium od 26. julija leta 1844. Od sod je šel v Gradec, kakor pred leti njegov brat, dovršil tam 2 leti „filozofije“ in 4 leta bogoslovja, sprejel še od knezoškofa Romana Seb. Zängerle leta 1848. „minores“ (menjše blagoslove) ter bil 31. julija 1850 od škofa Jožefa Otmara viteza Raušer v duhovnika posvečen. Primiciral je tudi doma, dasi so bili starši uže pokojni.

Prvo kaplansko službo je nastopil med Nemci pri sv. Margeti v Rabski dolini, za dve leti 1852

ga prestavijo na slovensko-nemško mejo v Gomico pri Arnoži (Gamlitz bei Ehrenhausen), od tod spet za 2 leti 1854 v Obrajno (Halbenrain) nad Radgono, leta 1855. v Arvež pri Lučah (Arnfels bei Leutschach), od kod je prišel leta 1857. med Slovence in sicer k sv. Miklavžu v Ljutomerskih gorica.

Ker je sprva 7 let med Nemci služil, moli še zdaj na tihem svojega boga nemški, dasi je vnet slovenski narodnjak! Za tem je služil od leta 1859. v rojstni župniji pri Svetinjah, od kod je šel v jesen 1861 za 5 let med Pohorje k sv. Lovrencu v Puščavi. Leta 1866. se preseli k sv. Marku niže Ptuja. Od tod mora leta 1869. po smrti muzikaličnega veselega Pirkerja za provizora k sv. Bolfenku na Kogu. Dalje ga pošljejo k sv. Magdaleni v Kapeli blizo Radgone in 1871. leta še bliže, namreč k sv. Petru za I. kaplana, in po smrti župnika Kurnika za provizora. Ker pa ni hotel iti za župnika, tudi zato ni delati konkursnega izpita, pošljejo ga slednjič leta 1878. k lastnemu bratu dekanu k sv. Jurju na Ščavnici, od kod sta šla v jeseni leta 1887. oba v pokoj, Ivan k sv. Magdaleni v Kapeli, kder je še to zimo celih 5 mesecev namestoval bolnega kaplana. Ker je bil trikrat pri vožnji nesrečen in že par let boleha, naselil se je tu blizo Radinec, kamor se hodi kopat.

Brebrovnik.

Rodna brata sta oba skrbna gospodarja, z malim zadovoljna, dasi v značajih dovolj različna: starši, dekan Jožef, gostoljuben in družben gospod, deli vse s svojimi znanci, na se skoro ne misli, skrbi le za druge; mlajši Ivan ne ljubi društva, čuti se le zadovoljnega v malem izbranem krogu, inachi živi raji za se; zato pa si je nekoliko prihranil, kar je daroval rojstni cerkvi Svetinjski, kakor bode pozneje povedano; kajti v ljubezni do rojstnega kraja, do svojega roda in naroda, sta si ednaka! Z veseljem sta oba podpirala narodne naprave in slovstvo, dekan je zgubil s svojimi narodnimi Središčani znatno vsoto pri banki Sloveniji; Ivan se je trudil največ za Mohorovo družbo, ustanovljal knjižnice po župnijah, kder je služboval; dajal iz lastnega žepa, posebno za sorodnike, da jih je večje število upisaval. Za dijaško seminišče je dal dekan Jožef 300 fl., kaplan Ivan pa, ako se ne motim 50 fl. itd.

Brebrovnik.

Od Svetinj do sv. Miklavža, blizo od Jeruzalema do Krčovin, zvišene ravnine z rodovitnimi njivami, ki ločijo zadnji južni hrib Holm od krasnega goričkega sveta, razprostira se čez hribe in doline politična občina Bre-

brovnik *), ki obsega denešnji den še Vinski vrh in Krčovine. Brebrovnik sam delijo iz starodavnih časov, posebno po zemljiških knjigah v zgornjega in spodnega, velikega in malega. Ker se to hribovje vsestransko cepi in, rekel bi, mladi iz glavnih panog v postranske manjše in najmanjše panožice, zato so imeli naši očetje prav, da so imenovali glavno panogo veliki Brebrovnik, ki je že v Miklavževski župniji.

Tu v velikem Brebrovniku so imeli menda Plohovi svoje gorice, ktere je duhovnik Gregor Plohel po svoji sorodnici Marini, zakonski ženi Jakoba Laha, Dornavske grajščine podložnika v Slančji vesi, podedoval. Marina je Jakobu Lahu le male gorice donesla, levo parcelo od klanca z ravnico, ali 14. decembra 1752. leta sta kupila za 164 fl. (zadnji 4 fl. so bili zadav!) od grof Herberstainske grajščine Plankenwart — jedno uro zapadno od Judendorfa, prve železnične postaje nad Gradcem — tako zване „Herberstainske gorice“ („der Herberstainsche genant“), ki so méjile na levi strani na njene, na desni pa na Marko Majcenove, v naši dobi doktor

*) „Obširni imenik krajev na Štajerskem na svitlo dan po c. kr. statistični centralni komisiji (V Beči 1883)“ piše Vrebrovnik, tudi listine le „Wrebrownik“ in mogoče, da je slednje pravo, in bi naši predniki to hribovje imenovali po rebrah „v Rebrovniku“.

Anton Magdičeve gorice. Herberstainske gorice so imele viničarijo in so bile podložne grajščini Rabenhof, tudi „Raabahof“ imenovani, katero so v gradu Brunsee, vzhodno od Cmureka oskrbovali, takrat lastina Marije Rozalije grofice Trauttmansdorf, kakor nam kupno ali varovalno pismo na pergamentu iz Brunsee-ja od 7. aprila 1753 pove, ki se glasi na Marino Jakoba Laha ženo.

Ker Marina in Jakob nista imela otrok, sporočila je ona oboje gorice svojemu sorodniku duhovniku Gregorju Plohu (cenilnika po njeni smrti sta pisana 26. maja in 15. septembra 1766). Zato je tudi vdovec Jakob svoj delež na slednjih goricah omenjenemu duhovnemu gospodu odstopil. Gregor Plohel je 22. maja 1767 plačal imenovanemu Jakobu Lahu 120 fl. za jeden del Brebrovniških goric, gotovo za njegov delež na Herberstainskih goricah, ali pristojbino tudi za Jakopov del je plačal že 28. aprila 1767 kot „beneficiat“ v Ptuji, 22. maja je tedaj kot „chori magister“ kupnino izplačal; čudno je le, da je ta del podložen gospodu Pošu na Litmerku, ali mi ne vemo od kod je ta Poš svojo gospodčino dobil, najbrže od grofov Trauttmanstorfov, in po takem bi imela Herberstainska gorica dve parceli, ker je razun viničarije imela tlačivnico ali prešo, ki je po kesnejših listinah stala na drugi parceli,

s koje so jo po Gregor Plohlovi smrti k hramu prestavili. Da Jakob Lah ni imel kake parcele gorice na desni strani, priča varovalno ali kupno pismo za Herberstainske gorice, ki so mejile na Majcenove in ne na Lahove! K tem trem parcelam je prikupil Gregor Plohel na desni strani od Marka Majcena četrto, namreč komad gorice, ki se Gregorjevih držijo, in ktere so zanj posebič od Majcenovih odmerili. (Kupno pismo od 28. oktobra 1772; gospodska: Matjaš Jožef Poš na Litmerku).

Viničarija je še dendenes taka, ko o Gregorjevem času, le posebi stoječo tlačilnico so pristavili k hiši, kakor že vemo; ne razločuje se tudi v ničem od navadnih kmečkih viničarij; tudi gorice niso odviše velike, kakor bi kdo vtegnol po zgornjih podatkih soditi; vse je primerno prosti nagorski hiši, kateri je blagi in previden mož to reč v podporo za vekovečne čase odločil. Pač je poznal revo nagorjaških posestnikov, ki nimajo drugega posestva, kakor malo nagorčijo, ki stradajo kruha ako jim le jedno leto toča vzeme, ki vinske kraje tako rada obišče; ali kdor ima drugod še kako gorico, bere vsaj v jedni, kar je krivo, da nikdo neče vseh gorice združenih imeti.

Kako modro je dekan Plohel te gorice samo tistim sorodnikom sporočil, ki bodo živeli in

gospodarili na znani nagorčiji v Ivanjkovcih, tega niso naši dedeki razumeli, kar jim ni zameriti, ker niso mogli čitati oporoke preblagega moža — od zdaj ne bode več tako! — delili so posestva, tudi te gorice svojim otrokom, koje so vse jednako ljubili, le gospodska je pazila, da se ni grešilo proti sporočilu, in edino na njo se je sporočitelj zanašal!

Da smo ta članek po kratkih životopisnih črticah dveh bratov duhovnikov uvrstili, ima svoj poseben vzrok! Kolikokrat sta že oba besede izrekla: „Brebrovnik je naju studiral“. Posebno pa, ker je oče najstarejšemu sinu Jožefu, sedajnemu zlatomešniku Brebrovniške gorice odločil, a Jožef ni le gorice, ampak v obče svojo dedšino velikodušno svojemu bratu Francu na domovini prepustil, s čim si je zaslužil za domačo hišo ime — drugega Plohla dekana, vreden svojega prednika!

Kaj je bil Brebrovnik v onih časih, ko je župnik in dekan Jožef bival v Središči, mlajši duhovni brat pri sv. Miklavži in Svetinjah, kaj je bil celi rodbini naši, kaj še darovatelju Jožefu in njegovemu bratu lastniku, pokojnemu očetu; tega ne dopové beseda, to čuti le — srce!

Oče obeh duhovnikov Anton ml. S. je umrl leta 1847, tedaj se tudi on ni včakal nove meše

najmlajšega sina! Dokler je še mati živela, omožila sta staršo hčer Mico k Sodinovim na Libanjo, kakor so kmetijo po hramu zvali, a njeni mož se je pisal Ivan Janežič. Za doto je dobila gorice pri Jeruzalemu. Zdaj so uže njena deca spoženjeni: trije sini, jeden na domovini, in hčer, ki je dobila Jeruzalemske gorice, pri sosedu Zadravci; najstarši sin pa, ki je studiral, je že pokojni. Sina Franca je oženil oče po materini smrti na domačijo in sicer 8. februarja 1843 z maloletno Marijo Zadravec, edino hčerjo nagornika Arneja sè Stanovčaka (po domače s Hajsovčaka) župnije Velikonedelške in njegove žene Urše roj. Sagajšak *). Po smrti njenih staršev (ki sta pri njima zaporedom 13. in 14. januarja l. 1849. umrla, — ona prejšnjo večer 70 in on drugi den 78 let star — da sta bila tisti den na pokop!) pridobila sta tedaj nagorčijo služečo grajščini Platzerhof.

Ana si je vzela še le v poznejših letih bivšega učitelja Franca Kichaupta, ki je pustil šolstvo, ker ga je oskrbništvo gospodskih goric (lonarija) bolje redilo ter kupil nagorsko reč pri Jeruzalemu, kder zdaj živi kot vdova brez

*) tako izgovarjajo to ime, tudi „Sagaje“ je zovejo, kar je menda vse krivo, namesto Zagajšak, Zagaji, ker se naše ljudstvo prerado polasti krivega uradniškega izgovaranja lastnih na pol pozabljenih imen!

otrok. Rejenka Neža se je omožila z Martinom Kovačičem iz Sovičeve rodovine v Žeravincih.

Skrbna zakonska na dedni domačiji sta si v dobrih vinskih letih kaj prihranila ter kupila tu pa tam kaki komad zemlje, a 22. maja 1857. leta na dražbi Kraljekovo kmetijo v zgornjih Ivanjkovcih, kamor sta se potem preselila, vzemši na staro domačijo viničarja. Leta 1867. je Franc postavil novi zidani hram na stari domačiji namesto prejšnjega lesenega ter pri ti priliki podrl Kosejevo zidano klet na sepu. Leta 1878. je tresnolo v novi hram, da je pogorel, kar je prišlo že zdajnemu posestniku na popravek. Oče Franc se je kot mladi mož na košnji nevarno prehladil, zato je ostal kašljav vse žive dni, kar ga je včasih mučilo, posebno pa po letih kot nedihe nadlegovalo; doživel tudi ni visoke starosti, ker je že 13. decembra 1873 umrl še le 64 let star. Tudi njegova žena mati Marija se je menda prehladila, ker je morala nekaj časa po brgljah hoditi, ali njena zdrava narava joj je pripomogla do popolnega zdravja. Otrok sta imela troje: najstarša Anika jima je umrla v 19. letu, zato si je mati vzela ptujo deklico Bariko, zdaj amoženo Horvat; srednji Franc je studiral in živi kot c. kr. uradnik v Beči oženjen z Rozo Mauko iz Radgone, najmlajši Jožef pa je prevzel po očetu vsa posestva, oženil se v pustu leta 1876. s Heleno

Tomašič iz Brebrovnika ter gospodari zložno z ženo in materjo. Leta 1875. si je sezidal novi hram na novi kmečki domačiji, leta 1880. na materini nagorčiji v Hajsovčaku in novi mlin. Naj srečno gospodari in se kmalo včaka boljših vinskih let, ko do zdaj!

D. Ostali rod.

Govori se, da so se nekdam Plohli iz zgornjih krajev v Ivanjkovce priselili, zato omenimo še, koliko nam je poleg Jurjevega kolena Plohlovega roda v met prišlo.

Najpred nahajamo Matjaša Plohla v Lahoncih v Iv. Kosejevi oporoki 10. marca 1734, ker je bil Koseji 25 fl. dolžen. Potem 27. avgusta 1742. leta Lovrenca in Pavla Plohla v kupnem (varovalnem) pismu Jurjevem, kder se pravi, da se za ta od Pavla kupljeni del bukovja z onim od Lovrenca kupljenim plačuje vsako leto vkup 4 fl. 30 kr. gospodski. Iz česar je razvidno, da sta vtegnola biti ne le Pavel in Lovrenc brata, ki sta se z lesom razdelila, najbrže celo brata Jurjeva, ki bi potém slednjemu svoja deleža prepustila, ker se les Jurjeve kmetije drži; če pa ne že bratje, v bližnjem rodu so si bili gotovo, kakor tudi Matjaš!

Dalje najdemo v ženitni pogodbi od 21. januarja 1764. leta med Antonom Simoničem in

Marino Plohel za pričo in starešino na nevestini strani Plohla, soseda po eni strani nagorčije, kakor iz varovalne listine od 25. januarja 1766 sprevidimo, na drugi strani kmetije Juri Plohlove, tedaj posestnika zdajne Lesjakove kmetije. V Kraljevi listini od 6. junija 1785 čitamo zavoljo prestavljanja njihovega mlina iz Žeravinec v Ivanjkovce o Arneji Plohlu, lastniku pozneje Jesihovega mlina v Pavlovcih, da jemu, ki je jedno uro, kakor Gregor Žinkovemu (v drugem pismu Rajhovemu zdaj Ježevemu), ki je le $\frac{1}{4}$ ure niže na istem Žeravinskem potoku, ne bo škode delal, pač pa okolici hasnil, da jim ne bo trebalo po 2 uri daleč na Muro in Dravo voziti. Podkrižali so se za mlin: Mikloš Kaučič Dornavski podložnik v Veličanah, Martin Kose Dornavski podložnik v Žeravincih, Jožef Kotnik Šahenturnski nagornik v Veličanah, Andraš Magdič Velikonedelški podložnik na Veličanskem vrhu, Tomaš Kohl (to ime mi je dvomljivo, skoro bi se tudi Plohl dalo čitati!) Dornavski podložnik v Veličanah, Jožef Pelc (Pölz) Dornavski podložnik v Veličanah in Tomaš Kose Dornavski podložnik.

Tudi moramo omeniti sorodnico dekana Plohla v Slančji vesi: Marino omoženo z Jakobom Lahom, ki je po smrti (1766) svoj del Brebrovniških goric duhovniku Gregorju Plohlu sporočila. Dalje je živel še v naši dobi kmet v

Mihalovcih, ki se je pisal Plohel, a zdaj ga v Svetinjski župniji ni več Plohlov, a Lahonska panoga se je pač ohranila na Lahonščaku, kar pa je že v Tomaševski župniji.

V oporoki dekanovi je mnogo govora o Kraljevih, razjasnimo si še toti rod! Kraljevi so že tistokrat na zdajni kmetiji z mlinom ob veliki cesti blizo občinskega križa svoje domovanje imeli. Po inventarnem ali zapuščinskem zvezku po materi Barbari Kralj, ki je že silno trpel posebno na prvi strani, zvemo, da je njeni mož Matjaš Kralj že pred 16. majem 1733. leta umrl, ker je od tega dneva zapuščinska listina po njem omenjena. Otrok sta zapustila sedmero, namreč 4 sine: Matjaša, Tomaša, Andreja, Lovrenca in 3 hčere: Uršo, Mico in Ano. Prvi trije sini so se menda kam drugam poženili, ker je najmlajši Lovrenc, ki se je 11. februarja 1753. leta (ženitna pogodba še le od 2. maja 1755.) z najmlajšo sestro dekana Plohla oženil, domovino in gorice nad njo prevzel. Urša, ki se je omožila z Matjašem Podgorelcem, prevzela je gorice na Veličanskem vrhu, najmlajša sestra Ana omožena Bratóša 2 komada goric na Adri-janskem vrhu, Mica omožena Laurenčič in prvi trije brati niso dobili posestev. Kupni (varovalni) listini o kmetiji in gorici za Lovrenca in Katarino Kralj sta izdani 2. maja 1757. leta. Po smrti

Lovrenca Kralja sta po naročilu gospodske izvoljena cenitelja Vido Anušak *) in Anton Simonič cenila v pričo župana Jurja Kukovca vse premoženje na 828 fl. 4 kr. — dolgovi pa so znašali 879 fl. 39 kr., kar je uradni pisar Karl Sovan popisal (inventar ali zapuščinska listina od 26. aprila 1787). Otrok je bilo šestero: jeden sin Juri 16 let star in 5 hčeri: Helena omožena z Jakobom Rozmanom v Žeravincih, Doroteja omožena z Gregorjem Sovičem tudi v Žeravincih in 3 ledične dekline: Barbara, Maria, Ana. Vdova Katarina je tedaj popolnoma zadolženo posestvo prevzela, ker so dolgovi za 51 fl. 35 kr. vrednost presegali, k sreči je več upnikov bilo sorodnikov tako: Anton Simonič v Ivanjkovcih, Jožef Stanič na Hardeku in z najvišo številko (340 fl.) dekan Gregor Plohel v Ptuj, ki je svoji ubogi sestri najlepše pomogel. Ko se leta 1796. njeni sin Juri z Nežo Sovič oženi, čitamo v predajalnem pismu vdovinem od 6. julija 1796, da so zadnje tri ledične hčeri izločene iz dedšine, ker se je vdovin brat in okrožni dekan Gregor obvezel vse tri ali po smrti, ali še pred, iz lastnega premoženja

*) listine pišejo Onušak, ker naše ljudstvo naglašen a rado izgovarja kakor o postavim: jórek, kóvrán, namesto: jarek, kavran; tudi Novice so nekđaj pisale krstno ime Korel namesto Karol.

oskrbeti. Pri Svetinjah na Mihalovčaku 4. maja 1810. leta pisana izjava nam pove, da so vse tri dobile materino dedšino vsaka po 100 fl. in da zato nima nikdo pravice ali od brata Jurja ali po pokojnem dekanu, ki je poroštvo prevzel, kaj terjati. Podpisani pa sta samo Barbara in Ana, slednja s križecem, a pod njo Jožef Sartori kot pisalec imena Aninega, Barbara je svojega sama podpisala.

Po nekaki provizorični rodoslovnici bi si Barbara Sartorija vzela, ali ti listini gre malo vere, ker je to pozneje od druge roke spodaj dostavljeno, ko nam prava listina le o rodu Barbare priča, ki je 29. novembra 1773. leta rojena. Če pomislimo, da je dekan Plohel pri Svetinjah več goric imel, na ktere si je dal Lovrenc Plohel svoj dolg vknižiti in sicer na gorne zemlj. številke 561. 568. 581. 583. 584. (vse pod grajščino Branek), ki so še dendenes lastina vdove Josipine Sartori in teh goric v testamentu Plohlovem ne najdemo omenjenih, odločno pa povedano, da je nečakinjo Ano že oskrbel, potem ni drugači mogoče, kakor da je vse te gorice izročil omenjeni Ani Kralj. Kako sta obe sestri s Sartorijem v zvezi, ne vemo; da je barem jedna bila žena, je gotovo! Da pa Barbara ni bila k Svetinjam odločena, zvemo iz oporoke dekanove, ki nji in njenemu rodu v

Š. 5. b. drvaščino sporoča iz lesa v Rečici pri Ptuji; tedaj bi se imela tam omožiti, a najdemo jo pri Svetinjah!

V gospodski hiši pri Svetinjah visi za spomin oljnata slika dekana Plohla, v kleti pa ležita dva velika lagva, ki držita vsaki 8 polovnjakov in imata zgoraj letnico in ime 17 G. P. 95, spodaj pa na jednom z vencem obdan križ, na drugem z vencem obdan kelih. Lastnica ni več znala, da je gospodska zidanica po Plohlu podedovana, pravila mi je, da po neki grofici. Rodbinske listine, misli, da so v Gradei, zato mi ni mogla ž njimi postreči razun 3 komadov. Ali med temi je jedna, ki nam s pomočjo zemljiških knjig njeno pričanje popolnoma razjasni. Po varovalnem pismu od 10. maja 1773. leta kupil je dekan Gregor Plohel na dražbi po Mariji Gabrieli grofici Galler gorice (pod grajščino Branek gor. šte. 583) poleg cerkve, ki so se zvale pri veliki viničariji (bei der grossen Weinzerley genannt), in odvetnik g. doktor Ivan Petovar je blagovolil po zemljiški knjigi spričati, da je ta parcela resnično ona z gospodsko zidanico. Po opisavanji mej zvemo, da je poleg že tistokrat lastne gorice imel ž njivo in lesom. Tedaj ima lastnica prav, da je to grofičino posestvo, a kupljeno po Gregorji Plohlu in darovano nečakinji Kraljici.

Tu še dostavimo, kar smo celo zadnji čas zvedeli iz starega zapisnika grajščine Branek *). Po tem je Gregor Plohel kupil 10. maja 1773 po Nj. ekscelenci gospej Mariji Gabrieli grofici Galler na dražbi vse petere gorice s petimi viničarijami in sicer: števil. 561 za 120 fl.; števil. 568 za 170 fl.; števil. 581 za 1185 fl.; števil. 583 — tu je gospodska zidanica — za 1360 fl.; števil. 584 za 985 fl. in slednjič še drugo zemljišče število 91 za 82 fl.; Posebi pa od Vido Vrhovščakovega posestva bukov gozd na Mihalovčaku zemljiško število $92\frac{3}{4}$ za 124 fl. tudi v istem letu. Po novi zemljiški knjigi je vsa ta posestva prevzel 20. novembra 1827 Franc Sartori po sledeči ceni:

gorno zemljiško število 561	.	za 1400 fl. srebra
viničarijo	.	„ 30 „ „
gorno zemljiško število 568	.	„ 150 „ „
viničarijo in hlev	.	„ 30 „ „
gorno zemljiško število 581	.	„ 1400 „ „
viničarijo	.	„ 30 „ „
gorno zemljiško število 583	.	„ 2200 „ „
gospodsko zidnico in tlačilnico	„	300 „ „

*) „Veränderungs-Gefäll-Protocoll bey der Hochgräfl. Herrschaft Mallegg dienstbar. Berg- und Zünssgrund“ stran 323 in 397. Ljutomerki dekan g. Iv. Skuhala je našel pri nekem trgovci v Ljutomeru več foliantov, ki jih je tisti kupil v Braneku, med njimi zgornjega, iz kterega mi je z omenjenih strani poslal prepis.

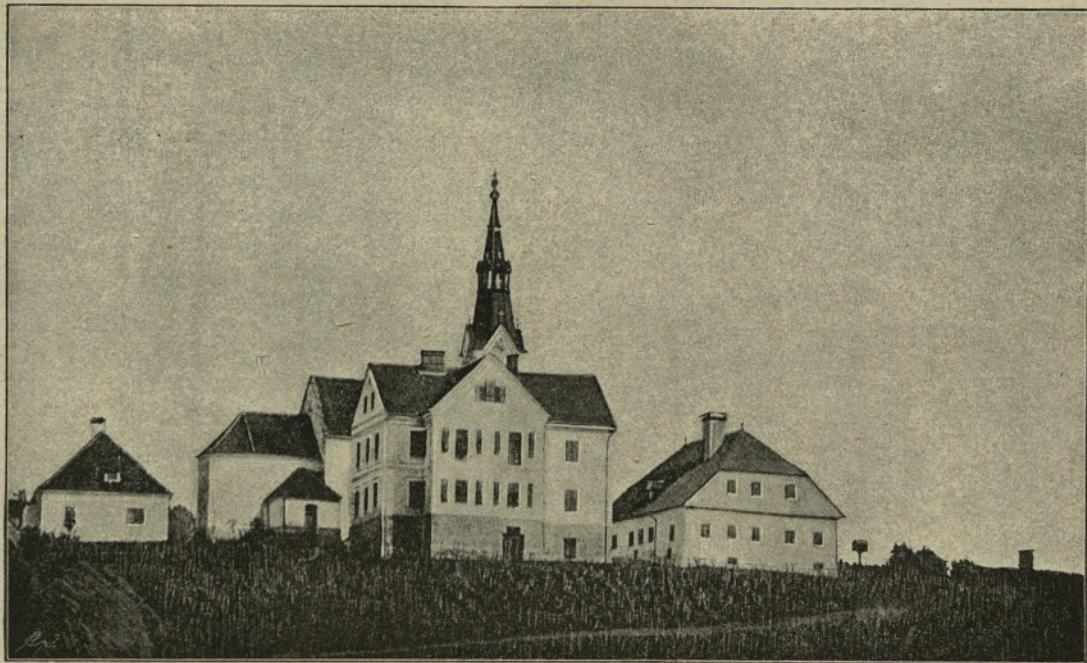
gorno zemljiško število 584	.	za 1500 fl. srebra
viničarijo . "	25	" "
bukovje . "	336	" "

Kraljevi še denešnji den na isti domačiji živijo; prepričan sem, da sta Matjaš in Martin Kraljevi obitelji v Ptuji tega roda, dasi ne morem zveze spričati, ker mi ni bilo moči tega roda dalje zasledovati. Deci Jakoba Rozmana v Žeravincih in njegove žene Helene rojene Kralj so v š. 8. gorice na Stanovčaku sporočene, tudi bo v š. 9. imenovani Jožef Rozman gotovo tega roda. Doroteja Kralj se je tje k Sovičevim v Žeravincih priženila, kder stoji ob veliki cesti kovačnica, in njena kri živi še v Aleksandru Soviči, o. minoritu konventa Ptujskega definitoru in župniškem vikarji sv. Trojice v Halozah. Tu se je Aleksander Sovič 4. maja 1821. leta v župniji Svetinjski narodil od matere, ki se je v drugič s Kovačičem omožila, tako da so po tem kolenu še Kovačiči, in ako se ne motim poznejši posestniki Sovičeve domačije Slanjci v rodu. Tega roda je tudi Ljutomerski dekan Ivan Skuhala, ker je njegova mati rojena Sovič, a brat Alojz na domovini v Hujbaru si je vzel Plohelco za ženo, potomko Matjaša Plohla iz Lahonec.

Najmenje vemo o najstarši sestri dekana Plohla Mariji, ki si je vzela Martina Staniča na Hardeku (hišno število 16.) pri Ormoži 9. fe-

bruarja 1738. Martin je moral biti zdrav človek, ker je z desetimi križi na hrbtu, to se pravi 100 let star, še kopal v goricah! Njeni rod se je jako razširil po vseh sosednih župnijah. Ker druga ne vemo, opozorimo na rodoslovnico II, katero smo od g. doktora Iv. Petovara dobili, in jo ponatisnoli, kolikor se je dalo, ker tudi ta ni popolna.

Dostavimo še, kar je omenjeni g. doktor našel v zemljiški knjigi o Tomaši in Mariji Kotnik v Ljutomeru, kder sta posedovala pod kupljenim zemlj. številom 95. grajščine Branek zrnsko in vinsko desetino, katero so po „njeni“ smrti (tedaj je tudi to dobljeno po dekanu Plohu, kakor vse, kar je njenega, ker inače ne bi že po njeni smrti deca tega podedovali, ker je njo mož preživel!) podedovali 2 hčeri in 1 sin, namreč: Josipina omožena Mihelič, Julijana Kotnik in Franc Kotnik. Dalje pa vnuki: Marija Mihelič, Ana in Marija Kotnik, Josipina Mihelič, Franciska Mihelič omožena Högelsberger, Anton in Eduard Mihelič, Franciska Högelsberger, Franc, Ivan, Martin, Alojz, Ana in Marija sami Erjavci. Tedaj so toti in njihovi potomci tudi v rodu! Kakor je tu Mariji Kralj omoženi Kotnik, tako v Ptuj, v predmestji Kaniži, Martin Kraljevi deci neko gospodčino priskrbel, ker le tako se more §. 6. testamenta razumeti.

Svetinje.

Roda v Ptuji in dalših krajih v občē nismo mogli zasledovati, še v domačih krajih ne na vse strani, kder nam je še neki sorodnik znan, ali zveze ne vemo, da bi jo mogli izkazati, niti za rojstne Ivanjkovce ne popolnoma, ali to tudi ni bil naš namen!

E. Svetinje.

Če hočemo iz Ivanjkovec k Svetinjam priti, treba nam je plaziti po slavnoznanem „Pondelku“! to je strmna mešna pot, kakor je ne najdeš drugod po vsem vinorodnem svetu slovenskem! Na čast Ivanjkovčanom bodi povedano, da bi jo oni že zdavna preložili pošev po senčnatem bukovji, da bi imeli oblast; ali vzdihovanje starcev ne gene lastnikov, ker ti po nji niti po vodo ne hodijo. Stotina let je že minola, kar hodi pobožno ljudstvo redoma k Svetinjam k meši, — da prejšnje dobe, ko so večinom le mrtve tam nosili, niti ne vštevamo! — in radovedni smo, ali doživimo še kdaj boljšo pot, ali bodo morali naši vnuki še drugo stotino let čakati?!

Na najvišem vrhu in najširšem prostoru Mihalovčaka postavili so pobožni predniki leta 1603. zidan križ z dolblino, mali kapelici podobno, s svetim znamenjem, kar imenuje ljudstvo „pil“ po nemški besedi „Bild“, ki znači le po-

dobro, a „pil“ velja za celi zidan križ. Ker je bilo daleč k cerkvam, so tu svoje pokojne pokapali, ob časih pomora tudi pri drugih križih po vrhah; tako postavim pri „pilu“ v Velikem Brebrovniku, kder so mnogo človeških kosti našli, ko so pred nekaj leti tam pesek nakapali za zidarje.

Leta 1730. so sezidali posestniki gorice na mestu „pila“ sedajno cerkev Svetinjsko, katero so posvetili vsem svetnikom. Ime „Svetinje“ pa ni isto sè vsemi svetniki, kakor neki krivo pišejo „Vsi Sveti“, kar bi se po ljudskem govoru glasilo „Vsi Sveci“ (iz „svetci“, ker prilog svet še ni svetec!); Svetinje je starinsko lastno ime, ki se ne da v drugi jezik prestavljati — zato je nemški izraz po cerkvi za silo opravičen! — ker posvetili bi lahko tudi drugim svetnikom svojo cerkev, postavim sv. Vrbanu, vinskemu patronu, ali po priljubljeni nemški navadi „14. pomočnikom v sili“, ker so tistokrat nemška gospoda tu svoje gorice imeli. Na zapadni strani so segale gor do cerkve, kder je celo blizo nje bil pokopališki zid, grof Galler-ove gorice z veliko viničarijo, zdajno gospodsko zidanico, nekdej Plohlovo zdaj Sartorijevo. Na nasprotno stran so se razprostirale „slobodne“ gorice, leta 1773. lastina nekega gospoda (mogoče duhovnika) Antona Kikl, ko so prejšnje že služile grajščini Branek. Če ni pro-

stor bil od neki-nekda občen, pokojnikom v pokopališče odmenjen, ktereга so že zdavna „Svetinje“ zvali, bil bi gospodski, najbrže grof Gallerov, kakor pri Jeruzalemu grajščine Zgornjo-Radgonske, to pa zato, ker cesta, ki dela po vrhah mejo, ide na vzhodni strani cerkve, in je bil še v naši dobi ves prostor na zapadni strani cerkve Sartorijev, kder je poleg stare šole in cerkve imel sadovno drevje, ki šolarjem ni miralo. Pokopališče pa je gotovo segalo po celi trati tudi onkraj ceste do vzhodnega sepa, tedaj bi deloma bil Svetinjski prostor še druge gospodske, najbrže pa, kakor pravimo, nobene!

Prvi Sartori, ki si je vzel Kraljico, in ž njo dobil vse Svetinjske gorice Plohlove, bil je menda Jožef, in njegova sina ali vnuka bi bila Franc in Ivan. Franc je ostal dolga leta samec, zato ni zapustil otrok, ko se je oženil, ampak le vdovo, tako tudi njegov brat Ivan, naslednik v tem posestvu, koje zdaj slednjega vdova Josipina Sartori ima. Franc Sartori je 1. marca 1850 jedno reč (zemlj. število 92 d tudi pod grajščino Branek) za 1425 fl. srebra dokupil k svojemu posestvu, drugo je vse podedovano po dekanu Plohlju, tedaj vse gorice, ker je dokupljena reč nekaj druga. Brat Ivan je bil c. kr. uradnik v Gradci, in je po bratovi smrti preživel tu svoja zadnja leta.

Svetinje in Jeruzalem sta bili kapeli Miklavževske župnije, kder je bila le o posebnih prilikah ali zato določenih svetkih božja služba, kakor je to pri Devici Mariji na Jeruzalemu še denešnji den; Svetinje pa so po cesar Jožefovi (II.) uredbi povzdignjene v samostalno župnijo (faro) leta 1788, zato obhajajo letos svojo stoletnico kot župnija. Sprva so dobile le jednega duhovnika, pozneje so imele tudi kaplane, in če rečemo, da sta vsaj polovico te stoletne dobe bila po dva, vtegnoli bi pravo pogoditi. Ker slednji čas duhovnikov manjka, morajo se župljani spet z jednim zadovoliti. Cerkev je zidana v priprostem romanskem slogu, tla so bila z opeko potaracana do leta 1864. Pomnimo še, kaka neprilika je to bila posebno za bele snažne breguše, zato so naši pobožni ljudje raji na gola kolna poklekali! Škoda, da je Vinički kamen, ki je sicer lep in še najbliže, tako rahi, zato na mestih po cerkvi že jako shojen! V zvoniku so imeli 3 zvine; ko jim veliki zvon počí, spravili so si k malemu še 3 večje leta 1858. Največega je kupil Franc Sartori sam. Tudi uro imajo v stolpu, nekđaj so imeli le solnčno uro na njem narisano. Na urino bitje pa ne poslušajo naši praktični in prebrisani ljudje preveč pazljivo, njim kaže solnce dnevne čase povsod; navadna ura, posebno pri goričkem delu, jim je senca

pri kaki zidanici, najnavadniše zvonikova senca na Svetinjski cerkvi. To velja za stare ljudi; ali tudi za mlade? — ne vem. Leta 1862. je kupila Simoničeva rodbina cerkvi stekleni svetilnik, mislim za 120 fl.

Vse doslej omenjeno se je spravilo pod župnikom Antonom Šerfom, naslednje pa delalo za sedajnega župnika Ivana Gajšeka.

Zvonik, ki je imel nizko z opeko krito streho, bil je v jesen leta 1881 malo više sezidan ter dobil lepi visoki strešni stol s plehovino pokrit (delal Fr. Gašparič iz Maribora). Drugo leto (1882) je poslikal vso notrajno cerkev akademični slikar Jakob Brollo iz Bolonje (Bologna) na Italijanskem; okinčal jo je z lepimi podobami iz starega zakona. Tudi zunaj so pri ti priliki popravili in pobelili cerkev, ki je še neke druge reči znova dobila. Ker se je vse to delalo na stroške duhovnika Ivana Aleksandra Simoniča, ki je velikodušno daroval svoj prihranjeni „obolus“ (penez) rojstni cerkvi, podajmo pri ti ugodni priliki našim vnukom za spomin v velikih potezah račun njegove blagodušnosti:

za zvonik	2572 fl.
„ slikanje	881 „
tesarjem in zidarjem	132 „
za cerkvena oblačila (paramente)	600 „
„ cerkvene svečnjake	138 „

za omaro v žagredu	78 fl.
„ vence za altarje	22 „
„ sliko sv. Ane	10 „
„ voščene sveče	8 „
„ altarsko ogrinjalo	6 „
„ vožnje in pozlačenje vkup	1480 „
	<u>znaša: . 5927 fl.</u>

pozneje še :

za kazulo zlatom obšito	420 fl.
„ srebrno monstranco	990 „
„ 4 posrebrane svečnjake	18 „
	<u>v celem: 7355 fl.</u>

Dragoceno gotiško monstranco je izdelal August Witte v Cahah (Aachen) na Nemškem leta 1883.

Kda se je šola pri Svetinjah začela, ne vemo, le toliko je znano, da je nekoliko otrok že pred letom 1819. v župnišče v malo sobico zahajalo. Imenovanega leta so postavili hram za cerkvenika, ki je deco *) učil sprva v mali izbici; pozneje so pošteno hišo za učilnico odločili, kar je tako ostalo do nove šole, ki malo dalje od cerkve stoji, ker je gospa Sartorijeva še nekoliko

*) po Schmutz-u l. 1822 samo 16 otrok. Leta 1886. je bilo všolanih 240 otrok, dasi so skrajni del Žeravinec ob času zidanja nove šole k Cezanjevski šoli pripisali.

sepa darovala. Z novo šolo so si postayili župljani Svetinjski lep spomenik ne toliko požrtvovalnosti, kolikor praktične delavnosti svoje, kar priča sledeči zapisnik.

Zapisnik

zidanja Svetinjske šole, za katero se je začelo pripravljati leta 1882. zidalo 1883 in popolnoma še za tretji razred dodelalo 1884.

1. Mehkega lesa za oder, strope in žganje opeke (drva) se je kupilo za 417 fl. 93 kr.
Hrastovega lesa 87 „ 50 „

v znesku: 505 fl. 43 kr.
2. Desek od grofa Bombeles v Klenovniku kupljeno za . . . 263 fl. 15 kr.
3. Deske in late od Žinka v Ormoži kupljeno za 249 „ 36 „

vse deske za: 512 „ 51 „
4. Zidnega kamna je kupljeno 23 sežnjev z vožnjo à 7 fl. v znesku 161 fl. — kr.
in 56 metrov brez vožnje plačano 75 „ — „

kamen znaša: 236 „ — „
5. V stari šoli je bilo okoli 10 sežnjev kamna in zidne opeke okoli 20000
6. Nove zidne opeke pa se je porabilo 151350 komadov in od jezere se je za delo in žganje

plačalo 4 fl. 20 kr. tedaj od
 vse opeke 613 fl. 95 kr.
 in 900 velikih opek 18" dolgih
 in 9" širokih za okrajke
 (Gesims) se je za delo in žganje
 plačalo 8 " — "

Za vso opekino delo : 621 fl. 95 kr.

7. Vode se je pri delu opeke
 porabilo 113¹/₂ štrtinjakov in
 se je morala vsa iz doline
 privržati, štrtinjak po 35 kr.
 v znesku 46 fl. 72 kr.

8. Peska za potepanje tvoril in
 prostora, kamor se je opeka
 devala 65 vozi à 30 kr. v znesku 18 " 80 "

Vkup za vodo in pesek plačano : 65 " 52 "

9. Apna nevgašenega 82¹/₂ štr-
 tinjakov à 6 fl. znaša 495 fl. — kr.

10. Vgašenega apna 15¹/₂ štrtin-
 jakov à 8 fl. znaša 124 " — "

oboje : 619 " — "

11. Za gašenje apna je vode po-
 rabljeno 217 štrtinjakov à 40 kr. 86 fl. 80 kr.

Za zidanje apna in vode po-
 rabljeno 228 štrtinjakov à 40 kr. 91 " 20 "
 pri dodelavanji leta 1884 vode
 še 10¹/₂ štr. à 40 kr. 4 " 20 "

vse vode je 455¹/₂ štrtinjakov : 192 " 20 "

12. Pesek iz Veličan z Verzelovega
 106 vozov à 20 kr. 21 fl. 20 kr.

Pesek iz Škorjančeve njive
 24 vozov à 25 kr. 6 " — "

Pesek iz Zadravčevega in Lahovega brega 591 vozov à 40 kr. 236 fl. 40 kr.

Pesek iz Simoničevega brega pri zasadu v Stanovčaku 37 vozov à 50 kr. 18 „ 50 „

Pesek iz Simoničevega brega pri zasadu v Stanovčaku 30 vozov à 55 kr. 16 „ 50 „

Pesek od Drave 16 vozov à 1 fl. 16 „ — „

Pesek od Drave 6 vozov à 1 fl. 50 kr. 9 „ — „

Pesek od Drave 6 vozov brezplačno

Peska 810 vozov v znesku : 323 fl. 60 kr.

12. Železje in sicer za spono (Schliessen) 869 kil à 15 kr. . 130 fl. 35 kr.

Ključence, čavlje in drugo potrebno železje 355 „ 96 „

Vso železje znaša : 486 „ 31 „

14. Pokrivne opeke je 12500 od jezere 14 fl. 168 fl. — kr

velikih poveznih 330 6 „ 60 „

žlebnjakov 200 20 „ — „

Pokrivna opeka vkup : 194 „ 60 „

15. Stolarsko delo in sicer od komada obloka 8 fl. 50 kr. slepi oblok à 1 fl. 80 kr. dveri na eno vratnico à 5 fl. velika glavna vrata à 10 fl. 80 kr. hišni podi meter à 25 kr. stopnice komad 35 kr. in za druga dela od dneva 70 kr.

Vso stolarsko delo : 627 „ 53 „

16. Zidarsko delo Andr. Trstenjaku vnesku plačano	1928 fl. 35 kr.
17. Tesarsko delo Ivanu Meško vnesku plačano	338 „ 38 „
18. Kleparsko delo Majaru vnesku plačano .	119 „ 37 „
19. Steklarsko delo in nekaj barve in firneža .	182 „ 59 „
20. Kovačko delo in ključarsko	174 „ 49 „
21. Šolske peči in v učiteljske izbe	128 „ 90 „
22. Ciment iz Judendorfa 5 lagvičev to je 1004 kil	33 „ 90 „
23. Barvanje oblokov in vrat Baumannu iz Lju- tomera	100 „ — „
24. Ogleđovalni komisiji, ki je nekim „pohvalna“	40 „ — „
24. Za navadne šolske potroške se je vsako leto porabilo okoli 100 fl. tedaj tri leta 300 fl., kateri znesek pa se k zidanji ne more prištevati.	
25. Za razne vožnje, pota in v eden zazred klopi vkup	613 „ 27 „

Vse vkup znaša : 8043 fl. 90 kr.

Od Njih Veličanstva presvetlega cesarja sprejeli	300 „ — „
in od Štajerske hranilnice sprejeli	351 „ — „

kar se odračuni, tedaj še ostane : 7392 fl. 90 kr.

Kakor računi kažejo so župljani ali farmani za šolsko poslopje žrtvovali v denarji 7392 fl. 90 kr. in vso opeko brezplačno zvozili in še drugih voženj različnih — vse vkup — 645 storili; nagorjaki, kateri niso imeli vozne živine in viničarji so brezplačno 624 delavcev dali.

Ti čas so bili v krajnem šolskem svetu : Jožef Simonič načelnik, Ivan Kralj namestnik, Leopold Petovar šolski ogleda, Franc Vraz,

Franc Polanec z Veličan, Ivan Zadavec s Pavlovskega vrha, Ivan Ivanóša z Brebrovnika in Marko Novak z Žeravinec odborniki. Ti so vso delo brezplačno vodili. Zidarsko je delal Andraš Trstenjak zidarski majster v Ljutomeru, tesarsko Ivan Meško s Cerovca, mizarsko Franc Polak z Brebrovnika in Lovrenc Verzela iz Veličan, kleparsko Ludvik Majar klepar v Ljutomeru, steklarsko Štefling steklar v Ljutomeru, kovačko in klučarsko delo Valentin Lubec kovač v Ivanjkoveih; šolske peči, Gregorinčič pečar v Noršencih. Zidno opeko je prevzel (delo in nadzorstvo) Jožef Simonič ter delo izročil Ivanu Žebela in Lovrencu Loparnjaku, prvi iz Ivanjkovec in drugi s Cerovca. Apno je prevzel in spravljajl Vido Rajh iz Mihalovec. Vode je največ zvozil Jakob Škorjanec iz Mihalovec. Peska sta največ zvozila Vincenc Lah in Tomaš Škorjanec oba iz Mihalovec. V sili pa je bilo več vozačev.

Šolski hram meri v dolžino 18 metrov, v širino 11 metrov, okoli velikih vrat za 3 metre več. Od cerkvene strani ima jedno nastropje, od klanca dvoje; zato je pritlični prostor na luči porabljen za učiteljevo stanje z izbo, kuhinjo in izbico, nasprotni pa za 2 kleti, večo in menjšo, a pod stopnicami za najmenjšo podučiteljevo. V prvem nastropji ali zgornjem pritličji je stanje nadučiteljevo z 2 hišama, večo in menjšo, in

kuhinjo, ter jedno učilnico, a v zadnjem nastropji 2 učilnici in izba za podučitelja.

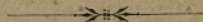
Po prvem planu c. kr. inženira Bülov-a bili so stroški preračunjeni na 12680 fl., ker pa ni bilo za kleti izvotljeno, dali so drugi plan izdelati po civilnem inženiru v Ptuji Scheibel-nu, ki bi bil še dražji; a delali so vse z domačimi močmi, zato tako nizki račun!

Šola se je v novem poslopji začela leta 1883. v jesen samo eden razred, leta 1884. drugi in leta 1885. še tretji razred, ki je bil dovoljen od deželskega šolskega sveta in od tega časa je šola Svetinjska trirazredna.

Schmutz piše leta 1822, da je župnija Svetinjska imela siromaško ustanovo za 4 ubožce (Armen-Institut für 4 Pfründner)!

Kda so pokopališče od cerkve na vzhodno pobočje, dol pod gorice in sadovnjake preselili, ni mi znano, najbrže ob času obče prepovedi, pri cerkvah, blizo hramov, pokojne pokapati. Svetinjsko pokopališče je priljubljeno počivališče trudnim potnikom zemskim po svoji ljubki mirni legi in suhi prsti. Proti sevruga čuva Matekovo bukovje, zato plašijo skrbne matere svoje otroke, če nečejo piti zdravila ali ne slušajo zdravniških prepovedi, da je zanesejo v Matekovo bukovje. Nikdo se tega prostora ne izogiblje, pa tudi nikdo ne gre mimo, da ne pomoli, če nima časa, vsaj

pojdočki, za svoje pokojne, in če pride v pozni noči brebrovničana pijan, tu ga vrže notrajna sila le na kolna — mehki Slovenec, mehkejši od močnega vina! — tu se zjoče in zmoli za drage svoje, dobrega očeta, ljubo mater . . . , kajti le skozi ta vrata vodi pot za njimi — k njim v naš večni dom!

Dodatka :

Gledé G. Plohlove rodovine sme se skoraj za gotovo trditi, da je prišla v Ivanjkovce od sv. Lovrenca v Slovenskih goricah. Razlogi bili bi naslednji:

1. Pri sv. Lovrenci v Sl. gor. je, rekli bi, domovina Plohlov. V tukajšnih matičnih knjigah, najstarejših v Ptujski dekaniji počenši od leta 1623. najdemo uže v tej dobi rodbine tega imena: l. 1623. Matej Plohel, 1624 Stefan Plohel, 1625 Ivan P., 1627 Matija in Juri Plohel. Od tod so se razišle, kakor se nam dozdeva, v sosedne župnije k sv. Margeti, k sv. Tomaši, in prek sv. Tomaša v Ivanjkovce.

2. Velečastiti g. Dav. Trstenjak nam poroča, da je poznal okoli l. 1830. v Radgoni zdravnika tega imena, ki je bil sorodnik nadžupnikov, in je imel Plohlovo stipendijo. Doma je bil pri sv. Margeti niže Ptuja.

3. Pri Plohlovih na Senčaku Lovrenške župnije hrani se razpelo — križ, kateri je bil svoj čas lastnina g. nadžupnika. Prijeli so menda ko daljni sorodniki ta spominek od blagega gospoda. Ker je bil ded in oče grofice Meran iz

tega kraja, smé se misliti saj na daljno sorodstvo med obema rodovinama, kar pa se zavoljo po manjkljivosti matičnih starih knjig sedaj né da dokazati.

Sledečo listino o ustanovi za uboge sirote Ptujskega mesta, dodamo samo v nemškem izvirniku, ker le to ponavlja, kar je uže v testamentu povedano, — tedaj se ne izneverimo našemu namenu, vse našim rojakom v slovenski besedi podati! — potrebno pa je to uradno pismo, s kojim c. kr. vlada v Gradci to ustanovo potrjuje, ohraniti, ker se rokopisne listine, če so tudi v treh prepisih, kakor ta — mi imamo rodbinski izviren spis v rokah! — izdane; lahko pozgubijo, ne tako tiskano blago.

Novo je le, kar samo iz te listine zvemo, koliko je sirotinski ustanovi pripalo istine, namreč 2440 fl., ki so varno izposojeni, in sicer imata Mihael Küttendorfer 440 fl. in Juri Koser 2000 fl., oba od dne 10. januarja 1808 po 5% izposojeno.

Wir Gouverneur Vice-Praesident und Rätthe des Kajs. König. sterermärk. kärentner. Guberniums bekennen mit gegenwärtigem Willbriefe, dass der gewesene Haupt- und Stadtpfarrer, dann

Kreisdechant zu Pettau Gregor Joseph Plochel Vermög Testament ddo. Pettau den 1ten März 1800 Vidimato 27te Februar 1812 § 14.) eine Waisenstiftung folgendermassen angeordnet habe, dass nämlich von den, nach Abzug der Legaten erübrigenden, fruchtbringend anzulegenden Vermögen, ein Capital für zwey Studentenstipendien, jedes zu 100 fl. jährlich excidirt, und nach Abzug des diesfälligen Stipendien-Capitals die eine Hälfte des annoch übrigen Betrages, zur Unterstützung seiner armen Verwandten, die andere Hälfte hingegen abermal in zween gleiche Theile getheilet, und der eine hievon für arme Waisen der Stadt Pettau, der andere aber für die dortigen Hausarmen verwendet werden soll, wobey ferner in Absicht auf die Waisenstiftung angeordnet wurde, dass von dem diesfälligen Capital den Waisen nach Vermögenheit des Fondes, eine den Umständen ihres Herkommens angemessene Unterstützung in jenen Fällen zuzuwenden sey, wenn sich zum Beyspiele sonst wohlgesittete Jünglinge der Bildung, oder dem öffentlichen Unterrichte mit erweislich gutem Fleisse gewiedmet, oder bürgerliche Töchter über beygebrachtes Zeugniß ihrer guten Sitten, die Gelegenheit zu ihrer Versorgung durch Anheurathung überkommen haben, in welchem Falle ihnen eine den Umständen des Fondes, und der

Lage ihrer Versorgung angemessene Haussteuer in baarem Gelde zu verabfolgen sey; dann, dass die diesfälligen Capitalszinsen jener Jahre, in welchen sich ein dergleichen Unterstützungsfall nicht ergeben hat, zur Vermehrung des Fondes von Zeit zu Zeit zu eben demselben Zwecke fruchtbringend anzulegen zey, und endlich, dass die Gebahrung und Vertheilung dieser Stiftungszuflüsse ein jeweiliger Haupt- und Stadtpfarrer gemeinschaftlich mit der Stadtobrigkeit zu Pettau zu besorgen haben solle.

Da nun der nach obiger letztwilligen Anordnung auf diese Waisenstiftung ausgefallene Betrag pr. Zwey Tausend Vier Hundert Vierzig Gulden durch die zwey Privatschuldbriefe, nämlich durch den, vom Michael Küttendorfer ausgehenden, auf diese Waisenstiftung lautenden ddo. 10ten Jänner 1808 à 5% pr. . . fl. 440.— und den vom Georg Koser ausgehenden, und gleichfalls auf diese Stiftung lautenden ddo. 10ten Jänner 1808 à 5% pr. fl. 2000.—

Zusammen . . fl. 2440.—

gehörig versichert und diese Stiftung auch mit der Acceptations-Urkunde ddo. Pettau den 25ten Februar 1812 versehen ist, so bestätigen Wir diese für die armen Waisen der Stadt Pettau gemachte Stiftung, und wollen, dass die abfallenden Inter-

essen genau nach dem Sinne des Stifters verwendet werden.

Urkund dessen sind drey gleichlautende Exemplarien ausgefertigt, und dem Marburger Kreisamte mit der Weisung zugesendet worden, ein Exemplar sammt den, diese Stiftung treffenden Urkunden dem Magistrat zu Pettau, und eine Abschrift dem dortigen Haupt-Stadtpfarrer zur Aufbewahrung und Obsorge dieser Stiftungsbefolgung zu übergeben, das zweyte Exemplar den nächsten Anverwandten des Stifters zu behändigen und das dritte in der kreisämtlichen Registratur aufzubewahren.

Gegeben in der landesfürstlichen Hauptstadt Gratz den 20ten May 1812.

Ferdinand Graf von Bissingen m. p., L. S.
k. k. Gouverneur.

Anton Freiherr v. Marenzi m. p.,
k. k. J. Oe. Vicepräsident.

Johann v. Susanni m. p.,
k. k. Gubernial-Rath.

Kunstl m. p.

Kazalo.

	Stran
Predgovor	V
Gregor Jožef Plohel.	
1. Rojstni kraj	1
2. Rojstna hiša in mladostna leta	4
3. Ptuj in okolica med Muro in Dravo	7
4. Cerkevne razmere Ptujskega okraja v minolem stoletji	12
5. Gregor mladi duhovnik	17
6. Gregor nadžupnik Ptujski in dekan	21
7. Gregor, okrožni dekan se postara; zadnja sporočila in smrt	29
Testament	37
Testament ali oporoka v slovenski prestavi	50
A. Domači ali rojstni kraj Gregorja Plohla v občini	60
Naše imenoslovje	73
Mesto	75
Kruči	78
B. Ivanjkovci	81
C. Plohlova domačija v Ivanjkovcih in rod na njej do danešnjih dni	90
Brata duhovnika: a) Zlatomešnik Jožef Simonič	110
b) Duhovnik Ivan Al. Simonič	116
Brebrovnik	119
D. Ostali rod	126
E. Svetinje	135
Dodatka	148
Rodoslovnici: I. II	

1. „Gregor Jožef Plohel“ po oljnati sliki v Simoničevi hiši, katero je leta 1886. na platno naslikal po Sartorijevi mladi akademični umetnik Svetinjski Roman Fekonja — na čelu.
2. „Ivanjkovski križ“ kakor je zdaj 90
3. „Rojstni hram Gregorja Plohla (Petovarovo)“ kakor je zdaj, prejšnjega je postavil oče Juri Pl. 1726. Bil je leseni, samo kuhinja in dimnik sta bila zidana . 96
4. „Rojstni hram 2 bratov duhov. Jožefa in Iv. Al. Simoniča“ kakor je zdaj, prejšnji je bil leseni razun kuhinje in dimnika in imel v ključ pristavljen štibelet iz poznejše dobe 96
5. „Jožef Simonič“ zlatomešnik po letošnji fotografiji . 110
6. „Janez Al. Simonič“ po fotografiji, stari kakih 10 let 116
7. „Brebrovnik“ kakor je zdaj; ker pa je ostal nespremenjen, kaže nam v obče selski hram iz prejšnjega stoletja, kakih je še dovolj! Na desni strani je videti stari trs, ki je razrašen čez 4 slive, pred čez 6 sliv, ali 1873 se ga je dosta posušilo. Zdaj prinaša eno, večasi dve puti grozdja in nekdam blizo tri naphane pute. Ena naphana puta se računi za dve na rahem, kakor pri gospodi nosijo 119
8. Svetinje, kakor so zdaj. Na desni Plohlova, zdaj Sartorijeva zidаница, spredi visoka šola deloma cerkev zakrivlje, na levi župnišče 135
9. Pečat dekana G. Plohla na naslovnem listu.

Znamenja:

- * pomeni rojen
- † umrl
- m. mož } letnica pa
- ž. žena } leto poroke.
- (1789) " okoli tega leta
- [1749] " pred tem letom
- Greg.-Jož. " dvoje ime za 1 osebo.
- l. " ledičen.
- b. ot. " brez otrok.

Juri Plohel ž. 22.1. 1708 Ana Filipič z Brebrovnika
 † 1756 † [1749]

Greg.-Jož. P. * 7/3. 1730. † 3/3. 1800. dekan in ustanovitelj.	Ivan P. * 27/10. 1711. † 1763. Marina Kaučič iz Mihalovec † (1789)	Marija P. * 6/8. 1717 m. 9/2. 1738 Martin Stanič na Hardeku dalje rodoslovnica II.	Matjaš P. ž. 25/1. 1749 Gera Bratōša 2. m. Andr. Zimmermann	Katarina P. * 17/11. 1735. ž. 11/2. 1753 Lovrenc Kralj v Ivanjkoveih
--	--	--	---	---

Lovrenc P. l. † 1813	Dora P. m. Martin Novak v Žeravincih Jakob N.	Marina P. * 22/1. 1744 m. 29/1. 1764 Ant. Simonič	Lenka P. l. †.	Ant. P. l. † 1777 Ivan Z. Ant. Z. pozneje v Ptujskem predmestji Kaniži itd	1. Juri k. ž. Neža Sovič * 1771 2. Helena m. Jakob Rozman v Žeravincih 3. Doroteja m. Gregor Sovič v " " itd. 4. Marija m. Tomaš Kotnjak 5. Ana } m. Sartori 6. Barbara * 29/11. 1773. } jedne od teh.
-------------------------	--	---	----------------	---	--

Jožef S. l. † (1802)	Simon S. ž. Gera Petrič	Anton S. * 20/1. 1786. † 1747. ž. 17/2. 1808 Ana Lepōša † 1741.	Marija S. m. Ivan Kose v Ključarovcih itd.	Ivan S. ž. Urša Kirbos 2. m. Pučko iz Maute z Murskega polja. 2. ž. Sovič	2 hčeri S.: m. Križanič na Zablenščaku itd. m. ? pri sv. Križi Baštjan P. Franc P. itd. Juri P. Marija P. m. Soštarič. †
-------------------------	----------------------------	--	---	---	--

Matjaš S. * 1797. † 1847 ž. Gera Erhartič * 10/3. 1814. † 15/4. 1879. 2. m. Lovrenc Petovar * 26/7. 1826. 2. ž. 1881 Marija Novak iz Žeravinec.	Jožef S. * 17/3. 1813 dekan in zlatomešnik	Franc S. * 18/11. 1814 † 17/12. 1873. ž. 1843 Marija Zadravec	Ana S. * 20/7. 1820 m. Fr. Kichaupt † b. ot.	Ivan-Al. S. * 3/5. 1823 duhovnik	Marija S. * 9/3. 1817 m. Ivan Janežič † na Libanji
--	---	---	---	--	---

Leopold P. * 1849. ž. Elizabeta Kočevar iz Središča.	Ana S. l. †	Franc S. * 2/10. 1847 Dr. in uradnik v Beči ž. 23/9. 1878 Roza Mauko iz Radgone * 4/8. 1854	Jožef S. * 1850 ž. 1876 Helena Tomašič iz Brebrovnika	Blaž J. l. †	Martin J. ž. Fanika Janžek Marija Ana	Matjaš J. ž. Antonija Canjko Antonija, Ivan.	Franc J. 1. ž. Marija Lesjak v Pušencih † 2. ž. Ana Tajčar	Micika J. m. Ferdinand Zadravec na Libanji Otilija
---	----------------	--	--	-----------------	---	--	---	---

Julija * 17/1. 1875	Marija-Her. * 6/4. 1877	Lovrenc * 14/7. 1882	Ana * 10/9. 1884.	Olga * 10/12. 1879	Vera * 20/6. 1881.	Nada 16/3. 1883.	Kristina * 11/12. 1876	Franc * 21/1. 1882.	Stanislav * 2/9. 1886
------------------------	----------------------------	-------------------------	----------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------	---------------------------	------------------------	--------------------------

Marija Plohel sestra dekana Gregorja m. 9./2. 1738 Martin Stanič na Hardeku pri Ormoži hiš. št. 16

* 6./8. 1717.

Jožef St. * med leti 1739—1742
 ž. 20./8. 1758 Helena Lah iz Slančje vesi.

Jakob St. * 23./7. 1760 ž. Lucija Loparnik z Murskega polja
 Jožef St. * 5./2. 1762 ž. ?
 Juri St. * 13./4. 1764 ž. Helena Horvat na Herdeku hiš. št. 1.
 Katarina St. * 4./11. 1766
 Doroteja St. * 23./1. 1769 m. Matjaš Kukovec
 Tomaš St. * 20./12. 1770. * 12./8. 1773 * 24./3. 1776
 Mihal St. * 12./8. 1773
 Marko St. * 24./3. 1776
 Ana St. * 3./4. 1782 m. 23./11. 1806 Matjaš Majcen iz Pavlovec.

Jožef St. * na Hardeku št. 16 ž. ?
 Marija St. * na Hardeku št. 16. m. Sova kmet v Trgovišči.
 Marija St. * v Trsteniku pri Svetinjah m. Matjaš Zadravec na Libanji ali Pavlovčaku, kder † 29./12. 1880.
 Ana St. m. Martin Podgorelec † kmet v Ivanjkovcih
 Juri I. Neža P. m. Franc Munda itd.
 Doroteja * 23./12. 1799 m. 1819 Jož. Petovar † 2./12. 1886 v Pavlovčaku
 Ana m. Kukovec na Hardeku hiš. št. 1. itd.
 Katarina m. Raušl na Hardeku
 Maria m. Alekšič na Holmu itd. (o. Fidelis minorit v Ptuj.)
 Ana K. * 29./4. 1809 v Ormoži m. Matjaš Spešič kmet v Šalovcih
 Matjaš Sp. kmet v Šalovcih ž. ?
 Ana m. ? v Ptuji
 Mica m. Ivan Skuhala pri sv. Tomaši.
 Jožef Sp. * 4./2. 1849 Dr. zdr. v Ljutomeru ž. ?
 Jakob Sp. † stud. medicine
 Katarina
 Marija M. post succ. matrimon. * 23./8. 1806 v Pavlovecih.
 m. 4./3. 1832 Anton Hrga v Pavlovecih.

Franc Z. ž. Marija Postrak iz Brebrovnika
 Andraš ž. ?
 Martin ž. ?
 Ivan ž. ?
 Anton ž. ?
 Marija m. Golob v Pavlovskem vrhu.
 Ivan P. * 2. 8. 1824 Dr. in advetnik v Ormoži
 1. ž. Marija Vabič † 3./12. 8880 b. ot.
 2. ž. Ana Zadravec dalje glej slednjo.
 Jožef P. c. k. uradnik v pokoji v Šopronji na Ogerskem ž. Ana ? b. ot.
 Lovrene P. ž. vdova Gera Simonič itd. glej v rodoslovnici I.
 Alojzija m. Kosanjč
 Urša m. Jesih v Varaždinu
 Katarina m. Kuharič
 Martin K. * na Hardeku.

Ana * 10./7. 1852 m. 4./6. 1883 vdovec Dr. Ivan Petovar odvetnik v Ormoži
 Franz Z.
 Ivan Z. ž. Marija Paušner
 Marija m. Juri Plemenič v Vinskem vrhu.
 Alojzija l.
 Ljudmila l.

Mar. Ana * 19./9. 1883
 Angela 18./4. 1887
 Gustav P.